BONDIA® ARUBA

E
Parlamentario usando...
Ruta legal pa ciudadano...
Pagina 5

Diasabra 21 di Februari 2026 www.bondia.com Email: noticia@bondia.com Tel: 582-7800 Fax: 582-7044 1,75 Florin

Prome sesion di tratamento di caso Caret a enfoca riba circunstancianan di e tiramento fatal

Pagina 3

- **Segun RvA: Amienda na LIM no ta conforme marco constitucional di Aruba** Pagina 4
- **Conseho di Minister ta aproba plan di accion "Startaruba – Fase 1 Ecosysteemanalyse"** Pagina 6
- **Proteccion di sternchi na Aruba: Un yamado di casi 40 aña** Pagina 2

€1 miyon na pago di retiro pa miembronan anterior di Gabinete Schoof I cu a cay dos biaha

Pagina 9

Colombia: Medellin ta construi mega-prison inspira pa CECOT di El Salvador

Pagina 10

Decision riba tarifa ta pone Trump den caos politico y economico

Pagina 24

BONDIA ARUBA

Proteccion di sternchi na Aruba: Un yamado di casi 40 aña

Continuando cu e topico di sternchi cu Bon Dia Aruba ta investigando den e ultimo par simannan, e edicion di awe ta sigui pone enfoke riba e importancia di e parha migratorio aki cu un recordatorio di un yamado pa proteccion cu a bin casi 40 aña pasa.

Manera a reporta caba, tur aña Aruba ta mira dies diferente especie di sternchi migra for di e region Caribense pa cuminsa cu nan temporada di broei. E aña aki, e temporada di broei a cuminsa un poco mas trempan, cu Aruba Conservation Foundation (ACF) registrando e yegada di sternchi fin di januari caba en bes di na februari manera ta custumber den e ultimo añanan. E temporada di broei ta cana te september y e sternchinan lo acomoda nan mes rond di e islanan di rif rond San Nicolas y riba e costa panort di Aruba.

Cu e yegada trempan di e parhanan marino aki, ta parce cu sternchinan no lo perde nan custumber di migracion pa e isla. Sinembargo, casi 40 aña pasa investigadornan a adverti caba cu e poblacionnan di sternchi ta vulnerable y disturbio continuo por causa e fin di nan migracion pa Aruba. Den añanan 1980, cientificonan no a solamente documenta e problema sino tambe a haci yamado pa proteccion urgente, argumentando cu Aruba ta cas di un di e colonianan di sternchi mas importante den e region y si no tin accion concreto, e por disparce.

Descubrimento y prome medidanan pa proteccion

Durante añanan 1950, ornotologo (experto di parha) Karel H. Voous a cuminsa cu un estudio sistematico di e parhanan den Caribe Hulandes durante un tempo ora e Geelsnavelstern no tabata mucho conoci ainda. Aunke descripcion di e especie aki tabata disponible for di Sur America desde Siglo 18 caba, mucho no tabata conoci tocante unda nan ta broei. Tabata mas despues cu a descubri cu Aruba, Corsou y Boneiro tabata sitionan importante pa e parhanan aki pone webo.

Segun un rapport di 1988 skirbi pa Ruud van Halewijn, pa añanan 1980 e poblacion di sternchi na Aruba particularmente a bira fuerte, unda nos isla a hospeda y te dia di awe ta hospeda e poblacion di sternchi mas grandi den region Caribe. Durante 1984 pa 1989, por ehempel, a registra 3.000 pareha cu ta broei den temporadanan peak.

Na mesun momento, ya a expresa algun preocupacion, notablemente den e manera cu e parhanan aki ta broei riba nos isla y ki peligro nan ta enfrenta. Segun van Halewijn ta splica den su rapport, e tempo ey caba e neishinan di sternchi tabata vulnerable pa disturbio y coleccion di webo, principalmente pasobra e parhanan aki ta traha nan neishi cerca di suela, sea den e santo, memey di piedra of na pia di matanan chikito.

Pa 1984, Aruba a cuminsa implementa medida pa proteccion di e parhanan marino aki despues di varios caso unda piscadornan tabata colecta webo. A bira cla e tempo aki caba cu e colonia di sternchi no por sobrevivi sin intervencion directo y sosteni.

P'esey a lansa un proyecto di proteccion na e rifnan banda di e refineria, marcando un paso importante den esfuerso local pa conservacion.

Un di e medidanan implementa tabata e monitoreo activo di e islanan chikito aki durante e lunanan di broei. Manera a menciona, coleccion di webo tabata un problema serio e tempo aki, pues e presencia di trahadornan di conservacionden combinacion cu patruya regular den bototabatin e meta pa preveni hortamento di webo. Y esaki a prueba di ta efectivo tambe.

Tambe a pone borchinan di advertencia riba e islanan di rif pa informa bishitantenan cu disturbio di e neishinan aki tabata ilegal y a expande educacion na e comunidad local pa pueblo por compronde e balor ecologico di e sternchi. Alabes a intensifica aun mas e monitoreo cientifico, unda investigadornan a cuminsa conta neishi sistematicamente, a registra logro den broei y a marca puyitonan pa rastrea movemento y sobrevivencia. Esaki a permiti conservacionistanan pa identifica menasanan cu tabata surgi, manera predacion of disturbio causa pa actividad humano.

Loke tabata importante tambe tabata abogacia pa proteccion legal di e parhanan aki. A haci yamado pa haci e rifnan aki areanan protegi bao di ley, pa asina mitiga intervencion indesea y protege e futuro di e colonianan.

ACF bringando pa futuro di sternchi

Den su rapport di 1988, Ruud van Halewijn a expresa optimista tocante e forsa di e colonia di sternchi na Aruba e tempo ey, pero a nota caba cu nan futuro no ta garantisa. Aunke el a enfatisa cu e colonia por keda prospera pa añanan cu ta bin, esaki ta solamente posible si mantene monitoreo

continuo, maneho activo y proteccion legal.
Y aki ta unda Aruba Conservation Foundation ta tuma liderazgo.

Manera Bon Dia Aruba a reporta caba, ACF ya ta trahando riba un plan di accion pa conservacion di e sternchi. A splica cu nan lo ta trahando pronto cu varios otro organisacion manera Vogelbescherming Nederland y otro fundacionnan di Sint Maarten y Saba pa fortalece nan esfuerso, buscando pa amplia nan conocemento di e parha y maneho necesario pa nan proteccion.

Tambe nan tin como meta pa expande conocemento na comunidad y empresanan local riba nos sternchinan, specialmente den cuadra di Producto Aruba. Por ehempel, a menciona cu tin planea pa duna operadornan di tour fact sheets tocante e parha marino aki pa asina e companianan aki por ta consciente di nan presencia y yuda mitiga disturbio. Pa loke ta comunidad di Aruba, Chief Conservation Officer Natasha Silva a enfatisa cu e reto mas grandi ta keda riba nivel individual. Hopi hende no sa mucho di e sternchi y pues no ta consciente cu loke nan ta haci banda di lama, sea cana cu cacho, kite surfing of bula drone, por ta menasante pa e neishinan di sternchi.

Pues educacion ta keda un punto importante pa e organisacion.

Como conseho general, ACF ta bisa pa tene distancia y cuidao ora ta pasa den e areanan unda sternchinan ta broei. "Si un sternchi bin grita bo, esaki ta un señal cu bo ta demasiado cerca di nan neishi y webonan", Silva a conta. Esakinan ta e tipo di señalnan comunidad di Aruba tin cu ta consciente di dje.

Geelsnavelsterns in de periferie van de grote kolonie op Aruba, mei 1985. Foto: Ruud van Halewijn.

Prome sesion di tratamento di caso Caret a enfoca riba circunstancianan di e tiramento fatal

Ayera a tuma luga e prome sesion di tratamento di caso Caret cu ta trata dos agente policial, R. Dirksz y M. Violenes, cu tabata involucra den e tiramento cu a resulta den morto di Ayden Lanoy riba 9 di feburari 2025. E audiencia a atrae hopi interes di publico. E sala principal tabata completamente yena, y corte a habri un di dos sala adicional pa persona por a sigui e tratamento via transmision di video.

Caso Caret ta relaciona cu un incidente cu a socede dia 9 di feburari 2025, ora dos agente policial a los 20 tiro riba e auto conduci pa Ayden Lanoy, un hoben di 19 aña. Un di e balanan a alcansa Lanoy cu consecuencia fatal. E tratamento hudicial ta enfoca riba e uso di arma di candela y e circumstancianan cu a hiba na e decision di tira.

Na apertura di e audiencia, hues a splica con e procedimento lo tuma luga y a enfatisa cu ta trata di un caso pisa y sensibel. El a pidi tur hende presente pa mantene calma y respet durante e sesion. El a indica cu cualkier persona cu sinti cu emocionnan ta bira demasiado intenso por sali for di sala temporalmente y bolbe ora ta mas trankilo.

Hues a repasa e hecho di e marduga/mainta en cuestion, describiendo cu tabata un anochi ocupa pa polis cu diferente incidente rond di isla. E dos agente policial a haya instruccion di pasa dilanti Lekker Restaurant, cu su orario di cierre tabata acercando, pa verifica si tur cos tabata den ordo.

Durante nan ronda den area di Palm Beach, e sospechosonan a nota cu un luz di patras di e auto conduci pa Ayden Lanoy no tabata traha. Segun declaracion, e agentenan a sigui e vehiculo y a activa nan luz pa duna señal pa para. E auto no a para. Nan a usa microphone pa duna instruccion verbal pa stop, pero tampoco no a haya reaccion di e chauffeur.

Na rotonde di Superfood, segun e sospechosonan a indica, e auto inicialmente a mustra intencion di bira banada drechi pa bay direccion Eagle Beach, pero despues a bira back bay direccion Bubali. R. Dirksz a declara cu na e momento ey el a sospecha cu talbes e conductor por tabata bao influencia di alcohol of otro susbtancia, y e decision a ser tuma pa cuminsa un persecuccion.

Segun informacion for di dossier cu hues a menciona, e persecuccion no tabata na velocidad halto. Sospechosonan a indica cu nan no ta corda exacto e velocidad, pero cu nan a aumenta velocidad compara cu con nan tabata core inicialmente. Hues a aclarea cu for di imagennan di camara ta parse cu e vehiculonan no tabata core riba 80 kilometer pa ora.

E agentenan a notifica central di polis rond di 5:10 di mainta cu nan a cuminsa un persecuccion. E persecuccion a sigui te na Madiki Kavel, unda e incidente final a sucede.

Segun declaracion di M. Violenes, ora e auto di Lanoy a yega na un caminda sin salid, e vehiculo a para. El a percibi un luz cendi den auto y a mira silueta di un homber cu movemento. El a baha for di su vehiculo pa acerca e auto, pero despues, segun el a indica, e auto di Lanoy a move y a cuminsa core den su direccion. El a declara cu el a teme cu e auto lo dal e y cu el a sinti su bida den peliger y pa e motibo ey el a saca su arma y tira riba e auto. Durante su declaracion, el a mustra emocion ora el a relata e momento.

R. Dirksz a declara cu ora su colega a baha for di e auto di polis, e tambe a baha. El a scucha sonido di motor y despues a mira cu e auto tabata move den direccion di nan.

Hues a cuestiona repetidamente si tabatin otro alternativa den e momento ey, manera hala na banda pa laga e auto pasa, subi den auto di polis atrobe y sigui e persecuccion, of warda pa wak con situacion lo desaroya. R. Dirksz a sostene cu den su opinion no tabatin otro opcion y cu e decision pa saca arma y tira tabata motiva pa e percepcion di peliger inmediato.

M. Violenes tambe a ser cuestiona si el a considera hala na banda of pensa riba consecuencia di tira. El a responde cu tur cos a pasa hopi rapido y cu ora e auto tabata move den su direccion, e no a pensa di biaha riba consecuencia, sino el a reacciona riba loke el a percibi como un menasa.

Un total di 20 bala a ser tira durante e incidente. M. Violenes a los tres tiro, mientras cu R. Dirksz a tira 17 bala. Hues a puntra cual tabata e motibo y intencion tras di e tiramento. M. Violenes a declara cu el a tira riba e hood di e auto cu meta di para e vehiculo y elimina e peliger cu el a percibi. Hues a cuestiona con tira riba e hood por elimina un menasa, na cual e sospechoso a indica cu su intencion tabata pa reduci velocidad di e auto, reconociendo cu un auto no ta para instantaneamente pa medio di disparo.

R. Dirksz a declara cu el a scucha un tiro pero no tabata sa di unda e tiro a bin. Segun su palabra, el a reacciona tirando. El a indica cu durante e momento di tension el a experimenta un "blackout" y cu ora el a bira bin bij, el a tira tur 17 bala di su arma.

Durante e audiencia, imagennan di camara di seguridad a wordo revisa. Hues a pidi publico pa sali for di sala temporalmente pa asina e por analisa e imagennan cu e sospechosonan, nan abogadonan y mayornan di Lanoy sin presencia di publico. Despues, publico a drenta atrobe y a haya oportunidad di mira e material audiovisual.

Segun hues a splica, dos camara a capta e incidente. Aunke tin audio y imagen, nan no tabata sincronisa. Pa e motibo ey, Landsrecherche a determina cu e evaluacion principal lo basa riba imagennan y no riba audio.

Despues di mira e imagennan hues a splica cu den e imagennan el a mira cu e dos auto a yega na e caminda sin salida, despues e auto di Lanoy a dal un buelta, a para casi pega cu e auto di polis, y despues a reverse un poco. E dos agentenan a baha rapidamente for di nan vehiculo y a tuma posicion cu arma dirigi riba e auto. Segun hues, e prome tiro por a ser observa na minutuut 05:15:05 di grabacion, unda huma visibel sali for di un arma.

Segun e analisis presenta, M. Violenes tabata situa mas dilanti e auto, cara pa e hood y a los tira riba e hood, mientras cu R. Dirksz tabata na banda y a cumins alos tira na e parti na banda di e auto y posteriormente tambe na parti patras di e vehiculo. E auto a sigui move te ora cu el a para.

Hues a indica cu for di imagennan ta parse cu e vehiculo no tabata core na velocidad halto. El a agrega cu el a nota un movemento di e auto cu na su parecer ta mustra mas un intento di huy for di situacion cu no un accion dirigi pa dal un agente cu auto.

Segun e sospechosonan, loke nan a experiencia e dia ey no ta completamente cuadra cu loke ta visibel riba video. Nan a indica cu nan percepcion di peliger tabata diferente for di loke e camara ta mustra.

Di e 20 bala cu a ser tira, un bala a alcansa Lanoy. E bala a drenta for di un banda links di su curpa pa e otro y a toca e ader principal, causando sangramento interno cu a resulta fatal. Riba base di investigacion di trayecto di bala y posicion di e agentenan durante e incidente, ta mustra cu e bala cu a alcansa Lanoy probablemente a bin for di arma di sospechoso R. Dirksz.

Mayornan di Lanoy a haya oportunidad di expresa nan dolor den sala. Cu hopi emocion e mama di Lanoy a cuestiona con e agentenan por a tira 20 biaha riba un hoben cu nan no conoce. Cu awa na wowo el a describi Lanoy como un hoben alegre, responsable y cu tabata traha duro pa contribui pa sostene su famia.

Pareha di Ayden tambe a hiba palabra y cu un dolor inmenso a expresa con duro e situacion a afect'e, e shock cu el a pasa aden y con su bida a cambia por completo despues di 9 di februari.

Tata di Ayden a cuestiona con por ta posible cu a tira 20 bala sin sa ken ta den auto of cuanto hende tabatin den auto. Hasta a puntra si e agentenan tabata bao influencia di algo pasobra pa tira 20 bala riba un auto sin sa ken ta aden of cuanto hende tin aden no ta klopt.

Tocante situacion personal di e agentenan policial, ambos a declara cu e incidente tabatin un impacto profundo riba nan bida personal y profesional. Nan a indica cu nan a asisti na sesionnan psicologico varios biaha despues di e incidente, pero mester a stop pa motibo financiero. Nan ta geschorst di trabao y ta ricibi solamente un parti di nan salario ya cu nan ta kita un tercera parti di eskai pa motibo di nan schorsing.

Dialuna 23 di feburari 2025 e tratamento di e caso lo continua. Durante e siguiente sesion, Ministerio Publico y defensa lo presenta nan argumentonan.

BONDIA ARUBA

Segun RvA: Amienda na LIM no ta conforme marco constitucional di Aruba

Riba 11 di februari 2026, Raad van Advies (RvA) a emiti su opinion tocante un amienda significante na e concepto Landsverordening instelling ministeries (LIM), e legislacion cu ta regla e establecimento y responsabilidadnan di ministerionan despues di instalacion di un gabinete nobo. E conseho a ser entrega na Gobernador di Aruba como contesta riba un peticion bou di articulo 22, di tres inciso, di e Landsverordening Raad van Advies 2022.

E peticion a sigui e aprobacion di Parlamento di un amienda durante su deliberacionnan dia 15 di december 2025. E amienda a introduci un articulo 14 nobo den e concepto di LIM. E disposicion aki tin como meta pa regula e persecucion y huicio di minister, ex-minister y miembronan di Parlamento den casonan cu ta encera ambtsdelicten—delitonan penal cometi den funcion—y delitonan relaciona. E amienda ta busca pa alinea e enfoke di Aruba cu e procedura cu ta conta den e parti Europeo di Reino Hulandes.

RvA ta tuma nota cu el a duna su conseho caba riba e concepto original di LIM dia 29 di october 2025. Sinembargo, door cu e amienda nobo adopta a constitui un cambio substancial y di gran alcance, e proposicion mester a ser entrega di nobo pa conseho. Pa e motibo ey, e Conseho ta limita su opinion actual exclusivamente na e articulo 14 nobo incerta.

Den su observacionnan di introduccion, RvA ta expresa preocupacion tocante e proceso legislativo. Aunke gobierno a huramenta dia 28 di maart 2025, e debate parlamentario riba e LIM nobo no a tuma luga te memey di december.

RvA anteriormente a expresa malcontento cu e retraso den trece e legislacion dilanti. Segun e organo di conseho, e tratamento laat di e concepto, combina cu introduccion di un amienda den e fase ey, a resulta den e inclusion di un areglo temporal y "artificial" den e presupuesto nacional di 2026 pa loke ta trata e organisacion y responsabilidadnan di ministerionan. RvA ta declara cu e solucion temporal aki a conduci na confusion dentro di e aparato gubernamental y lo tabata innecesario si e LIM a ser finalisa na tempo.

Prome cu atende e contenido di e amienda den detaye, RvA ta delinea e cuadro huridico mas amplio. Aruba, e ta enfatisa, tin su propio sistema huridico autonomo. Mientras cu e ta forma parti di Reino Hulandes bou di e Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden, Aruba ta posee su propio Constitucion (Staatsregeling), su propio legislacion y su propio organisacion hudicial

E posicion di Corte Supremo Hulandes (Hoge Raad) dentro di e orden huridico Arubano ta ser defini pa articulo 23 di Statuut y Rijkswet Rechtsmacht Hoge Raad voor Aruba, Corsou, Sint Maarten en voor Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Bou di articulo 23 di Statuut e competencia di Corte Supremo pa loke ta trata casonan huridico na Aruba mester ser regla pa Ley di Reino (Rijkswet). E Ley di Reino relevante ta stipula cu Corte Supremo ta funciona primordialmente como corte di casacion den casonan civil, penal y fiscal cu ta origina for di Aruba.

RvA ta observa cu e Ley di Reino no ta contene disposicionnan cu ta otorga Corte Supremo competencia riba ambtsdelicten cometi door di titularnan di funcion politico Arubano. E amienda, sinembargo, ta stipula cu persecucion di tal ofensanan lo ser conduci door di e Fiscal General na Corte Supremo y cu e huicio lo tuma luga dilanti di Corte Supremo den prome y unico instancia. Den e evaluacion di RvA, esaki ta nifica un expansion di e hurisdiccion di Corte Supremo, cu no por ser efectua pa medio di un landsverordening nacional pero lo rekeri regulacion na nivel di Reino.

Banda di su preocupacionnan pa loke ta Statuut, e RvA ta referi na disposicionnan di Staatsregeling di Aruba. Articulo VI.2, prome inciso, cu ta stipula cu poder hudicial ta ser eherce exclusivamente pa huesnan cu ta miembro di Gemeenschappelijk Hof van Justitie. Articulo VI.3, di dos inciso, ta asigna e huicio di delitonan penal na e poder hudicial. Di acuerdo cu e organo di conseho, asigna hurisdiccion di prome instancia den asuntonan penal na Corte Supremo Hulandes lo ta den conflicto cu e disposicionnan constitucional aki.

Despues di esey, RvA ta mira e sistema huridico Hulandes cu e amienda kier sigui. Articulo 119 di Constitucion Hulandes ta stipula cu miembronan di Estadonan General, minister y secretarionan di estado ta ser husga pa ambtsmisdrijven—delitonan oficial—dilanti Corte Supremo den prome y unico instancia. E decision pa persigui ta ser tuma pa medio di decreto real of pa medio di resolucion di Tweede Kamer. Reglanan di procedemento adicional ta stipula den varios instrumento statutario, incluyendo legislacion cu ta regla responsabilidad ministerial y procedemento penal

Historicamente, e areglo aki tabata hustifica a base di e naturalesa politico di ambtsdelicten y e necesidad percibi pa proteha e titularnan den funcion contra persecucionnan superficial. Gobierno Hulandes a argumenta cu limita e procedemento na un instancia hudicial lo preveni agitacion politico prolonga y permiti bida politico regresa na normalidad mas lihe.

Sinembargo e RvA ta subraya cu na Hulanda nunca ningun miembro di Parlamento of minister a ser persigui bou di e cuadro aki pa un ambtsdelict. Aunke investigacionnan a tuma luga, nan no a resulta den persecucion. Di acuerdo cu varios evaluacion, e procedura existente a resulta di ta sumamente impractico. El a ser describi manera casi imposibel pa nabega, cu podernan investigativo insuficiente y regulacionnan no cla of deficiente haciendo persecucion sumamente dificil

Como contesta riba e preocupacionnan aki, Hulanda a establece e "Commissie Herziening wetgeving ambtsdelicten Kamerleden en bewindspersonen", comunmente referi na dje como e Commissie-Fokkens. Na juli 2021, e Comision a publica su rapport "Niet boven maar in de wet." E rapport ta conclui cu e areglo Hulandes actual ta stroba seriamente investigacion, persecucion y husgamento di ambtsdelicten

E Comision ta tuma e punto di bista cu laga e decision pa persigui na organonan politico ta indeseabel. E ta adverti cu un sistema asina inherentemente ta duna luga na e sospecho cu consideracionnan politico por influencia e decision si mester inicia un procedemento of no.

Esaki por resulta sea den faboritismo percibi pa cu miembronan di coalicion of den e uso di persecucion como un herment di represalia politico. Di acuerdo cu e organo di conseho, solamente e aparencia di influencia politico ta daña e confiansa publico den e integridad y consistencia di e sistema di husticia penal.

RvA tambe ta tuma nota di critica di e forum privilegiatum—e sistema bou di cual Corte Supremo ta fungi como tanto prome y unico instancia. E areglo aki ta desvia for di e principio general di revision hudicial di dos nivel y tabatin mester di un reservacion di parti di Reino na articulo 14, di cinco paragraf, di e Pacto Internacional riba Derechonan Civil y Politico (ICCPR), cu ta garantisa e derecho pa laga un condena ser revisa pa un tribunal mas halto. Comision-Fokkens ta considera e derecho di apelacion como un proteccion fundamental y ta recomenda pa elimina e excepcion pa titularnan di funcion politico.

Ademas e Comision ta cuestiona si ta hustifica pa trata ambtsdelicten diferente for di otro delitonan penal. E ta señala cu consideracionnan politico por surgi potencialmente den cualkier caso penal di perfil halto, no solamente den casonan cu ta encera ofensanan oficial. E Comision ta observa tambe cu den casonan penal comun, individuonan por desafia un decision pa no persigui pa medio di proceduranan di keho dilanti un Corte di Apelacion, mientras cu mecanismonan asina no ta disponibel bou di articulo 119 di e Constitucion Hulandes pa ambtsdelicten.

E rapport ta recomenda pa aplica e procedura penal ordinario na casonan cu ta encera sospecho di ambtsdelicten door di miembronan di Parlamento y ministernan. Esaki lo encera persecucion door di Ministerio Publico y huicio dilanti di cortenan regular, incluyendo e posibilidad di apelacion y casacion. RvA ta constata cu, segun e Comision, e modelo ordinario aki ta parce e sistema cu ya ta na vigor den e partinan Caribense di Reino.

Instancianan internacional tambe a atende e tema. Den cuadro di su di cinco ronda di evaluacion, Grupo di Estadonan contra Corupcion (GRECO) a recomenda pa Hulanda percura pa proceduranan pa investiga y persigui ambtsdelicten no stroba ehecucion efectivo di leynan contra corupcion

Siguiendo e recomendacionnan di e Comision, a introduci proposicionnan legislativo na Hulanda pa cambia e disposicionnan constitucional cu ta regla persecucion y huicio di ambtsdelicten. Un proposicion lo transferi e decision pa persigui na e Fiscal General na Corte Supremo y elimina e forum privilegiatum, pa asina restaura e huicio den multiple instancia.

Den e siguiente parti den nos siguiente edicion lo por lesa con RvA ta sigui cu su analisis riba e Articulo 14, revisando e texto mes di e amienda y su splicacion. RvA ta señala varios falta di claridad, pregunta con e procedemento lo traha den practica, y a indica cu e propuesta no ta basta motiva ni prepara, y ta conseha pa no aproba e propuesta.

BONDIA ARUBA

BONDIA ARUBA

Editor
Caribbean Speed Printers N.V.
Aruba Bank N.V. Acc. #332668
Caribbean Mercantile Bank N.V. Acc. #23951903
RBC Royal Bank Acc. #13307728

Operations Manager
Mariette Engelhart-Boekhoudt

Redaccion
noticia@bondia.com
Pilar Flores (hefe di redaccion)
Angenette Figuereo (closer editor)
Leo Maduro
Dilma Arends
Raisa Montilla
Oriana Geerman

Ehecutivo di Benta
Sulaika Croes
sulaika.croes@cspnv.com
Mark Gomes
mark.gomes@cspnv.com

Aviso y Arte
Sandra Loefstop
Lisa Tromp

Departamento Digital
Juan Luis Pinto

Administracion
accounting@bondia.com
Martha Arteta de Ariza

Distribucion
Jenny Kelly

Coleccion
Evelinda de Cuba - Tromp

Pre Press
Luis Fernando Arenas (Hefe)
Pablo Libre

Press
Roland Schenker (Hefe)
Omar Ramirez
Martin Boekhoudt
Francis Dirksz

Colaboracion
Assiociated Press
Ret Karibense
Data Key

Afiliacion
Sociedad Interamerica di Prensa (SIP)

DIRECCION
Adres: Weststraat #22
Tel: 582-7800
Email: noticia@bondia.com
aviso@bondia.com
info@bondia.com
Website: www.bondia.com
Facebook: @bondianoticia
Instagram:bondiaaruba

BON DIA ARUBA ta un corant redacta y imprimi na Aruba y ta obenibel di dialuna te cu diasabra. Ningun contenido por wordo reproduci sin permiso di editor.

Editorial

Parlamentario usando... Ruta legal pa ciudadano...

Parlamento ta dedicando atencion na un asunto di e tipo di 'mini-drama', necesario aparentemente cada tanto tempo pa hala atencion, pa falta di asunto serio mas serio pa atende. Nos ministro encarga cu e.o. asunto di Reino y Educacion, no ta dispuesto di cumpli cu deseo di oposicion pa duna cuenta di un biahe pa exterior, segun su oponentenan haci a bordo di un avion priva, paga pa otro(nan). Su insistencia cu e mes a paga su pasashi a resulta den algo remarcable: un peticion di fraccion di partido socialdemocrata den oposicion, dirigi na su persona, bao di e articulo corespondiente di nos ley encuanto transparenca publico (Landsverordening Openbaarheid van Bestuur). E ley aki ta duna cualkier persona derecho di pidi gobierno informacion publico, salvo e excepcionnan menciona den e ley encuanto informacion considera demasiado sensitivo pa interes di e pais. Esey no ta fin di e proceso, pasobra por hiba un eventual decision gubernamental, pa nenga informacion, corte pa haya un decision mas satisfactorio.

E sorpresa den e caso actual no ta cu tin un peticion pa informacion, pero ken ta hacie. Pa hopi aña e ley concerni (LOB) tabata un di e leynan, segun nos opinion adopta na Aruba bao di presion Hulandes, cu nunca por a conta cu entusiasmo di nos gobernantenan. E sorpresa ta awor cu un fraccion parlamentario ta haci uso di e ley pa haya claridad den un asunto, unda e mandatario concerni no ta dispuesto pa duna mas informacion. Ora un ministro no ta duna mas informacion tocante un asunto, na kico e por referi? Constitucion di Aruba, den e parti cu ta trata e proceso di informacion den Staten, ta bisa den Articulo III.18, inciso 2: "Nan (e ministronan; red.) por ser invita pa Staten pa ta presente na reunion cu fin di duna e informacion desea, asina leu cu no ta considera esey contra interes di e Pais, o di Reino." Awor, si e mandatario den e caso concreto a referi na e confidencialidad di e informacion pidi, den cuadro di interes di nos pais o Reino, o no a haci esey, hecho ta cu no a duna e informacion y e fraccion menciona a sigui busca otro caminda pa yega na e meta di haya e informacion y a recuri na un ruta, en principio crea pa e ciudadano. Pero un fraccion politico, o acaso un parlamentario individual, por haci uso di esaki tambe? E ley concerni ta permiti esey, ey no tin problema. Sin embargo, si e mandatario den reunion di Staten tabata haya cu e no tin obligacion di duna e informacion, e lo mantene e posicion ey tambe den caso di un procedimento di LOB. E pleito tocante si tin un peticion valido entrega, loke awor ta e argumento – provisional – ta parce nada mas cu un 'delay tactic', cu e asunto mes probablemente terminando den corte proximamente.

E sorpresa na cual nos a referi anteriormente tin tur cos di haci cu e practica cu nos a mira den ehecucion di e leynan cu den añanan nobenta di siglo pasa a bin na vigor, bao di presion grandi Hulandes. E presion tabata consecuencia di e asuntonan cu tabata tuma lugar den gobernacion di Aruba, cu no tabata soporta luz di dia. Banda di e ley aki (LOB) tabata trata di e ley bao di cual por opone contra decision gubernamental (LAR) y e ley encuanto Ombudsman. E ultimo aki te recientementea yega na un conclusion positivo, despues cu añanan largo na cada encuentro parlamentario di Reino, Aruba tabata keda haya comentario negativo tocante nos posicion poco honorable como unico teritorio den Reino sin un Ombudsman. Ta di spera cu por pone e asunto ey nos tras y cu nos no ta haya tur e experiencianan negativo ripiti, cu a tuma lugar caba na e otro teritorionan; por siña di pasado (comparti). Institui un ley formalmente no ta e trabao, ta e practica cu ta sigui despues ta proba si gobierno(nan) ta serio den atende e derechonan ciudadano aki.

Esey ta conta pa e caso di LOB aki tambe. Awor cu parlamentario ta haci uso di e derecho ciudadano pa haya cierto informacion gubernamental, ta di spera cu ta yega un fin na e practica di sconde – demasiado facilmente – tras di e argumento cu e informacion pidi ta di caracter confidencial, loke ta implica cu revela e informacion lo ta dañino pa interes di e Pais, o Reino. Nos no lo specula con e asunto aki lo termina, pero por anticipa en todo caso si cu ta dificil pa keda sin duna huez siquiera un impresion creible di e confidencialidad cu lo ta den wega. Di otro banda, no lo ta promer biaha cu un huez ta expresa cu e asunto – politico – aki ta pertenece den e foro politico, haciendo uso di e facultad y obligacionnan cu ley ta stipula pa e proceso politico ey. Esey lo trece nos atrobe na e stipulacionnan di Constitucion encuanto e suministro di informacion anteriormente referi, unda un eventual mayoria lo por tuma paso contra un mandatario cu lo a defini pa su mes un definicion demasiado amplio di 'interes nacional'. Esey naturalmente lo haci e asunto termina cu e conocido 'mocion di desconfianza' cu dificilmente lo haya un sosten mayoritario, manera e asunto ta awor.

Di tur manera nos ta contento cu porfin politico(nan) ta reconoce valor di derecho ciudadano, cu den pasado talvez nan mes – den gobierno - tabata trata di evadi. Nos por bay conta cu un trato mas positivo di nos derecho di informacion publico?

Conseho di Minister ta aproba plan di accion "Startaruba – Fase 1 Ecosysteemanalyse"

Conseho di Minister a aproba e Plan di Accion "StartAruba – Fase 1 Ecosysteemanalyse", un paso importante den e trayecto pa fortifica y stimula na un forma structural e economia Arubano a traves di innovacion y emprendemento.

E proyecto ta forma parti di e topico Economia di e Programa di Gobernacion AVP–FUTURO 2025–2028 y ta conecta directamente cu e compromiso di Aruba, den cuadro di e Landspakket, pa traha riba un economia mas resiliente, diversifica y prepara pa futuro.

Aruba ta aspira pa fortifica su ecosistema di innovacion y emprendemento di manera mas efectivo, segun un comunicado di gobierno. Analisisnan reciente, entre otro e Landspakket Aruba, e rapport di e Regionale Ontwikkelingsmaatschappij di Deloitte (2024) y e direccion strategico di e Direccion General Koninkrijksrelaties, ta mustra cu e ecosistema actual ta fragmenta y cu no semper tin tur e condicionnan necesario pa facilita companianan cu potencial di crecemento.

Pa e motibo aki, Gobierno a opta conscientemente pa cum-

insa cu un fase analitico profundo, prome cu introduci instrumento di maneho u programa di opschaling. StartAruba – Fase 1 ta enfoca exclusivamente riba: un analisis di ecosistema (incluyendo SWOT y analisis di stakeholders),
un cuadro strategico,
un roadmap pa 2026–2027, y
un propuesta pa un cuadro institucional.

E fase aki ta crea un base cu por elabora riba dje y establece obhetivo pa decisionnan di maneho den futuro.

A demas di su relevancia local, Aruba ta tuma e iniciativa den contexto di Reino pa desaroya un metodo analitico cu, den un fase posterior, por ta util pa Corsou y Sint Maarten. Di e manera aki, Aruba ta contribui na mas coherencia y cooperacion den e desaroyo di ecosistemanan pa startup den Caribe Hulandes, respetando alabes e autonomia y situacion real di cada pais.

E Plan di Accion claramente ta limita e alcance di e proyecto. TWO-Nederland ta financia exclusivamente Fase 1, mientras cu e eventual siguiente fase lo ser considera separadamente y lo rekeri otro forma di financiamento publico y priva. Esaki ta confirma e compromiso di Gobierno cu disciplina fiscal, claridad institucional y maneho responsabel di recurso publico.

Segun Minister di Finanzas, Asunto Economico y Sector Primario, mr. Geoffrey Wever: "Si nos kier un economia fuerte y duradero, nos mester basa nos decisionnan riba dato, analisis y vision di largo plaso. StartAruba – Fase 1 ta e fundeshi cu nos mester pa bin cu maneho corecto na e momento corecto, cu impacto real pa emprendemento, innovacion y crecemento economico di Aruba."

Pa combati crisis di adiccion, Minister Dowers ta explora solucion structural y sostenibel

Diaranson mainta, Minister di Husticia, mr. drs. Arthur Dowers, den cuadro di su esfuersonan pa alivia e problema alarmante di adiccion y adictonan ambulante cu a bay for di man den e ultimo añanan, a haci un bishita di trabao na Stichting Hunto na Sero Colorado.

Durante e bishita, e mandatario a haya un recorido den e facilidad y a topa cu e personal cu tin e tarea diario di guia adictonan riba e bon caminda y siña nan con pa keda riba e caminda aki.

Stichting Hunto tin un capacidad maximo pa trata 40 adicto y ta conta cu 10 empleado dedica na guia y supervision. Actualmente, e centro tin 10 adicto bao di nan supervision, di cual 7 ta homber y 3 ta muhe. Den pasado, e trayecto di rehabilitacion pa cada adicto tabata varia entre 8 y 11 luna, pero awendia ta logra e miho resultado na momento cu e team hunto cu e psicologo di e fundacion, haci nan evaluacion profesional y determina cu e cliente ta cla pa sali. Ademas ta manda e cliente cu ta cla pa sali, pa nazorg den cual nan ta keda haya sosten psicologo, pero tambe ta haya nan relapse prevention plan cu ta inclui numbernan di telefon cu e cliente por yama den casonan cu mester.

Stichting Hunto na Sero Colorado no ta un luga di pasa dia sin mas. Cada dia ta yena cu actividad recreativo y structural cu ta mantene e clientenan ocupa y disciplina. Cada persona tin su responsabilidad specifico, incluyendo laba nan mesun pañanan, mantene nan espacionan limpi, participa den sesionnan individual y di grupo, y sigui e programa manera stipula. Ademas den fin di siman e clientenan ta liber pa ricibi bishita di famia cu ta imporante den e proceso di rehabilitacion.

E trabao di guia adictonan no ta facil. E ta rekeri curashi, pasenshi, conocemento y empatia pa logra e meta di saca personanan for di e bicio di droga y forma individuonan cu por reintegra den sociedad y contribui na bienestar general.

Minister Dowers a keda impresiona cu e estado di e facilidad, e programa extenso cu nan ta ofrece y, particularmente, cu e

nivel di compromiso y conocemento di e empleadonan. Algun di e empleadonan mes a experencia un cambio profundo den nan bida den pasado y awo ta comparti nan experencia propio pa guia otronan.

E problema di adiccion ta un reto nacional cu mester un acercamento integral y sostenibel. E situacion ta rekeri accion firme y coordinacion entre aplicacion di ley y rehabilitacion serio. Ta tempo pa trata e problema di adiccion cu determinacion.

Ministerio di Husticia lo sigui fortalece colaboracion cu instancianan relevante pa asina crea un acercamento integral y sostenible den e esfuersonan pa combati adiccion na Aruba.

Publicacion linguistico tocante Papiamento

Den e edicion aki nos ta duna atencion na algun publicacion cu a yega na nos man a traves di tempo, cu ta trata diferente aspecto di nos Papiamento.

Un interesante publicacion cientifico bastante reciente ta esun den cual a analiza e raiznan comparti entre Papiamento y e idioma crioyo di Cabo Verde y di Guine Bissau. E titulo di e obra di Bart Jacobs, di Universidad Ludwig-Maximilian na München, Alemania, ta: Papiamentu: a diachronic analysis of its core morphology. Publicacion di 2008.

E estudio a ser haci den cuadro di e debate cu ta continua ainda entre e linguistanan cu ta, sea apoya e tesis cu Papiamento a surgi di e conexion cu Cabo Verde y Guine Bissau, o ta pensa cu Papiamento tin raiz Spaño, y lo a surgi den e comunicacion den nos region a base di e idioma aki. Den e estudio aki e autor ta trece hopi elemento dilanti, di cual e gran mayoria ta mustra den direccion di un origen comparti di e Criol di Guine y Cabo Verde y Papiamento, manera esaki a tuma lugar na inicio di e explotacion di Corsou como centro regional di comercio di catibo, despues cu e Hulandesnan a tuma e isla for di Spaña na 1634. Nos no ta participe den e debate entre linguista aki, pero nos ta haya importante pa pone estudio cientifico tocante nos idioma na disposicion mas amplio posible. Tambe e obra ta contene hopi detaye interesante, fuera di e debate menciona. Conocimento nunca ta haci daño, ta nos lema.

Manera bisa anteriormente, e estudio aki ta trata e lazonan linguistico entre Papiamento/Papiamentu (abrev. PA), di e islanan ABC y e rama yama 'Upper Guinea' di e idiomanan criol a base di Portugues (abrev. UGPC), manera papia na Santiago, un di e islanan di e archipelago di Cabo Verde, na Guine Bissau y na Casamance; e ultimo aki ta e region cu ta mayormente den sur di Senegal, pero parti ta cay na otro banda di frontera, den norte di Guine Bissau. E obhetivo di e estudio ta pa atende e tesis cu e idiomanan menciona tin un origen comun, a traves di un analisis 'diacronico'. Esaki, ora ta trata di analisis linguistico, ta referi na e forma con idioma ta cambia a traves di tempo. Esaki contrario na analisis 'sincronico' cu ta referi na e analisis na un cierto momento, cambio cu ta tuma lugar simultaneamente anto. Tambe e obhetivo ta pa compara cierto aspecto di nan morfologia (forma y structura) clave.

Otro publicacion interesante ta di Tara Sanchez, cu na 2002 a publica un estudio, incluyendo investigacion na e islanan, cu e titulo:"The interacting infuences of Spanish and English on the creole Papiamentu." University of Pennsylvania Working Papers in Linguistics: Vol. 8 : Iss. 3 , Article 18. Available at: https://repository.upenn.edu/pwpl/vol8/iss3/18.

Un di e aspectonan interesante di e analisis aki ta e topico di e 'gerundio' Spaño, cu na cierto momento a penetra tambe den Papiamento, y hasta den cierto caso a haya aplicacion den verbo cu no ta di origen Spaño o Portugues, sino por ehemplo di origen Hulandes. E topico algun aña pasa a haya un capitulo reciente aki mes, tempo cu a surgi henter un debate tocante e uso di gerundio den caso di verbo di origen Hulandes o Ingles. E debate tabata alrededor di e verbo 'wak' (Hulandes: 'waken') cu a haya su forma di gerundio: 'wakiendo' den habla popular di principalmente hende hoben. El a bira tur un polemica, cu gran mayoria rechazando esaki como Papiamento incorecto.

Nos ta conclui e edicion aki cu mencion di e obra absolutamente clave pa cualkier persona cu ta desea di studia origen di Papiamento. Ta trata di e tesis di doctorado di Efraim Frank Martinus: "The Kiss of a Slave" – Papiamentu's West-African Connections; 1996. Esaki a bira un obra standard pa esnan cu ta desea explora e origen Africano di nos Papiamento, cu tabata bay mas leu cu solamente e comparacion cu Cabo Verde/Guine Bissau, y ta contempla estudio comparativo di varios otro idioma di continente Africano, cu relacion cu e trafico di sclavitud na Corsou y nos region.

Martinus a significa hopi den desaroyo di nos idioma den su version di Corsou/Bonaire, entre otro tambe den desaroyo di enseñanza na Papiamento. El a fayece na 2015, pero su obra cientifico a keda, banda di su obranan literario.

LOTTO 5
Cuminsando cu 4 florin, bo por gana e suma grandi aki
Afl. 190.000,-
HUNGA AWO
sorteo ta awe nochi 7:45 pm
Obtenibel na cualkier rebendedo di Lotto.

HOH ta sigui innova uzando hololens pa operacion di celebro cu neuronabegacion

E cooperacion entre Horacio Oduber Hospital (HOH) y Universitair Medisch Centrum Utrecht (UMC Utrecht) ta sigui duna su fruto unda recientemente pa prome biaha na Aruba a haci uzo di un hololens durante operacion compleho di celebro uzando e sistema di neuronabegacion.

Dos aña pasa pa prome biaha den Caribe Hulandes a haci uzo di e sistema aki cu ta asisti e ciruhano 'real life' pa nabega un tumor, den por ehempel e celebro, pa medio di grabacionnan diagnostico di e pashent. Y awor, hunto cu e uzo di un hololens ultramoderno e ciruhano por mira tur detaye den forma 3D.

E operacion por bay mas eficiente, menos chens di complicacion y e recuperacion por bay mas rapido, cu ta miho pe pashent. Tres siman pasa a uza e tecnologia aki pa prome biaha den celebro di un pashent na Amsterdam, djey un siman despues na Utrecht y despues un siman a haci uzo di dje na HOH Aruba, pues un bunita primicia pa Aruba.

"Nos a haci un operacion na banda rechts di e celebro di un pashent cu tin epilepsia, pues un operacion mas compleho cu normal. Cu e hololens por mira 'real-time' detayenan anatomico individual di e pashent y hunto cu e 'landmarks' di e sistema di nabegacion ta haci cu di un forma hopi preciso por haya e tumor su localidad y su area cirurgico. Asina nos a logra kita e tumor completo y na un manera sigur ", asina Neurociruhano di HOH, dr. Greg Laclé, ta conta di e operacion.

"Cu hopi orguyo a bira custumber cu mi ta menciona cu HOH a eherce un operacion nobo pa prome biaha", asina Jacco Vroegop, presidente di Hunta di Directiva di HOH a inicia bisando.

E colaboracion entre HOH y UMC Utrecht ta sigui genera un gran cantidad di beneficio pa Aruba y Caribe. Vroegop a indica di ta sumamente orguyoso cu HOH ta traha cu e hololens nobo cu ta un tipo di bril mixto di realidad virtual (VR Headset) cu kisas tur di nos a yega di uza. E ta un bril unda cu imagennan den 2D ta converti pa 3D for di por hempel un CT scan y/of MRI scan. Esaki ta permiti e ciruhano pa mira exactamente den e caso aki, unda e ta den e celebro, kico ta sosodiendo y con e adernan di sanger ta core por ehempel. Y cu esey e por opera cu hopi precision, posiciona e instrumentonan corectamente y opera di un manera mas sigur, elimina e cosnan corecto manera un tumor y naturalmente laga tur otro cos na nan luga.

Tristan van Doormaal, Neurociruhano di UMC Utrecht, a duna conoce cu nan colaboracion cu HOH ta uno tremendo. "Locual nos a caba di haci ta un neurocirugia compleho.

Nos ta trece tecnologia moderno pero akinan nos por conta cu tur material necesario cu normalmente tambe ta wordo uza na Utrecht pa por eherce operacion riba nivel halto.

Team completo riba camber di operacion y tur ekipo presente ta riba un nivel halto, e mesun nivel cu mi ta practica na UMC Utrecht y ta pa e motibo ey nos ta sinti liber di uza innovacionnan manera hololens y imagennan 3D pa hisa calidad di cuido pa pashent na Aruba.

Ta di sumo lastima cu un pashent tin cu wordo manda Colombia cu ta sali Aruba hopi placa mientras mescos na Europa y Merca por duna e cuido di calidad halto aki tambe perfectamente. Jacco Vroegop a expresa su orguyo y ta entusiasma cu awo HOH por ofrece e tecnologia aki pa e localnan. "Esaki no solamente ta haci HOH un lider den cuido medico, pero mas cu tur cos ta garantisa cu HOH ta brinda e miho cuido posibel.

Keda alerta pa estafa riba rednan social!

No click riba aviso paga (sponsored ad) cu ta usando imagen di Aruba Today.
Bishita solamente e pagina oficial di Facebook, Aruba Today News, of e website www.arubatoday.com.

Si bo haya algun problema, nos t'ey pa yuda: bondia.aruba@gmail.com

A multa subsidiarionan di VolkerWessels 480 mil euro pa soborno di Heyliger

(TheDailyHerald) – Dos subsidiario di e grupo Hulandes di construccion, VolkerWessels a ricibi multa combina di 480 mil euro pa soborno di minister di Vivienda Publico, Planificacion Teritorial, Medio Ambiente y Infrastructura (VROMI) di Sint Maarten, Theo Heyliger, en conexion cu otorgamento di contract pa e brug Simpson Bay Causeway.

Den su veredicto, corte di Overijssel a conclui cu e companianan intencionalmente a aregla pago pa influencia toma di decision di Heyliger. E corte a describi e conducta como “soborno activo di un oficial publico” y a declara cu e areglo tabata “destina pa obtene un bentaha competitivo den otorgamento di un contract publico.”

E subsidiarionan involucra – Volker Construction Internacional (VCI) y Volker Stevin Caribbean (VSC) – a haci pago entre 2009 y 2014 na un consultant (Ronald Maasdam) kende a actua como intermediario. Segun e veredicto, e pagonan aki no tabata tarifa genuino di consultancy sino tabata destina, al menos un parti, pa beneficia Heyliger, kende e tempo aya tabata fungi como minister VROMI.

“Corte ta haya cu a haci e pagonan cu intencion cu parti di e fondonan lo pasa pa e minister,” e huesnan a skirbi. “Haciendo esaki, e companianan intencionalmente a acepta e riesgo significante cu lo paga un soborno.”

Evidencia presenta durante e proceduranan a mustra cu na final, 83 mil dollar a yega Heyliger. A entrega e placa cash, scondi entre corant y dibuho di construccion.

Corte a nota cu maske e suma cu realmente a paga tabata 83 mil dollar, Heyliger tabata spera substancialmente mas – hasta 860 mil dollar – bao e areglo mas amplio entre e partidonan.

E huesnan a enfatisa cu e companianan tabata na haltura di e posicion influyente di Heyliger den gobierno. “E minister tabatin un cartera clave y a eherce influencia decisivo tocante e otorgamento di proyectonan mayor di infrastructura,” corte a declara. “E acusadonan a busca pa sigura su sosten pa asina aumenta nan chens di obtene e contract.”

Simpson Bay Causeway tabata un di e proyectonan di obra publico mas significante riba e isla e tempo aya, conectando distritonan clave a traves di e lagun. Maske tabatin proceduranan formal di destaho na vigor, corte a haya cu Heyliger a eherce poder informal substancial riba e decision final.

“Ta evidente cu e acusadonan no tabata kier depende solamente riba e resultado di un procedura transparente di destaho,” e veredicto ta bisa. “Door di regla pago mediante un intermediario, nan a busca pa influencia e conducta di e minister na su bureau.”

Director responsable

Ademas di e multa corporativo pa un total di 480 mil euro, un ex-director di e subsidiarionan a ricibi un multa personal di 30 mil euro. Corte a conclui cu el a duna “liderazgo efectivo” den e programa di soborno.

Segun e veredicto, e director “tabata na haltura di e structura di e pagonan y a hunga un rol decisivo den autorisa y continua nan.” Asina el a carga responsabilidad criminal bao ley Hulandes.

Corte a insisti riba e seriedad di soborna un minister na su cargo en conexion cu un proyecto di infrastructura publico. “Corupcion di e naturalesa aki ta mina e integridad di administracion publico y ta daña confiansa den institucionnan democratico,” e huesnan a skirbi. “Oficialnan publico mester por ehecuta nan deber sin influencia indebido.”

E veredicto ademas a declara cu corupcion ta distorciona competencia husto. “Companianan cu no ta usa soborno ta keda den desbentaha,” corte a observa. “Practicanan asina ta erosiona confiansa den e husticia di procesonan di destaho publico.”

Maske Ministerio Publico a busca un multa total di 525 mil euro contra e companianan, corte a impone un suma mas chikito. En contraste, e multa personal imponi contra e ex-director a excede e castigo exigi pa fiscal.

Investigacion di un decada

Den determina e sancion, e huesnan a tene consideracion e duracion di e programa di soborno, cu a dura varios aña, como tambe e tempo cu a pasa desde cu a comete e crimen. “E hechonan ta bay back mas cu un decada,” corte a reconoce, pero a agrega cu “e seriedad di e ofensanan ta hustifica e imposicion di castigo financiero substancial.”

E caso ta vincula di cerca na e huicio anterior di Heyliger mes. Na 2020, el a keda sentencia cu cinco aña di prison pa corupcion y labamento di placa. E veredicto mas recien ta enfoca riba e banda corporativo di e areglo di soborno.

Procedura di confiscamento

Mas aleu cu e multa imponi den e proceduranan criminal, e consecuencianan financiero pa e subsidiarionan por no a caba ainda. OM a inicia proceduranan separa di confiscamento buscando mas cu 1.6 miyon euro, cual fiscal ta argumenta ta representa ganashi deriva di conduct criminal.

Den proceduranan asina, corte ta bay determina si a obtene ganashi ilegal, y si ta asina, si mester paga esakinan back na e estado.

Despues di e veredicto, VolkerWessels a indica cu lo studia e veredicto prome cu duna un contesta substantivo. E ex-director no a duna comentario detaya inmediatamente despues di e veredicto.

Ainda no ta cla si ta bay haci apelacion.

Balor di inversionnan di Cas Hulandes ta subi 8% te €204 miyon: DNB

(NLTimes) – Cas Hulandes a mira e balor di nan inversionnan subi aña pasa pa motibo di prijs mas halto na mercado di accion. Segun De Nederlandsche Bank (DNB), e balor total di inversionnan priba den fondo di inversion, accion lista y bono a subi cu casi 8% durante 2025, te €204,4 miyon.
DNB a bisa cu huishoudennan a tin un “aña di inversion excelente”, apesar di inkietud na mercado financiero causa door di e taŕifanan di importacion di presidente Mericano Donald Trump. E anuncio di e tarifanan aki a causa fluctuacionnan significativo na mercado di accion na luna di mart y april, pa motibo di temor di inversion. Sinembargo, mas despues den aña a bin un recuperacion fuerte cu a compensa ampliamente e perdidanan inicial.

DNB a nota cu e cantidad di mas cu €204 miyon tabata practicamente comparable cu e kwartaal anterior, apesar di aumento di prijs den e di cuatro kwartaal. Esaki tabata pa motibo cu casnan tambe a bende un cantidad grandi di titulo, specialmente accion. Mescos cu den añanan anterior, a ser bende mas inversionnan na luna di december.
Mas o menos 2,2 miyon cas Hulandes tin inversionnan. E mayoria di e placa ta inverti den fondo di inversion, cu un total di €130,6 miyon. Un suma di €68,5 miyon ta inverti den accion lista, y €5,2 miyon den bono.
E tamaño di e inversionnan aki ta ainda considerablemente mas chikito cu e €528,6 miyon cu casnan tin na cuenta di spaar na Hulanda. Ademas, casnan ta tin €109 miyon den cuenta corriente na banconan Hulandes.

€1 miyon na pago di retiro pa miembronan anterior di Gabinete Schoof I cu a cay dos biaha

(NLTimes) – E dobel destruccion di Gabinete Schoof I a costa e pagadornan di belasting aproximadamente €1 miyon na pago di retiro pa miembronan di Gabinete PVV y NSC cu a cay na 2025 so, Telegraaf a informa, basa riba e ultimo bista di pago di retiro di e ministerio di Asuntonan Interno y Relacionnan di Reino.

Politiconan tin derecho riba pago di retiro despues di nan carera politico pa yena e buraco cu lo tin entre trabounan. E datonan anonimo ta duna un bista amplio di e suma total di pago di retiro paga na miembronan di gabinete cu a renuncia. Como cu PVV y NSC tabata e unico miembronan di gabinete cu a renuncia aña pasa, ta cla cu e suma a bay pa nan.

E ministerio no tin mag di divulga ken a haya cuanto placa. Pero como cu PVV a sali for di Gabinete Schoof I prome, por deduci cu e minister y secretarionan di estado di PVV a ricibi un parti mas grandi di e total di €1 miyon. Lider di PVV Geert Wilders a destrui e gabinete na juni 2025 y partido NSC a retira na augustus.

E suma ta exclui pago di despedida na Nora Achabar, kende a retira for di su posicion como Secretario di Estado pa Beneficio Social na 2024.
E proyecto di ley aki por subi significantemente den e proximo periodo, specialmente si parlamentarionan ser forsa pa retira debi na e lucha pa haya trabou nobo lihe despues di e collapse di Gabinete Schoof.

E areglo di pago di retiro por ser usa tambe pa politiconan kende nan trabou nobo ta paga significantemente menos cu e posicion politico cu nan tabatin anteriormente. Despues di e eleccion parlamentario aña pasa, parlamentarionan nobo cu anteriormente tabata den posicionnan mas halto - ministernan anterior, secretarionan di estado, of alcaldenan, por ehempel – por a aplica pa nan salario ser suplementa.

Hopi a dicidi contra di haci esey, argumentando cu e salario parlamentario ta suficiente generoso caba, y suplement'e no mester ta un opcion. Varios partido tabatin e punto pa elimina e schema aki den nan programa di eleccion pa e eleccionnan parlamentario. Remarkablemente, PVV, kende su miembronan aña pasa a ricibi un parti di €1 miyon na pago di cesantia, tabata un di nan.

Caroline van der Plas ta retira como Lider di BBB, Henk Vermeer ta tuma over

(NLTimes) – BBB a anuncia cu Caroline van der Plas ta retira tanto como lider di partido y lider di fraccion. Henk Vermeer, tambe Parlamentario, lo asumi su funcionnan di liderazgo, mientras cu Van der Plas lo sigui sirbi den Tweede Kamer.

E partido a bisa cu Van der Plas a dicidi durante zomer ultimo pa no busca e posicion di candidato principal den proximo eleccion. "Liber di e responsabilidadnan pisa di liderazgo di partido, mi por representa mas fuertemente e voz di e campo," el a bisa den anticipacion di e Gabinete nobo. BBB ta keda firmemente contra di e politicanan agricultural di e coalicion forma pa D66, VVD y CDA.

Henk Vermeer, un co-fundador di BBB y aliado di Van der Plas, a sosten'e durante momentonan clave manera e combersacionnan di coalicion pa gabinete cu tabata encera PVV, VVD, y NSC.

Caroline van der Plas a drenta Tweede Kamer pa prome biaha na 2021 cu BBB como un fraccion di un persona. E partido ta enfatisa asuntonan manera agricultura y politica di nitrogeno. Su rindimento fuerte den e eleccionnan provincial di 2023 a conduci na un presencia considerabel den Senado.

Despues di su envolvimento den e gabinete, e sosten di BBB bou di votadornan a disminui gradualmente. Den e ultimo eleccionnan pa Tweede Kamer, e partido a sigura cuater asiento.

Durante e ultimo añanan, malcontento a crece den BBB bou di tanto miembronan di partido como legisladornan riba su direccion di politica, specialmente pa loke ta trata asuntonan di nitrogeno y agricultura. Den cierto provincianan, multiple miembro a bandona e partido, sintiendo cu el a decepciona su partidarionan, particularmente cunukeronan, of no a logra tuma un posicion firme. Anteriormente, parlamentario di BBB Lilian Helder a renuncia, citando desacuerdo cu Van der Plas y e curso di e partido.

Despues di e eleccionnan di 2025, Henk Vermeer, cu ta na di tres luga riba e lista di candidato di BBB, a tuma un rol clave como lider di campaña di e partido. E tabatin un posicion prominente caba den e partido prome cu e eleccionnan, fungiendo como vocero riba varios area di politica y sosteniendo Van der Plas durante e negociacionnan di gabinete 2023-2024.

Politiconan provincial di BBB ta bisa cu nan ta lamenta di mira Van der Plas retira, pero ta expresa comprension pa su decision. Nan ta elogi'e tambe pa construi e partido for di nada cu exito. "El a haci un cantidad enorme pa e partido," Ans Oude Luttikhuis, lider di grupo BBB den Conseho Provincial di Utrecht a bisa. "Nos a perde tres asiento den e eleccionnan nacional mas recien, pero nos ta keda un presencia significante na nivel nacional."

Oude Luttikhuis a bisa cu e ta compronde e decision di Van der Plas pa hala atras. "E trabou ta sumamente exigente. No necesariamente pa motibo di e substancia di politica, pero pa motibo di loke politiconan ta expone na dje e dianan aki. Y Caroline ta un hende cu ta sinti cosnan profundamente."

Rob Jetten, lider di D66 y e prome minister nobo, a elogia Caroline van der Plas pa a "construi un partido nobo for di nada."

D66 y BBB frecuentemente tabata haya nan mes na bandanan opuesto di debatenan clave di politica, particularmente tocante regulacionnan di nitrogeno. Jetten a reconoce e diferencianan ey, bisando, "Hopi biaha nos tabata bringa den discusionnan substancial riba un rango di asuntonan. Pero riba un nivel personal, semper nos tabatin un bon relacion."

Colombia: Medellin ta construi mega-prison inspira pa CECOT di El Salvador

(AFP) – Alcalde di Medellin diabierna a elogia e construccion di un mega-prison na su ciudad, e di dos mas grandi na Colombia, convertiendo den e lider Latino Americano mas recien di imita e maneho di man duro contra violencia di gang di presidente Salvadoreño, Nayib Bukele.

E prison di seguridad halto ta bay tene mas di 1.300 prisonero, segun alcalde di Medellin, Federico Gutierrez. E ta bay ta financia cu fondo publico y priva.

E ciudad, ubica den centro di Colombia, antes tabata entre esnan mas violento di mundo prome cu morto di capo di droga, Pablo Escobar na 1993.

Un oficial a bisa AFP diabierna cu e mega-prison ta modela riba e facilidad CECOT di Bukele, cu a ricibi critica di gruponan di derecho humano tocante abuso reporta.

E movida ta e proyecto di prison mas recien na Latino America cu ta copia e maneho di CECOT, incluyendo di Ecuador y Costa Rica.

Presidente electo di Chile, Jose Antonio Kast tambe a bishita CECOT recientemente y a pidi Bukele pa ayudo pa mehora e sistema di prison di su pais.

Gutierrez a ricibi un tour di e sitio di construccion di e prison diahuebs y a priminti cu e facilidad ta bay ta vigila pa su propio team di seguridad, no pa oficialnan di agencia nacional di prison.

E prison, cu ta spera di keda cla na 2027, ta bay tin sistema tecnologico pa preveni prisonero di comunica, ya cu un di e formanan mas comun di extorsion na e pais ta origina for di prison.

Prisoneronan ta bay ta "priva di hopi privilegio," e derechista Gutierrez a bisa reporteronan.

Cu eleccion presidencial tumando lugar dia 31 di mei, seguridad ta un preocupacion top pa Colombianonan. E faboritonan ta e senador iskierdista, Ivan Cepeda, un di e arkitectonan di e politica controversial di presidente Gustavo Petro di negocia cu gruponan arma; y e abogado derechista, Abelardo de la Espriella.

De la Espriella, kende tin sosten di partido di Gutierrez, a propone pa construi mega-prison unda e prisoneronan lo ta "dies piso bao tera" y lo sobrevivi di "awa y pan."

Venezolanonan ansioso ta busca claridad riba ley nobo di amnistia

(AFP) – Famianan na Venezuela a sigui warda ansiosamente pafo di prison diabierna, mientras pregunta a persisti tocante un ley di amnistia masal recien aproba pa autoridadnan interino despues cu Merca a baha Nicolas Maduro.

Asamblea Nacional unanimamente a adopta e ley diahuebs, dunando speransa cu centenares di prisonero politico den prison lo haya nan libertad pronto.

Pero no tabata cla con lihe of ki proceso lo usa pa implementa e ley.

Figuranan di oposicion a critica e legislacion, cu ta parce di inclui excepcion pa algun ofensa usa anteriormente pa autoridadnan pa ataca oponentenan politico di Maduro. Explicitamente e no ta aplica na esnan cera pa "promove" of "facilita... accion arma of cu forsa" contra e soberania di Venezuela na man di actornan stranhero.

Den un entrevista recien, presidente interino Delcy Rodriguez a haci un acusacion asina contra lider di oposicion, Maria Corina Machado, kende ta spera di bolbe Venezuela na dado momento for di Merca.

"Mester sa con pa pidi pordon y mester sa tambe con pa ricibi pordon," Rodriguez a bisa despues di firma e ley diahuebs laat.

Narwin Gil, familiar di un prisonero den e prison na Caracas conoci como Zona 7, a exigi "accion, no palabra."

Hopi familiar di prisoneronan na Venezuela a warda pafo di prison pa simannan pa e potencial liberacion di nan sernan keri. Gil a join un welga di hamber cuminsando dia 14 di februari exigiendo e aprobacion rapido di e ley di amnistia, cu a enfrenta varios retraso desde cu Rodriguez a propon'e fin di luna pasa.

"Nos ta wardando pa e accionnan ey, y pa nan sucede lo mas pronto posible, pasobra nos mester bay cas," Gil a bisa.

Centenares di supuesto prisonero politico ya a ricibi liberacion condicional di gobierno di Rodriguez desde e accion mortal di Merca cu a baha Maduro, pero e NGO Foro Penal a bisa cu alrededor di 650 ainda ta cera.

Critica di oposicion

Politico di oposicion, Juan Pablo Guanipa, un aliado di Machado, a anuncia su liberacion di detencion tiki despues cu e ley a keda aproba.

El a sali di prison recientemente, pero a keda deteni di nobo rapidamente y poni bao aresto domiciliario.

"Despues di 10 luna scondi y casi nuebe luna di prison inhusto, mi ta confirma cu awo mi ta completamente liber," Guanipa a skirbi riba rednan social, compartiendo un potret di dje cu e bandera di e pais.

El a haci un yamado pa otro prisonero politico keda den libertad y pa permiti esnan den exilio bolbe. El a critica e ley como no un amnistia sino un "documento defectuoso."

E legislacion tambe a enfrenta critica di gruponan di derecho tocante su uso potencial pa excusa abuso bao Maduro y su predecesor, Hugo Chavez.

Lider di oposicion Venezolano den exilio, Edmundo Gonzalez Urrutia diabierna a bisa cu no lo tin "reconciliacion duradero sin memoria of responsabilidad" na su pais.

"Un amnistia responsable ta e transicion di miedo pa estado di derecho. E ta e promesa cu no ta bay bolbe eherce poder sin limite y cu ley ta bay ta riba forsa," Gonzalez Urrutia a skirbi riba X.

Exilia na Spaña, Gonzalez Urrutia ta ser considera ampliamente como e ganador legitimo di eleccion presidencial na 2024, mancha pa acusacion di fraude den cual a declara Maduro ganador.

Centenares, talbes miles, di Venezolano a keda cera den añanan recien pa motibo di plannan, real of imagina, pa baha gobierno di Maduro, cu ta final a keda deteni den e inval mortal dia 3 di januari y hiba New York.

Rodriguez tabata ex-vice-presidente di Maduro y a asumi su posicion como lider di e pais Sur Americano cu aprobacion di presidente Mericano, Donald Trump – tanten cu e obedece Washington.

Merca a tuma control di benta di petroleo Venezolano cu Trump primintiendo un porcion pa Wasington di e ganashi.

PARLAMENTO ARUBA

STATEN VAN ARUBA

OPENBARE VERGADERING OP 25 FEBRUARI 2026 OM 09:00 UUR V.M. IN DE VERGADERZAAL VAN DE STATEN VAN ARUBA

TE BEHANDELEN ONDERWERP

Agenda:

Initiatief ontwerp-landsverordening tot wijziging van de Landsverordening wegverkeer (AB 1997 no. 18) en de Wetboek van Strafrecht van Aruba (AB 2012 no. 24) in verband met strafbaarstelling van roekeloos rijden (Aanscherping strafbaarstelling roekeloos rijden)

De Griffier,

mr.drs. Herman Ch. J. Hek

Republica Dominicana: Proyecto "Down to Zero" ta fortalece prevencion di explotacion sexual di mucha

(DiarioLibre) - E proyecto "Down to Zero", dirigi pa Plan Internacional Republica Dominicana, ta conclui mas cu un decada di trabou dirigi na preveni y eradica e explotacion sexual comercial di mucha y hobennan, un di e formanan di violencia mas serio cu ta persisti den comunidadnan marca pa turismo, migracion y desigualdad social.

E iniciativa a enfoca particularmente riba areanan turistico di riesgo halto, usando un modelo di intervencion cu ta combina fortalece liderazgo hubenil, accion den comunidad y coordinacion institucional. E acercamento aki ta promove prevencion y e activacion na tempo di trayectonan di proteccion, generando contesta mas coordina y efectivo pa salvaguardia e derechonan di mucha y hobennan.

Durante su implementacion, "Down to Zero" a impacta directamente mas cu 650 hende den 14 comunidad y a desaroya mas cu 24 iniciativa educativo den colaboracion cu comunidadnan y sector priva. E iniciativanan aki a fortalece capacidadnan pa prevencion y contesta na situacionnan di riesgo, segun un declaracion di Plan Internacional.

Entre su logronan principal ta e implementacion di un modelo basa riba comunidad enfoca riba e identificacion trempan di riesgonan, raportahe na tempo, y sosten pa casonan potencial. E trabou aki a yuda kibra e silencio y normalisacion cu historicamente a rondona explotacion sexual comercial.

E proyecto tambe a fortalece liderazgo hubenil door di train 100 hoben y adulto hoben den prevencion di violencia, derechonan, defensa y comunicacion. E hobennan aki ta liderando esfuersonan di conscientisacion y mobilisacion den nan comunidadnan.

Na nivel local, 153 lider di comunidad a ricibi training pa identifica señalnan di advertencia y activa canalnan di informe, fortalece Mecanismonan di Proteccion di Mucha di Comunidad. Pa medio di tayernan, proyeccion di pelicula sigui pa discusion, y sesionnan di dialogo, procesonan di conscientisacion a ser promovi, loke a conduci na contesta mas oportuno y coordina.

E intervencionnan tabata concentra den provincianan manera Azua, Elías Piña, San Juan, Pedernales y Barahona, teritorionan caminda factornan structural ta aumenta e vulnerabilidad di mucha y hobennan. Adicionalmente, mas cu 90 representante di sector publico y priva a participa den procesonan di training y coordinacion, fortalece prevencion y maneho di caso.

Como parti di e eventonan di clausura di e proyecto, a tene actividadnan dia 17 di februari na Barahona y dia 19 di februari na San Juan de la Maguana, caminda a presenta resultadonan, lesnan siña, y hermentnan clave pa fortalece e contesta local na e problema aki.

"Elimina explotacion sexual comercial ta rekeri un compromiso sosteni y colectivo. Awendia nos ta mira comunidadnan mas consciente, hobennan liderando esfuersonan di prevencion, y sistemanan local miho prepara pa actua," Luis Toledo, coordinador di e proyecto a declara.

Cu e proyecto "Down to Zero", Plan Internacional Republica Dominicana ta reafirma su compromiso pa sigui promove ambientenan sigur y liber di violencia pa mucha y hobennan den e pais.

Trinidad y Tobago: Segun minister di Defensa, radar y tropanan Mericano ta keda na Tobago

(TrinidadExpress) - E sistema di radar militar di Merca, hunto cu trupanan Mericano lo keda na Tobago pa algun tempo pasobra e ta necesario pa asisti den e lucha contra criminalidad, asina minister di Defensa Wayne Sturge a bisa.

Na november 2025, prome minister Kamla Persad-Bissessar a confirma cu marineronan di Merca a instala un sistema di radar na e Aeropuerto Internacional ANR Robinson riba e isla.

El a señala e ora ey cu no tabatin intencion pa lansa ningun atake contra Venezuela, pero pa mehora vigilancia contra traficantenan di narcotica.

Den e conferencia di prensa despues di reunion di gabinete, Express a tuma nota cu The National Interest, un publicacion online, a elogia Persad-Bissessar pa lidera seguridad di Caribe pa medio di su sosten na presidente di Merca Donald Trump den e lucha contra criminalidad transnacional.

Express a puntra si e radar di Merca a keda na su luga y pa cuanto tempo.

E radar—un AN/TPS-80 Ground/Air Task Oriented Radar (G/ATOR)—ta un sistema di vigilancia aereo y misil multi-mision.

Sturge a bisa cu T&T mester di e sistema, pero lo no duna liñanan di tempo.

"Nos lo tin e uso di e radar pa futuro cercano, mi no por duna un liña di tempo definitivo y e motibo pakico nos mester di dje, nos tin un centro di radar caba pero nos sistemanan di radar ta algo limita.

"E sistemanan di radar suministra pa Merca, nan ta traha cu tecnologia di drone y comunicacion di satelite y asina por sigui, di manera cu e ta ofrece hopi mas cu loke nos tin y cu ta necesario na e momento aki pa logra cierto obhetivonan...," Sturge a bisa.

E minister a recorda e retonan di seguridad di frontera di e pais, señalando cu e flota di Wardacosta no tabata caminda e mester tabata.

El a bisa cu asistencia di Merca cu deteccion "lo yuda nos cu e flota limita cu nos tin, lo yuda nos responde na tempo y intercepta".

Riba e pregunta si militarnan Mericano ainda tabata staciona na Trinidad y Tobago y cuanto, Sturge a bisa cu e no por divulga e informacion pa motibonan di siguridad.

"Mi no ta bay divulga e cifranan—esey lo no ta sabi. Mi no ta kere cu niun caminda e tipo di informacion ey lo ser divulga pasobra esey no ta den interes publico a menos cu bo por bisa mi con e publico lo ta bon sirbi door di sa esey. Te ora bo bisa, bo por hustifica esey, lo mi no ta dunando e informacion ey," el a bisa.

Cuestiona mas aleu, Sturge a bisa cu e presencia di personal militar stranhero no a disminui soberania di ciudadanonan pero a fortalece esaki, ya cu nan a yuda den confronta e "enemigo"—traficantenan di narcotica cu e pais a lucha pa contene pa decadas.

E minister a bisa cu gobierno tabata restaura e flota di Wardacosta door di drecha varios barco, y tin intencion di adkiri barconan mas chikito adicional pa persigui narcotraficantenan cu ta usa boto di velocidad.

Herida den accidente durante grabacion di comercial a causa adiccion mortal di Michael Jackson

(TMZ) - Michael Jackson no a yega di purba droga prome cu el a keda seriamente herida durante grabacion di e comercial famoso di Pepsi den 1984, pero e daño causa na e cuero riba su cabes eventualmente a resulta den buskeda di por drumi trankil, y esaki eventualmente a costa su bida.

TMZ su documentario nobo - TMZ Presents Michael Jackson: 30 Fatal Seconds - ta mustra e klapchinan cu a kima su cuero den un video nunca antes mira. E dolor di e kemaduranan aki a rekeri pildo pa dolor - opioide. Michael a bira un adicto rapidamente y e documentario ta mustra con e adiccion aki a termina den Michael su dependencia riba Propofol, e droga cu na final a causa su fayecimento.

Tambe den e documentario ta mustra cu e kemaduranan aki a resulta den un obsesion cu cirugia plastico y con Michael Jackson a keda furioso ora cu un ciruhano plastico famoso a tribi di rechasa su oepracion.

Brian Panish, e abogado di e famia Jackson ta kere cu e incidente den e comercial di Pepsi ta loke na final a resulta den su morto. Motown Productions su ex presidente Suzanne De Passe a bisa cu loke a sucede cu Michael tabata asina grave, cu e ta sorprendi cu e no a termina un propietario di Pepsi. E ta kere cu tur aspecto di Michael su bida a keda impacta di manera negativo a causa di e dia ey, contando cu e ta un incidente cu a kibra curason, un momento tristo y horible den Michael su bida.

E comercial aki a laga e Rey di Pop cu varios kima di tercer grado ademas di e adiccionnan anteriormente menciona. E dedenan ta señala na e dokternan cu a traiciona Michael pa medio di impulsa su adiccion como un manera di por socialisa cu y integra nan mes den bida di un celebridad grandi.

Buurtzorg : “Cuido sostenibel ta cuminsa na cas; inverti den cuido primario no ta un opcion, sino un necesidad”

ORANJESTAD – E rapportnan reciente di Inspeccion di Salud Publico tocante e riesgonan existente na casnan di cuido na Aruba ta subraya loke profesionalnan di salud ta señalando ya pa basta tempo: e presion riba e cadena di cuido ta aumenta di un manera structural. Segun Dalila Trinidad-Monte, miembro di directiva di Buurtzorg Caribbean, e conclusion ta cla:
“ Si nos kier pa e cuido sea sostenibel riba largo plazo, nos mester inverti den e cuido caminda e ta tuma luga: na cas, den bario, prome cu hospitalisacion bira necesario.”

Aumento di e demanda di cuido ta exigi un reforma structural
Aruba, mescos cu otro islanan di e region, ta enfrenta un desafio doble: na un banda, envehecimento di e poblacion y aumento di e demanda di cuido, y na otro banda, capacidad limita di e institucionnan di cuido intramural. Na mes momento, for di prome di januari 2027, legislacion nobo lo drenta na vigor cu ta destina pa regula - na un manera structural - cuido di largo duracion pa personanan di edad y patientnan cronico, estableciendo standaardnan di calidad mas exigente di dunamento di servicio di cuido y supervision. Dentro di e maneho actual pa personanan di edad na Aruba tambe ta pone enfasis riba autonomia , permanece na cas independientemente mas tanto tempo posibel y fortalecimento di e netwerk informal.

E avansenan aki den desaroyo di maneho ta exigi un fortalecimiento fundamental di e cuido primario y di enfermeria di bario.

Profesionalismo
Caminda institucionnan ta interveni ora situacionnan escala, cuido (enfermeria) di bario ta dirigi su esfuersonan hustamente riba prevencion, deteccion tempran y mantencion di autonomia.

“Un cuido adecua y personalisa no ta cuminsa cu admision na hospital, sino cu sosten na cas,” Mireille Eerdmans-Laaf - enfermera di Buurtzorg - ta afirma.
“Dor di detecta señalnan na tempo - por ehemplo na personanan vulnerabel of patientnan cronico - por preveni deterioro. Esaki no solamente ta reduci presion riba hospital y cas di cuido, sino tambe ta mehora calidad di bida.”

Buurtzorg ta traha cu ekiponan (teamnan) chikito y independiente di enfermeranan altamente cualifica, cu ta pone prevencion, deteccion tempran y mantencion di autonomia central.

Profesionalnan di enfermeria di bario ta usa instrumento di evaluacion profesional, ta colabora di manera multidisciplinario y ta aplica un enfoke dirigi riba e persona, orienta riba autosuficiencia y solucionnan di cuido sostenibel.

Construi hunto na un red di sosten mas amplio
Rapportnan reciente ta indica cla cu cuido na Aruba a yega na un punto critico. Segun Buurtzorg, a yega e momento pa evalua criticamente e structuranan existente y pone cooperacion na centro.

“No ta trata di competencia, sino di responsabilidad comparti,” Trinidad-Monte ta señala.

“E desafio di cuido cu Aruba ta enfrentando ta exigi integracion di expertisio, fortalecimento di cuido primario y un dialogo habri entre gobierno, institucionnan y dunadonan di cuido.”

P'esei, Buurtzorg ta aboga pa:

I. Un fortalecimento adicional di enfermeria di bario como base di e cadena di cuido

II. Un mihor integracion entre cuido na cas (thuiszorg), dokter di cas y institucionnan intramural

III. Inversionnan den prevencion y deteccion tempran

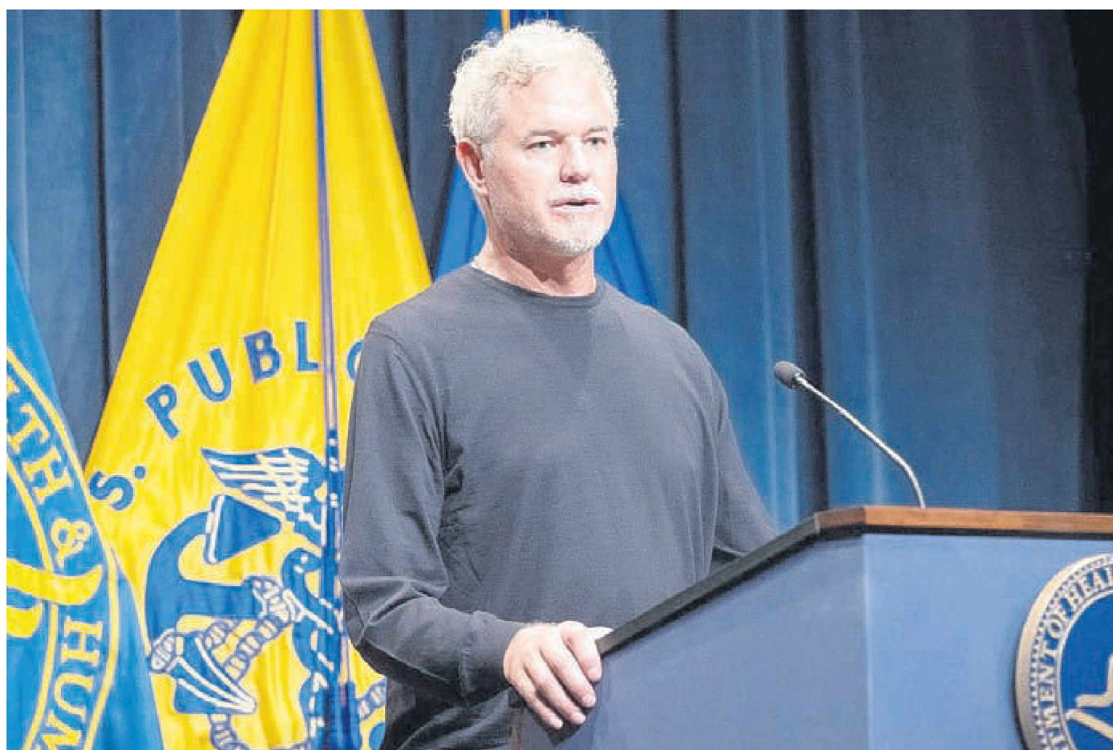
IV. Armonizacion di maneho cu bista riba legislacion nobo cu lo drenta na vigor na 2027

Humano, seguro y sostenibel
Un cuido primario solido no solamente ta contribui na mihor resultado di salud, sino tambe na gasto di cuido manehabel riba largo plazo. Experencia internacional ta demostra cu inverti den cuido (enfermeria) na cas ta conduci na menos hospitalisacion, estadianan mas cortico y un satisfaccion mas halto di cliente.
Eerdmans-Laaf ta subraya un biaha mas cu Buurtzorg, banda di cuido y cuido di bario, ta aplica un enfoke holistico orienta riba e situacion integral di cas .

“E futuro di cuido na nos islanan no ta depende exclusivamente di ampliacion di capacidad, sino den organisa e cuido di un manera mas inteligente rondo di e cliente,” Trinidad-Monte ta conclui.
“Solamente pa medio di inverti huntu den profesionalismo den e barionan, nos por mantene cuido na Aruba humano, seguro y pagabel .

Eric Dane, strea di 'Grey's Anatomy' y activista pa conscientisacion riba ALS, a muri cu 53 aña

(AP)—Eric Dane, e actor mihor conoci pa su rolnan den "Grey's Anatomy" y "Euphoria" y cu despues den su bida a bira un activista pa conscientisacion riba ALS, a muri diahuebs. E tabatin 53 aña.

Su representantenan a confirma cu Dane a muri di amyotrophic lateral sclerosis (ALS), tambe conoci como enfermedad di Lou Gehrig, menos di un aña despues cu el a anuncia su diagnostico.

"El a pasa su ultimo dianan rondona pa amigonan stima, su esposa dedica y su dos yiu muher bunita, Billie y Georgia, cu tabata centro di su mundo," un declaracion a bisa, pidiendo privacidad pa su famia. "Durante su trayecto cu ALS, Eric a bira un activista apasiona pa conscientisacion y investigacion, determina pa haci un diferencia pa otro persona cu ta enfrentando e mesun lucha. Lo sinti su falta y lo semper record'e cu hopi amor. Eric tabata adora su fanaticonan y ta eternamente gradici pa tur e amor y apoyo cu el a ricibi."

Dane a construi un base di fanaticonan fiel ora su gran oportunidad a yega na mitar di añanan 2000: el a ser scogi pa interpreta Dr. Mark Sloan, tambe conoci como McSteamy, den e drama medico di ABC "Grey's Anatomy," un rol cu el a interpreta for di 2006 te 2012 y a tuma atrobe na 2021.

Aunke su personahe a muri den e serie despues di un accidente di avion, su rol a laga un marca profundo riba e serie cu ainda ta den transmision: Seattle Grace Hospital a bira Grey Sloan Memorial Hospital.

Na 2019, el a haci un cambio total for di McSteamy y a interpreta e personahe problematico Cal Jacobs den drama provocativo di HBO "Euphoria," un rol cu el a sigui interpreta te su morto.

Dane tambe a protagonisa como Tom Chandler, capitan di un U.S. Navy Destroyer riba lama despues cu un catastrofe global a elimina gran parti di poblacion mundial, den e drama di TNT "The Last Ship." Na 2017, produccion a stop mientras Dane a lucha cu depresion.

Na april 2025, Dane a anuncia cu el a ser diagnostica cu ALS, un enfermedad progresivo cu ta ataca celulanan nervioso cu ta controla e musculo den henter e cuerpo.

ALS gradualmente ta destrui e celulanan nervioso y conexionnan necesario pa cana, papia, comunica y respira. Mayoria pashent ta muri dentro di tres te cinco aña despues di un diagnostico.

Dane a bira un defensor pa conscientisacion riba ALS, papiando durante un conferencia di prensa na Washington tocante autorisacion previo di seguro medico. "Algun di boso por conoce mi for di e programa di television manera 'Grey's Anatomy,' unda mi ta interpreta un doctor. Pero mi ta aki awe pa papia brevemente como un pashent cu ta lucha contra ALS," el a bisa na juni 2025. Na september di e mesun aña, ALS Network a nombra Dane como ganador di premio activista di aña, reconociendo su compromiso pa eleva conscientisacion y apoyo pa personanan cu ta biba cu ALS.

Dane a nace dia 9 di november 1972 y a crece na California. Su tata, ken e actor a bisa tabata un veterano di U.S. Navy y arkitecto, a muri di un herida di bala ora Dane tabatin 7 aña. Despues di scol secundario, el a muda pa Los Angeles pa sigui su carera como actor, obteniendo rolnan invitado den programanan manera "Saved by the Bell," "Married...With Children," "Charmed" y "X-Men: the Last Stand," y un temporada di e drama medico cortico "Gideon's Crossing."

Dane ta sobrevivi pa su esposa, actriz Rebecca Gayheart, y nan dos yiu muher adolescente, Billie Beatrice y Georgia Geraldine. Gayheart y Dane a casa na 2004 y a separa na september 2017. Gayheart a presenta e divorcio na 2018, pero despues a pidi pa descarta e peticion. Den un ensayo na december pa revista e "The Cut" tocante e diagnostico di Dane, Gayheart a yama nan relacion "hopi complica cu ta confundi hende." El a bisa cu nan nunca a divorcia oficialmente, pero a sali cu otro hende y a biba separa.

Co-fundador Britanico di gigante di moda ASOS a muri despues di cay for di balcon na Tailandia

(AFP)—Un co-fundador Britanico di gigante di benta online di moda rapido ASOS a muri na Tailandia despues di cay for di un balcon di un edificio halto, polis a confirma diabierna.

Quentin Griffiths, 58, a cay for di piso 17 di un edificio di apartamento den ciudad turistico Pattaya dia 9 di februari, autoridadnan local a bisa AFP.

"E motibo ainda ta bao investigacion," oficial di polis Kosala Ngamphong a bisa.

Griffiths a drenta Tailandia cu un visa turistico, y embahada Britanico a ser informa di su morto, e oficial a agrega.

Griffiths tabata co-fundador di ASOS na 2000, ora e pagina web tabata bende imitacion di paña usa den pelicula y riba television su nomber acronimo ta cortico pa "As Seen On Screen".

E compania despues a evoluciona den un gigante di industria di moda online,

bendiendo marcanan estableci hunto cu su propio linea di paña di costo mas abao cu entrega pa e siguiente dia.

Den aña financiero 2025, e compania cu sede na Londres a reporta un ingreso di mas o menos $3,2 biyon.

BONDIA ARUBA

UK Athletics ta declara culpabilidad den morto di atleta Paralimpico

(AFP)—UK Athletics diabierna a declara su culpabilidad pa homicidio corporativo despues cu un atleta Paralimpico a muri ora un palo metalico a dal su cabes durante entrenamento pa un evento na Londres.

Abdullah Hayayei, 36, ken a representa Emiratonan Arabe Uni, a resulta fatalmente herida na un centro di recreacion den e capital Britanico na juli 2017.

E tabata preparando pa representa su pais den lansamento di disco, javelin y shot put durante Campeonato Mundial di Para Atletismo ora parti di un haula di lansamento a cay riba dje.

Diabierna, UK Athletics Ltd a admiti homicidio corporativo, despues cu anteriormente a nenga e acusacion.

E cargo ta indica cu e organismo nacional gobernante di atletismo a causa e morto di Hayayei pa “proporciona un haula di disco/bala pa uso durante un evento organisa di entrenamento di para-atletismo den cual el a participa cual el a usa y opera sin su structura basico y cual a collapse” riba e atleta Paralimpico mientras e tabata practicando lansamento di bala.

UK Athletics anteriormente a nenga un cargo alternativo mas leve tocante salud y seguridad.

Keith Davies, 78, ken tabata hefe di deporte pa e campeonato, a nenga homicidio pa negligencia grave.

Diabierna, el a declara su culpabilidad pa un cargo di salud y seguridad.

E declaracionnan nobo a ser registra durante un audiencia na Old Bailey.

Fiscal Karen Robinson a pidi corte pa fiha un audiencia di sentencia di dos dia na juni.

El a confirma cu fiscalia no lo busca un proceso completo y cu e cargonan restante lo ser trata na conclusion di e sentencia.

Neymar ta insinua posible retiro despues di Mundial

(AFP)—Ex-capitan di Brasil, Neymar, a bisa cu e ta pensando pa retira fin di e aña despues cu lesionnan a afecta su carera, pero e ta spera pa participa na Mundial prome.

E ex-delantero di Barcelona y Paris Saint-Germain a bolbe januari 2025 na su club di infancia, Santos, for di club Saudi Al-Hilal.

Despues di un prome temporada interumpi pa lesion, el a extende su contrato te fin di 2026, pero despues a perde e comienso di temporada Brasileño na januari despues di haya operacion di rudia fin di december.

“Mi no sa kico lo pasa di awor pa dilanti, mi no sa kico ta bin otro aña,” e delantero a bisa canal online Brasileño, Caze. “Por ta pa ora december yega, mi kier retira. Awor mi ta biba aña pa aña.”

El a regresa como substituto den e segunda mitad di un partido di campeonato di Sao Paulo dia 16 di februari, 11 dia despues di su cumpleaño di 34 aña. “Obviamente, mi kier a bolbe pa yuda mi equipo den mihor forma posible, pero mi a retene un tiki pa mi por bolbe 100 porciento,” el a bisa.

Neymar ta e maximo goleador historico di Brasil, cu 79 gol, dos mas cu Pele, pero e no a hunga pa seleccion nacional desde october 2023 ora el a sufri un lesion serio na rudia durante partido contra Uruguay.

Carlo Ancelotti no a convoca Neymar desde cu el a asumi como entrenador di Brasil na mei aña pasa. “E aña aki ta un aña hopi importante, no solamente pa Santos, pero tambe pa e seleccion di Brasil, pasobra ta aña di Mundial, y pa mi mes tambe,” Neymar a bisa. “Pues e ta un reto enorme.”

Rijpma de Jong ta gana oro Olimpico den 1.500 meter

(NLTimes)—Antoinette Rijpma-de Jong a gana medaya di oro den 1.500 meter na Olimpiada di Invierno na Milan diabierna. E schaatser di velocidad di 30 aña a termina cu un tempo di 1:54.09 na Milano Speed Skating Stadium dilanti di Ragne Wiklund di Noruega. Valérie Maltais di Canada a caba cu brons.

Hulanda awor tin siete medaya di oro na Olimpiada aki. Mas prome den schaats di velocidad riba pista largo, Femke Kok a gana e titulo di 500 meter, mientras Jutta Leerdam a sigura oro den 1.000 meter.

Competiendo den 1.500 meter internacionalmente pa prome biaha na nivel senior, Kok a schaats su so den e prome duo. Despues di un salida fuerte y prome buelta solido, su ritmo a baha y el a termina na di cinco luga cu un tempo di 1:54.79.

Marijke Groenewoud a keda atras di e ritmo di Kok tempran, perdiendo tereno den salida y prome buelta. Un buelta final mas rapido a pon’e mas cerca di su compatriota Hulandes, terminando cu 1:55.16, cual a dun’e su top 10 mihor tempo.

Despues di e temponan di Maltais y Wiklund, Rijpma-de Jong a enfrenta Brittany Bowe. Aunke e Mericano a cuminsa mas rapido, e buelta final superior di Rijpma-de Jong a manten’e dilanti, cayendo bao di 1:54.15 di Wiklund. Faborito principal di Hapon, Miho Takagi, a keda atras den e ultimo careda di duo, sin logra pasa 1:54.40 di Maltais pa brons.

Na 2023, Rijpma-de Jong a gana e campeonato mundial den 1.500 meter, dos aña despues di tuma e titulo di 3.000 meter. Na Olimpiada di Beijing na 2022, el a gana brons, terminando despues di Ireen Wüst y Miho Takagi.

Temporada pasa, Joy Beune a mustra cu e tabata superando Rijpma-de Jong den 1.500 meter, derotando e pa e titulo mundial na Hamar na 2025. Sinembargo, durante e torneo di cualificacion Olimpico na Heerenveen na december, Rijpma-de Jong a mustra cu e tabata esun mas lihe, terminando dilanti Kok y Groenewoud.Potret di AFP.

"Torneo Himno y Bandera" 60 plus - 2026

Aruba Juniors ta duna inicio na su torneo anual

Diadomingo awo 22 di februari 2026 ta inicia riba e veld di softball na Aruba Juniors Ballpark,e anual "Torneo Himno y Bandera". E aña aki lo participa 8 ekipo di 60 plus parti den dos poole. Den Poole A lo competi Sluggers, Jani's, Tigers y Aruba Juniors. Mientras cu den poole B Astros, Surprise, Bambino y Deco's lo bataya cu otro.

Aña pasa den un final dramatico Astros ta laga Glovers den tereno pa bay cu e titulo 2025. E aña aki varios equipo a reforsa pa asina purba bay cu e trofeo 2026.

E torneo ta inicia dia 22 di februari 2026 cu tin un duracion di 5 siman lo culmina dia 18 di maart 2025 cu un cushina di seafood. Tambe, manera ya ta tradicion riba 18 di maart, lo reconoce un of mas baluarte den deporte na Aruba. E Schedule pa diadomingo awo 22 di februari 2026 ta como lo siguiente: 9:30 am Aruba Juniors contra Jani's,ta sigui pa 11 am e wega entre SluggersyTigers. E di tres wega cu ta programa pa cuminsa 12:30 pm e campeonnan di aña pasa Astros ta topa e fuerte ekipo di Surprise. Pa 2:00 pm Boomerang cu Deco's lo midi forsa cu otro. E ultimo wega di dia ta den liga 50 y lo tuma luga 4:00 am entre Stingers y Bambino.

Nos ta invita tur fanatico di bon softball pa bin presencia e veteranonan cu antes tabata e streanan di deporte na Aruba. Manera ta custumber na Aruba Juniors, bar y cushina lo ta bon surti. Nos ta warda boso.

Jake Paul a rekeri un di dos operacion na su kaak despues di knockout den pelea cu Joshua

(AFP) - Jake Paul a ricibi un di dos operacion na su kaak despues di su perdida den e pelea contra ex campeon den categoria heavyweight Joshua, e YouTuber cu a converti den boxeador a bisa diabierna.

E dos homber su pelea a tuma luga cu Netflix como sponsor, unda Joshua a haci su miho esfuerso ap derota e oponente cu tabatin menos logro bao su faha.

Den e di 6 ronda, Joshua a pusha e personalidad di internet di 28 aña den un skina y a dal e un mokete cu a resulta den e knockout na su kaak, mandando Paul contra e canvas.

Paul a bisa riba rednan social pronto despues cu el a sufri herida na su kaak, cual a kibra dos biaha y a ricibi operacion, sinembargo riba diabierna el a revela cu mas operacion ta necesario. "Mi mester a ricibi otro operacion. E clabonan y plachinan a cuminsa los pa motibo cu aparentemente mi no a descansa e ultimo 2 luna," el a publica riba Instagram.

E pelea cu a tuma luga na Miami su Kaseya Center a mira ambos hende homber supuestamente partiendo e cartera di 184 miyon dollar na mita.

Sinembargo esaki ta un pelea di cual a papia hopi den boxeo, a causa di e diferencia gigante den tamano fisico y clase entre Bretaña su dos biaha campeon mundial Joshua y Paul, ken a crea un carera lucrativo via un cantidad chikito di peleanan famoso den boxeo.

E pelea, cu tabata sin sorpresa, a cay den cierto punto di mustra manera un falsedad, cu Paul varios biaha cayendo na e canvas y garando Joshua su pia, y referee Christopher Young bisando e boxeadornan den e di 4 ronda: "E fanaticonan no a paga pa mira e cos kens aki."

UK Athletics ta declara su mes culpable den morto di Paralimpico

(AFP) - UK Athletics riba diabierna a declara su mes culpable di homicidio corporativo di un Paralimpico cu a ricibi golpi na su cabes di un tubo di metal durante training pa un evento na Londres.

Abdullah Hayayei, 36, ken a representa United Arab Emirates, a ricibi un herida fatal na un centro den e capital Britanico den juli 2017. E ta preparando pa representa su pais den discus, javelin y shotput na World Para Athletics Championships ora cu parti di un jaula di metal a cay riba dje.

Riba diabierna, UK Athletics Ltd a admiti homicidio corporativo, a pesar cu anteriormente el a rechasa e cargo.

E cargo a bisa cu e cuerpo nacional di gobernacion pa deporte a causa e morto di Hayayei pa medio di "duna pa uso na un evento di training para-atletico un jaula pa discus/shotput y a opera esaki sin su structura base y a collapse" riba e Paralimpico mientras e tabata train.

UK Athletics anteriormente a nenga e ofensa chikito di seguridad y salud cu a duna alternativo.
Keith Davies, di 78 aña, ken ta hefe di deporte pa e campeonatonan, a rechasa negligencia y homicidio. Riba diabierna, el a declara su mes culpable pa e cargo di salud y seguridad.

E declaracionnan fresco aki a bini na un audiencia cu a tuma luga na Old Bailey.

BONDIA ARUBA

Ley nobo di seguridad cibernetico na Sur Sudan ta alarma periodistanan

(AFP)—Periodistanan na Sur Sudan a mustra preocupacion tocante un ley nobo di cybersecurity cual nan ta kere por mina libertad di prensa den e pais mas jong na mundo, mientras e ta lucha cu tension renoba den varios region.

Den e ultimo simannan, hostilidad a intensifica entre simpatisantenan di presidente Salva Kiir y esnan di su rival Riek Machar, particularmente den Estado di Jonglei, unda por lo menos 280.000 persona a keda desplasa, segun Nacionnan Uni (UN).

Varios periodista cu a papia cu AFP a adverti tocante un posible mal uso di e legislacion nobo firma e siman aki pa Kiir, haci paralelo cu ley di seguridad nacional "cu a restringi libertad di prensa desde independencia," segun periodista multimedia Woja Emmanuel Wani.

"Despues di traha den un ambiente mediatico duro marca pa interferencia ilegal den trabao periodistico, arestonan sin mandato…matanza di periodista sin responsabilidad, e ley aki ta crea preocupacion serio tocante e futuro di un prensa liber," Wani a bisa.

Segun e version mas reciente di e ley mira pa AFP, publica informacion falso "cu intencion di difama, menasa, insulta, engaña of desorienta" awor ta castigable cu te cinco aña di prison.

E legislacion tambe ta criminalisa publicacion di cualkier comunicacion considera "perhudicial, abusivo of inapropia," cu un condena di dos aña di prison.

Un otro periodista, Morris Doga, a expresa preocupacion cu reportahenan investigativo cu ta revela corupcion y otro abusonan por enfrenta castigo bao di e ley nobo "simplemente pasobra algun oficial no ta gusta critica."

"Tal reportahe por facilmente ser mal interpreta como diseminacion di informacion falso," Doga a bisa.

El a agrega cu periodistanan tambe ta core riesgo di "vigilancia aumenta," ya cu e ley ta autorisa interceptacion di comunicacionnan electronico den casonan tocante seguridad nacional.

Gobierno, sin embargo, a elogia e legislacion como "historico," bisando cu e ta establece un marco legal pa protege individuo, institucion y infrastructura nacional contra menasa cibernetico.

Vocero di gobierno Ateny Wek Ateny a bisa durante un conferencia di prensa diahuebs cu e ley "ta enfoca riba abuso, no periodismo."

El a enfatisa cu "insulta un hende personalmente no ta libertad di expresion, ta abuso."

Evita problema

Siman pasa, vice-minister di Informacion David Yau Yau a haci yamado na periodistanan pa "adopta e lenguahe" di gobierno pa evita "problema."

Periodista freelance Manyang David Mayar, di ken su reportahenan den pasado a ser etiqueta como "anti-regimen," ta preocupa cu e ley por ser "mal usa pa suprimi opinion publico."

Sur Sudan a ser marca pa guera civil, pobresa y corupcion desde cu el a declara independencia for di Sudan na 2011.

E pais ta ocupa puesto number 109 (for di 180 paisnan) den e indice global di libertad di prensa compila pa NGO Reporters Without Borders.

NASA ta fiha 6 di maart como fecha mas trempan pa lansa Artemis 2 pa Luna

(AFP)—NASA a fiha 6 di maart como e fecha mas trempan posible pa lansa Artemis 2, e prome mision cu tripulacion cu lo pasa banda di Luna den mas cu 50 aña.

Lori Glaze, un oficial senior di e agencia espacial di Merca, a adverti cu mester completa trabaonan na plataforma di lansamento, un revision di preparacion di vuelo y un analisis di prueba general pa por logra e fecha ey.

"Nos mester nabega cu exito tur esakinan, pero suponiendo cu esey pasa, e ta pone nos den un posicion hopi bon pa fiha riba 6 di maart," Glaze a bisa.

NASA a haci un prueba di lansamento di su raket enorme SLS diahuebs.

Problemanan tecnico na comienso di februari a corta e asina yama "wet dress rehearsal" di e lansamento di mision Artemis 2.

Pero diahuebs, e agencia espacial di Merca a reporta cu tur cos a sigui segun plan, terminando na "T-29 segundo" den e conteo regresivo.

E wet dress rehearsal ta ser ehecuta bao condicionnan real—cu tankinan di raket yen y revisionnan tecnico—na Cape Canaveral na Florida, unda ingenieronan ta practica maniobranan necesario pa ehecuta un lansamento real.

E retraso na februari, cual a inclui un leak di hidrogeno likido, a stroba speransa di un lansamento e luna aki.

Tres astronauta Mericano y un Canades ta forma parti di e tripulacion di Artemis 2.

Suecia ta desaroya su propio modelo di AI den Sueco

(AFP)—Gobierno di Suecia a anuncia diabierna cu e ta desaroyando su propio modelo di inteligencia artificial na idioma Sueco.

"Gobierno a adopta un strategia Sueco pa AI, y un parti importante di esey ta cu Suecia mester tin AI di cualidad halto na Sueco," prome minister Ulf Kristersson a bisa durante un conferencia di prensa.

"P'esey, ta necesario pa tin un modelo di halto cualidad den idioma Sueco," el a agrega.

Tal "modelo grandi di idioma" (LLM) ta alimenta chatbotnan manera ChatGPT di

OpenAI y Google Gemini. E sistemanan ta ser entrena cu dato den varios idioma. "Modelonan di idioma no ta solamente palabranan traduci, nan tambe ta carga historia, cultura, tradicion, balornan, tur loke ta incorpora den un idioma," Kristersson a bisa.
Ora ta usa nan, "nan ta forma con informacion ta ser interpreta, priorisa y comunica," el a continua, agregando cu p'esey un modelo cria localmente ta un "capacidad strategico" pa desaroyo di AI na Suecia.

El a bisa cu representantenan for di e sector comercial, autor y editorialnan, companianan di media, institucionnan di investigacion y gruponan di interes a reuni pa colabora riba e AI Sueco.

Sara Mazur, ehecutivo di e Fundacion Knut y Alice Wallenberg—cu ta financia e programa Wallenberg AI, Autonomous Systems and Software Program (WASP), lansa na 2015—a bisa cu e modelo lo ta basa riba esnan cu ya ta disponible.

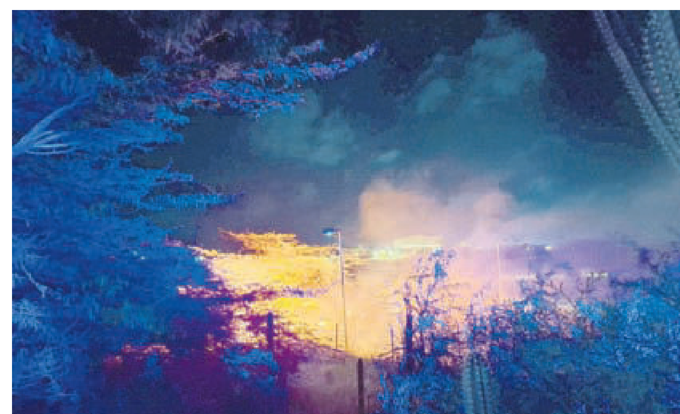
El a agrega cu trabao lo cuminsa inmediatamente y cu nan ta spera di completa gran parti di "entrenamento" di e modelo durante 2026.

Mazur a bisa cu autor, editorialnan y media di noticia na Suecia a acorda pa contribui "dato di entrenamento di cualidad halto, revisa editorialmente, cu ta refleha balor y normanan Sueco."

"E meta ta pa crea un modelo di idioma cu no solamente ta papia y skirbi Sueco, pero tambe ta comprende e contexto Sueco y por comunica riba a base di esey," Mazur a bisa periodistanan.

2 Unidad di bombero mester a bay pa un candela di yerba grandi den Parke Curason Jaburibari

Diahuebs anochi a drenta informe di un candela grandi den Parke Curason, mesora a dirigi tanto polis como bombero na e sitio.
Na yegada di e patruya a bin haya e Parke cera na candal pa por a yega na e candela. Mientras tabata busca un solucion pa drenta den e parke y a logra drenta e candela a expande te sali for di e waya y bay pafo banda di caminda. E ora a solicita pa un otro truck bini pa combati esaki di pafo. Despues di un combate basta largo a logra paga ful e candela.

Accidente cu hende herida na e crusada banda di Santana na Santa Cruz

Diabierna mainta a drenta informe di un accidente cu hende herida banda di e Santana na Santa Cruz, mesora a dirigi tanto polis como ambulance na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu aki ta trata di e chauffeur di un Toyota SUV saliendo for di banda di e Santana a bay dal riba un auto bayendo pabao y a bay dal riba e banda di e chauffeur di e auto RHD. Debi na e impacto e chauffeur a resulta herida.

Chauffeur herida despues di un accidente cu e mes a causa saliendo dilanti un auto

Diabierna mainta a drenta informe di un accidente cu hende herida na e crusada pabao di e Misa na Tanki Leendert, mesora a dirigi tanto polis como ambulance na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu aki ta trata di un accidente unda cu un auto di gobierno ta envolvi unda un otro auto maneha pa un dama no a duna preferencia na e auto di gobierno cu tabata riba e caminda di preferencia y a bay dal riba dje. Debi na e impacto ora cu e dama tabata dunando declaracion a haya dolor y a pidi un ambulance p'e.

Na yegada di e ambulance nan a atende pero e dama mes a nenga di bay hospital.

Fayo a causa cu auto a bay dilanti bay su so y dal riba muraya

Diahuebs anochi a drenta informe di cu un auto electrico a bay dal riba muraya di Tin Wei Supermarket y tabata sacando huma, mesora a dirigi bomberonan na e sitio.

Na yegada di bomberonan nan a purba paga e luznan y e motor pero esaki no tabata facil na final nan a logra paga e motor di e auto recien cumpra meymey di december aña pasa.

Ni cu remote e no kier a paga debi na e impacto e airbag a desplega y a bay dal e chauffeur den cara.

Skirbi pa ICA - Iglesianan Cristian di Aruba

Decencia publico durante bishita di crucero cu tema nudismo

Iglesianan Cristian di Aruba (ICA), cu ta representa un variedad amplio di Iglesianan riba nos isla, ta desea di expresa su punto di bista tocante bishita di un crucero cu tema di nudismo na Aruba proximamente.

Aruba ta conoci di ta un isla di hende caluroso, hospitalario y amabel. Turismo ta di sumo importancia pa nos economia y nos ta ricibi bishitantenan di rond di mundo cu amor y respet.

Di otro banda, famianan, muchanan, iglesianan y scolnan ta forma parti integral di Aruba tambe. Nos isla ta mantene balornan cultural y moral cu ta enfatisa decencia publico, dignidad y consideracion pa futuro generacionnan.

Nos preocupacion no ta escogencia priva cu ta haci abordo di e crucero. Nos preocupacion ta concerni conducta den luganan cu nos tur ta comparti, manera riba caya, na beach y den establecimentonan publico. Luganan publico ta pertenece na nos tur, incluso famia y hendenan menor di edad. Hustamente den luganan publico mester mantene un standard di respet cu ta proteha henter comunidad.

Scritura ta corda nos den Proverbianan 22:28 pa no kita marca di e frontera antiguo cu nos antepasadonan a pone. Cada nacion tin limitenan cultural y moral cu ta forma su identidad. Bishitantenan semper ta bonbini, pero mester reconoce y respeta e limitenan cu ta existi. ICA, cu tur respet, ta haci un yamada riba:

Esnan cu ta organisa bishitanan crucero pa comunica cu claridad na e pasaheronan prome cu yegada, leynan di Aruba y nos standardnan di decencia publico;
Nos autoridadnan gubernamental pa defini cu claridad kico ta comportacion apropia den luganan publico ora e bishitantenan ta riba nos suela;
Nos bishitantenan mes pa demostra sensibibilidad cultural y respet ora ta disfruta di nos isla.

Nos ta convenci cu respet mutuo ta posibel. Bishitantenan ta bonbini pa experiencia Aruba den su totalidad, con tal cu comportacion den publico ta cuadra cu standardnan cu ta tene cuenta cu famia y preserva harmonia social.

Aruba su punto fuerte semper tabata su habilidad pa mantene un balansa entre hospitabilidad y dignidad. Cu comunicacion cla y raspa, hunto cu liderasgo responsabel, nos por y nos mester mantene e balansa aki.

Organisacionnan di migrante cu yamado na Italia pa identifica curpanan cu a aparece riba beach

(AFP)—Organisacionnan caritativo pa migrantenan na Italia a haci yamado na autoridadnan diabierna pa identifica lo mas lihe posible e migrantenan morto di ken nan curpa aparece riba beachnan di Italia den e ultimo simannan despues di Ciclone Harry.

E gruponan NGO a bisa cu nan a urgi autoridadnan nacional y local pa "activa inmediatamente tur procedementonan necesario pa e identificacion di e curpanan recupera riba costanan di Sicilia y Calabria...pa por duna contesta na e varios famia cu

ta buscando nan sernan keri."

E gruponan Memoria Mediterranea, Asociacion pa Estudionan Legal riba Inmigracion (ASGI) y Mediterranea Saving Humans a uni hunto cu organisacion Europeo Alarm Phone—di cual su linea di emergencia ta ricibi yamadanan di angustia for di migrantenan na lama—den nan yamado pa accion rapido.

Reportahenan local den e ultimo dianan a indica cu aproximadamente un dozijn di curpa di migrantenan, hopi den un estado avansa di descomposicion, a ser descubri riba diferente beach sur di Italia.

Den un declaracion, e gruponan a bisa cu centenares di hende a sali for di e ciudad oriental di Sfax na januari, hopi di nan entre 14 y 21 di januari, ora Ciclone Harry a dal e Mediteraneo central.

"Segun reportahenan for di e organisacionnan Mediterranea, Refugees in Libya y Alarm Phone, mas cu dies boto a sali durante e periodo ey, cu un total calcula di por lo menos 1.000 hende desaparecido na lama," e gruponan a bisa.

"Te awor, solamente un di e botonan ta conoci pa a yega (e isla Italiano) Lampedusa, mientras cu no tin noticia di e otronan."

Tanto Alarm Phone como Memoria Mediterranea a ricibi "varios reportahe" for di sernan keri ansioso cu ta kere cu nan a sali for di e costa Tunesino durante e periodo ey.

Hopi migrante ta perde nan bida ora nan tuma e crusada peligroso riba e Lama Mediteraneo for di Noord Africa pa Italia. A registra por lo menos 567 morto te awor e aña aki, segun e Organisacion Internacional pa Migracion (IOM).

Suecia ta detene hoben di 20 aña pa motibo di conexion na grupo ultra derechista

(AFP) - Corte di Suecia riba diabierna a mantene hoben di 20 aña bao detencion mientras e pais su servicio di inteligencia a bisa cu e ta sospecha di participa den un grupo conecta na extremismo conecta na ultra derecha.

E homber a keda aresta riba dia 18 di februari na e area di Stockholm, e servicio di seguridad di Suecia, SAPO, a bisa den un declaracion.

Vocero di Sapo Johan Wikstrom a conta AFP cu tin "conexion na extremismo ultra derechista."

E unico grupo extremista ultra derechisa riba Union Europeo su lista di teroristanan y gruponan ta e grupo The Base, cual ta kere den supremacia di hende blanco.

Wikstrom no kier a bisa cua grupo ta involucra, pero a agrega cu bao di leynan antiterorismo Sueco no ta rekeri pa e grupo ta den e lista di Union Europeo pa un persona keda hiba huicio.

E homber ta sospechoso principal di "participa den un organisacion terorista" y supuesto crimennan cu ta sospecha di a sucede for di november te cu su detencion, segun documentonan di corte.

Corte a bisa fiscalnan cu nan tin cu trece dilanti acusacion pa dia 20 di maart.

Mundo raro: Noticianan mas straño di siman

(AFP)—For di comportamento ansioso na Olimpiada di Invierno te na 'tech bros' cu no por ni tene man…Aki ta bo resumen semanal di noticianan straño rond mundo.

'Dunkirk spirit'
Den un aliniacion unico di planeta, e Aña Nobo Lunar Chines, Ramadan, Cuaresma Cristian y temporada di carnaval tur a bin na mesun momento e siman aki den un mescla di ayuno y fiesta.

Y na ningun otro luga e celebracion di mitar invierno tabata mas loco y straño cu na e puerto Frances di Dunkirk, unda festividadnan a yega na su climax ora figuranan importante local a tira monton di pisca for di balcon di pa dies miles di asistentenan cu tabata baila den sneeuw abao.

Hopi di nan a caba di calenta nan prome na e World Seagull Cry Championship, un scandal di zonido cu tabata inclui gritamento, cu participantenan imitando meeuwchinan local den un microfon di bacoba.

Un finalista cu a perde a bisa AFP cu e tabata un tiki tristo despues di perde despues di "entrena tur dia den auto."

'Curl up and die'
For di un atleta Italiano cu a fracasa test di antidoping pasobra el a come Nutella pa desayuno te na tiramento di palabra malo den curling, e Olimpiada di Invierno no a desilusiona.

Biathleta Rebecca Passler finalmente a haya permiso pa competi despues cu a sali cu test positivo tabata pasobra el a comparti e crema di chuculati cu su mama, ken ta ricibiendo tratamento pa cancer.

Pero curling—un tipo di bowling riba ijs cu e atraccion extra di barimento fuerte—awor a perde su imagen elegante pa semper.

Ganador di oro Canades Marc Kennedy a keha cu "e espirito di curling ta morto" despues cu un Sueco a acus'e di trampa.

Indigna cu e insinuacion ey, Kennedy a responde, "Mi a touch e un biaha so, f*** bo!"

Un yuwana di mas
Un reportero di TV Australiano tambe a bira viral despues cu el a papia straño durante su reportahe for di pista, mencionando yuwananan congela y prijs di koffie arbitrariamente.

Danika Mason di Channel Nine despues a admiti cu el "a bebe algo" prome cu el a bay live, mientras coleganan den studio a purba tapa e situacion culpando e haltura y clima den Alpes Italiano. "Ta dificil pa saca palabra ora bo lipnan ta friu…"

Pero esaki no tabata nada compara cu e berguensa di periodista deportivo riba canal publico Italiano RAI, cu a menasa di bay welga despues di comentarionan yen di eror durante e ceremonia di apertura, presenta pa hefe di e departamento deportivo.

Hefe di RAI Sport Paolo Petrecca tabata completamente sobrio pero a confundi cantante Italiano Matilda De Angelis cu Mariah Carey, e presidente di Comite Olimpico cu yiu di presidente Italiano y a duna bon bini na espectadornan na "e stadion Olimpico" mientras cu esey ta na Roma y e ceremonia tabata den San Siro na Milan.

E tambe a logra ofende e team Chines—"naturalmente hopi tin telefon den man"—prome cu el a admira un atleta Spaño, bisando cu e "semper ta hopi sexy." Petrecca despues mester a renuncia.

Inteligencia emocional
Tabata un siman interesante pa esnan cu ta haci humanonan obsoleto.

China a presenta un grupo di robot humanoide hopi acrobatico pa su gala di Festival di Primavera di Aña Nobo Lunar. Nan demostracion di arte marcial a laga red social sorprendi y presentador Mericano di 'late-night', Stephen Colbert, a murmura, "Mi ta give up!"

Na mesun momento, lidernan di e universo AI a reuni na New Delhi. Pero e potret final di gigantenan di tecnologia na e cumbre cu lider Indio Narendra Modi a resulta incomodo y gracioso, unda Sam Altman di ChatGPT y Dario Amodei di Anthropic no kier a wanta man di e prome minister.

Tempo pa pidi Claude pa un tiki conseho di relacion.

Resultado Sorteo
20 februari 2026

Alexander

Cadena Alexander Lottery ta presenta resultado di weganan di suerte

DIARIO	KORSOU	SUPER4	FLAMINGO
2546	7482	2204	6800
9388	4794	SUPER5	6313
8401	2849	-	0956

	MERDIA	ANOCHI
CAT4CHI	Sorteo # 4896	Sorteo # 8781
	2121	0586
	1999	7235
	2612	0328
MULTI-X	X2	X2
BIG 4	Sorteo # 4896	Sorteo # 7825
	6072	7307
MULTI-X	X5	FP
1OFF	Sorteo # 2952	Sorteo # 2530
	4776	1498
ZODIAC	Sorteo # 4896	Sorteo # 6584
	3574	5040
	Capricornio	Cancer
LUCKY 3	Sorteo # 1770	Sorteo # 1514
	072	326
MULTI-X	FP	X2

LOTTO 5

Sorteo #		Joker	Letter
0	x Jackpot	Proximo Jackpot	
0	x Match 4+	190.000,-	
0	x Match 4		
0	x Afl. 12,00		

LOTTO DI DIA — 06-08-11-12-22

Sorteo # 7102		Proximo Jackpot
0	x Jackpot	51.000,-
10	x Match 4	
191	x Afl 8,00	

MINI MEGA — 12-15-20-27

Sorteo # 1846		Mega Ball 05
0	x Jackpot	Proximo Jackpot
0	x match 4	260.000,-
4	x Afl. 500,00	
45	x Afl 50.00	
79	x Afl.15,00	

MINI MEGA MEGA PLUS **Afl. 360.000,-**

WEGA DI NUMBER KORSOU — Sorteo #

Sorteo #

Cas Di Cultura
Vondellaan 2 Aruba
297-582-1010
F A D A
Campanastraat 5 Aruba
297-583-2999
297-583-9610
F A V I
Primavera 233 Aruba
297-582-5051
297-582-5222

F E P O
Engelandstraat 15 Aruba
297-583-1016
297-583-6607

Fundacion Contra Violencia Relacional
Tel: 583-5400

Fundacion Autismo Aruba
Irenestraat 21 Aruba
297-588-1179

Fundacion Pa Nos Muchanan
Cumana 2 Aruba
297-583-4247

Fundacion Tel Pa Hubentud
Wilhelminastraat 19 Aruba
297-588-6138
Koningin Wilhelmina Fonds
Spinozastraat 9 Aruba
297-582-0412

Mary Joan Foundation
Sabana Blanco 8 Aruba
297-588-9999
Rode Kruis Aruba
Pedro Gallegostraat 14
Tel.297-582-2219
Fax 588-3376

Famia Planea (SBVO)
Avenida Milio J Croes 17 B Aruba
297-588-9591
www.famiaplanea.org
famiaplanea@hotmail.com

Stichting Fundacion Guia Mi
George Madurostraat 34
297-582-0088

Y M C A
Calbasstraat 1 Aruba
297-582-3072

AL-ANON group
Sabana Liber #8, Noord
(close to the hotels)
Tel: 736-2952 or
593-7081

Dokter na warda

Oranjestad	**San Nicolas**
Hospital	**Imsan**
7:00 pm / 10:00 pm	**24 ora**

Botica na warda

Oranjestad:	**San Nicolas:**
Eagle :	Centro Medico:
Tel. 587 9011	Tel. 584 5794

EMERGENCIA 911

POLIS	
Oranjestad	100
San Nicolas	104
Santa Cruz	105
Noord	107
Tip Line	11141
Brandweer	115
Ambulance	911
Hospital	527-4000
Imsan	524-8833
Warda Costa	913
Seguridad Nacional	11911
Cruz Cora	582-2219

BOTICA	
Aloe	584-4606
4 Centro Medico	584-5794
Central	585-1965
Dakota	588-7364
Del Pueblo	582-1253
Eagle	587-9011
Kibrahacha	583-4908
Maria	585-8145
Di Servicio Noord	586-4606
Oduber	582-1780
Paradera	588-6638
San Lucas	584-5119
Santa Anna	586-8181
Santa Cruz	585-8028
Sero Preto	584-4833
Trupial	583-8560

UTILIDAD	
Setar	117
Web	525-4600
Elmar	523-7147

FUNERARIA	
Aurora	588-6699
Royal Funeral H.	586-4444
Ad Patres	584-2299
Olive Tree	584-8888

Aruba Transfer Tour & Taxi C.A.
Tel: 582 2116 /582 2010

Taxi Adres Services (24h)
Tel. 587 5900

A1 Taxi Services Aruba
Tel: 587-8850
Tel: 280-2828
Whatsapp: 592-7024

Corte Spaño ta rechasa intento di tata pa para eutanasia di su yiu

(AFP) - Spaña su corte constitucional a rechasa e apelacion di un tata contra su yiu muhe paraplegico su intento pa eutanasia, habriendo porta pa un decision final na e nivel Europeo pa e saga legal nunca antes mira.

Spaña ta un di e tiki pais cu a legalisa eutanasia despues di un ley den 2021 cu ta bin cu rekisitonan estricto.

E ta stipula cu cualkier persona cu un mente sano cu ta sufriendo di un malesa “serio y cu no tin cura” of un condicion “cronico y cu ta crea descapacidad” por pidi asistencia pa muri.

E muhe en cuestion, den su 20 aña, mester a pasa door di e procedura den augustus di 2024 despues cu e directiva di eutanasia na e region di Catalonia a sostene su peticion. Sinembargo e proceso a keda suspendi na ultimo momento pa motibo di e obhecion legal sosteni pa e grupo conservativo Abogados Cristianos, cu corte aplicando medidanan di precaucion cu ta para e eutanasia.

E tata a argumenta cu su yiu muhe ta sufri di desorden mental cu por “afecta su habilidad dipor tuma un decision liber y consciente” manera ley ta rekeri. Tambe el a bisa cu tin indicacion cu su malesa no ta causa “sufrimento fisico ni psicologico.”

Corte Constitucional a anuncia cu el a rechasa unanimemente e tata su apelacion contra decisionnan di Corte Supremo y cuerponan legal di para e eutanasia.

E tata a apela citando e “violacion di e derecho di un tratamento legal efectivo” y e derecho di bida, sinembargo Corte Constitucional a bisa cu tin un “Ausencia cla di violacion di un derecho fundamental.”

Abogados Cristianos a bisa cu lo hiba e caso na Corte di Derecho Humano na Strasbourg, insistiendo cu e “derechonan fundamental si ta den violacion, specialmente e dereco di bida y tratamento legal efectivo.”

E muhe ken a bira paraplegico despues di tira su mes for di un di 5 piso den 2022 purbando di kita su propio bida, a pidi corte den april di 2024 pa permiti su persona eherce su derecho di muri.

Su caso ta e prome cu a yega dilanti corte Spaño pa un hues su consideracion desde cu a aproba e ley di eutanasia den aña 2021.

FIND US ON

@bon.dia.aruba
ALSO AVAILABLE ON

Pronostico di tempo

Tempo:
Awe tardi y awe nochi: parcialmente nubla y generalmente seco
Den marduga y mañan: parcialmente nubla cu un awasero pasahero

Temperatura maximo 32 grado celsius
Temperatura minimo 25 grado celsius
Indice di calor (heat index) den y rond di oranan di merdia: 33 pa 37 grado celsius
UV index: 10

Bahada di solo : 6:47 pm
Subida di solo : 7:00 am

Biento:
Modera te basta fuerte for di direccionnan generalmente oost; Forsa 4 te 5 (20 te 39 km/ora, 11 te 21 nudo).
Durante di dia fuerte te posiblemente duro den rafaga; forsa 6 te 7 (40 te 61 km/ora, 22 te 33 nudo).

Situacion general di tempo pa proximo 24 ora:
No ta spera cambionan grandi den e tipo di weer cu tin actualmente. Humedad limita den atmosfera regional lo stroba desaroyo di nubianan cu por produci awasero. Aparte di un awasero pasahero den oranan di marduga y mainta trempan, weer seco lo domina.

Condicionnan maritimo/ estado di lama:
Na partinan protegi di costa: Keto cu olanan rond di 1 pia.
Na partinan zuid protegi: trankil, 1 te 2 pia.
Na partinan zuid no protegi: trankil te modera cu olanan di 2 te 3 pia.
Na partinan oost te noordwest di costa: Generalmente modera cu olanan alrededor di 4 pa 6, localmente 7 pia den labaderanan modera for di noord.

Aviso/ alerta:
Operadornan di boto mester bay cu cautela na partinan oost te noordwest di costa.
Usuarionan di lama y landadornan na e partinan expone di costa zuid mester bay cu cautela.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

Pas Mi ta laga pa boso; mi pas Mi ta duna boso, no manera mundu ta duna boso, No laga boso kurason bira intrankil, ni lague tene miedo
Huan 14:27

Cu inmenso dolor na nos curason pero conforme cu boluntad di Dios nos ta anuncia fayecimento di nos querida

Adeline Jeanty
Mihor conoci como: "Kekette"
⋆29-10-1950 - †07-02-2026

Na nomber di su:
Yiunan:
Yolande Zephirin
Beatrice y Gethro Jolimeau-Zephirin

Nieta: Aaliyah Nora Jolimeau

Tata di su yiunan: Gabriel Zephirin

Rumannan:
†Yvrose Merveille
Velia Merveill-Dume
Certilia Merveille
†Adilien Merveille
†Leon Merveille
†Emile Merveille
†Maricia Merveille

Sobrino(a)nan: Jean Mary Dume, Sterling Dume, Roosevelt Dume, Guimy Damusca, Darold Damusca, Urma Merveille, Bernard Merveille, Henry Claude, Merveille, Jean Veckeur Merveille, Bertita Merveille, Wilson y Venette Merveille, Kerlyne Senat, Rachelle Senat, Nadine Merveille, Frantz Merveille, Ernseau Merveille, Corlo Eloissaint, Herold Merveille, Catheline Zephirin y Macly Grandin, Marie-Ange Zephirin, Patrick Noël, Jean Francois Merveille, Marie Alice Woodley, Maryse Brice, Ricot Brice, Melida Brice, Anne Marie Brice, Gislene Paillant, Marie Dieula Desroissiers, Daddy Jerome,
Primo(a)nan: Paulette Paillant, Bernadette Paillant, Jean Russel Louis, 3 x Ginette Paillant, Jeanty Marie Claire, Daniel Cius, Edwice Paillant, Ginette Paillant, Manoushka Paillant, Herby Jeanty, Paula Paillant, Ricot Brice, Alerte Jeanty, Anita Jeanty, Roseline Jeanty, Joél Paillant, Guirlande Jean Roussel, Herby Jeanty, Edwice Paillant, Daniel Cius, Arlete Jeanty, Emelianne Paillant

Goddaughter: Edith Saintilair y famia, Erlande Saintilair

Tanta y tionan: Melaide Paillant, Mona Merveille, Emmanuel Merveille, Lionel Merveille, Sonio Merveille, Fritz Merveille

Demas famia: Merveille, Jeanty, Zephirin, Damusca, Brice, Paillant, Jolimeau, Michel, Suprey, Desrosiers, Joinville

Nos disculpa si den nos dolor nos por a lubida un famia of conocir.

Oportunidad pa condolencia lo ta diabierna 20 di februari 2026 di 7:00 pa 9:00 pm na Royal Funeral Home.

Ta invita demas famia, bisiña y conocirnan pa e ceremonia di despedida cual lo tuma lugar diasabra 21 di februari 2026 na Asamblea de la Grace; Patiastraat # 13 di 2:00 pa 4:00 pm, despues lo sali pa Santana centraal na Sabana Basora.

Despues di entiero nos no por ricibi bishita di condolencia na cas.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

"Señor ta mi wardador, mi'n tin falta di nada.
Den cunucu di yerba berde e ta ponemi sosega.
E ta hibami na awa trankil,
pa mi bolbe haña forsa".
Salmo: 23

Cu dolor na nos curason, nos ta participa fayecimento inespera di nos ser stima:

Euricca Stacy Balan
"Stass"
⋆28-02-2005 - †26-01-2026

Na nomber di su:
Mama: Sherlyne Ilan
Tata: Stanley Balan
Padrastro:
Emile Isenia
Jean Surat Supris
Welanan:
Rigueuse Etienne
Joseline Cantave
Rumanan:
Ryan Balan
Tanisha Balan
Sobrina: Suzanna Aleysha-Jane Alectus
Tantanan:
Bernice Etienne
Falone Prospère Kerby
Nicole Petit Frere
Cassandra Sanon
Naica Dalce
Phara Bedard
Jasmine Laguerre
Nerlande Laguerre
Samatha Bedard
Tionan:
Jean Yves Etienne
Caleb Balan
Pierre Balan
Primo: Irshan

Demas famia na Haïti, amigo y amiganan di School EPB Hato, amigo nan di Misa Bethal, conocirnan y bisiñanan.

Acto di entiero lo tuma lugar na Aurora Funeral Home diasabra 21 di februari 2026 di 2or pa 4or di atardi. Despues ta sali pa Santana Central Sabana Basora.

Preferibel no bin bisti na color preto.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

Mi Dios, Mi Señor, Mi Salbador
Cu Bo amor infinito tenemi den Bo braza
Ya no tin scuridad
Unicamente Bo Luz briyando

Cu dolor na nos curason, nos ta participa fayecimento di nos ser stima:

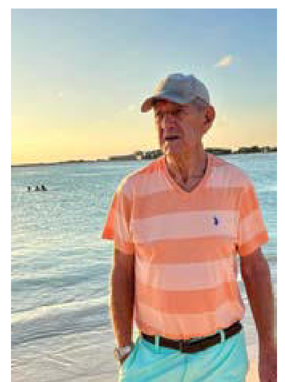

Sra. Angelie A. Everon
Cariñosamente yama "Anchi"
⋆25-01-1966 - †18-02-2026

Acto di entiero lo wordo anuncia despues

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

Op zijn geliefde eiland Aruba is onverwachts overleden mijn lieve echtgenoot, onze trotse vader en opa

Bernardus Cornelis Johannes van Well
(Ben)

⋆ Oss, 6 mei 1944 - † Oranjestad, 16 februari 2026

Gelegenheid tot het nemen van afscheid en condoleren vindt plaats op dinsdag 24 februari 2026 van 9uur tot 10uur.
Plaats: Aurora Funeral Home
Hierna zal de familie in besloten kring afscheid nemen.

Dora van Well

Marieke en Danny
Finn, Liv, Charlie

Bart
Christy, Anne Fleur, Liselotte

Bernard en Anita
Sander en Sanne
Mees

In plaats van bloemen stellen wij een donatie aan het Cas di Machi zeer op prijs
Aan huis geen condoleance

BONDIA ARUBA

Cinco minero na Sur Africa cu a keda atrapa pa tres dia presumi morto

(AFP)—Cinco minero cu a keda atrapa den un mina di diamante na Sur Africa pa tres dia ta presumi morto, e minister di Mina a bisa diabierna, mientras rescatistanan ta sigui perfora pa yega na nan.

Nan a keda atrapa door di un avalancha di lodo dialuna mainta trempan na aproximadamente 890 meter bao tera na e mina na Kimberley, 500 kilometer zuidoost di Johannesburg.

"Si bo a disparce for di dia 17 te awe den un avalancha di lodo, como minero, mi por bisa cu lo mi facilmente haci loke mi ta yama un presuncion di morto y asumi cu nan ta morto," e minister di Mina Gwede Mantashe a bisa media local.

"Nos ta spera cu nos por haya e curpanan en vez di sigui mantene e speransa cu nan ta bibo," Mantashe a bisa durante un bishita na e mina Ekapa.

Gerencia di mina Ekapa a bisa cu nan tin seis team trahando sin stop riba e operacion di rescate, concentra riba saca awa pa por kita lodo y piedra, y asina logra acceso na e ultimo sitio conoci di e mineronan.

Ekapa ta e compania di mina di diamante priva mas grandi na mundo, segun informacion riba su website.

Sur Africa ta un potencia global den sector di mina, particularmente di carbon, platinum, oro y diamante.

E sector a emplea aproximadamente 470.000 persona na 2022, segun Minerals Council of South Africa.

Cuarenta y un minero a perde nan bida durante trabao aña pasa, loke tabata menos cu e record, e conseho a bisa.

Ghana ta presenta peticion na tribunal maritimo tocante disputa di frontera cu Togo

(AFP)—Ghana a bisa diabierna cu e lo resolve su disputa di frontera maritimo di hopi aña cu su bisiña Togo via arbitrahe internacional, despues cu casi un decada di negociacion no a produci un acuerdo.

Vocero di gobierno Felix Kwakye Ofosu a bisa cu Accra a notifica Lomé cu e frontera lo ser delimita bao marco di e Convencion di Nacionnan Uni riba Ley di Lama.

"Esaki ta sigui un intento pa negocia un frontera cu a dura e ultimo ocho aña pero no a resulta den un acuerdo," Ofosu a bisa.

El a bisa cu e decision tin como meta preveni "escalacion di incidente cu a crea tension" entre e dos paisnan den West Africa.

E decision ta refleha un arbitrahe anterior di Ghana contra Costa di Marfil, cual e Tribunal Internacional pa Ley di Lama a resolve via un decision na 2017, y ta mustra esfuerso di Accra pa sigura certeza legal riba awanan pafo di costa cu ta vital pa su economia.

Mientras cu disputa di frontera den Golfo di Guinea hopi biaha ta conecta cu petroleo, un fuente na e Autoridad Maritimo di Ghana a bisa AFP cu loke ta den riesgo aki ta mas amplio.

E zona pafo di e costa di Ghana, cual ta cubri dies miles kilometer cuadra, no solamente tin blokinan di petroleo sino tambe ta area importante di pesca y ruta di nabegacion.

E sector marino ta suministra mayoria di consumo di pisca di e pais y ta sostene cien miles medio di bida costero, mientras cu casi 90 porciento di comercio di Ghana ta move via lama door di wafnan manera Tema y Takoradi.

Fronteranan cla tambe ta critico pa inversionistanan di energia cu ta preocupa di perforacion den awanan disputa.

Produccion di petroleo a bira un fuente importante di entrada pa e estado desde cu produccion comercial a cuminsa na 2010, y reclamonan no resolvi por causa atraso den exploracion, financiamento y seguro.

Togo, cual tin un costa relativamente cortico, tin reclamo cu ta superpone cu su bisiña, aumentando e riesgo di friccion mientras cu recursonan pafo di e costa ta gana mas balor.

Homber na Austria condena despues cu su pareha a muri riba montaña

(AFP)—Un alpinista cu a hiba su pareha riba un escalacion dificil den e invierno Austriaco, y despues a lag'e atras ora el a haya problema, a ser declara culpable diabierna di homicidio pa negligencia grave despues cu e señora a muri di hipotermia.

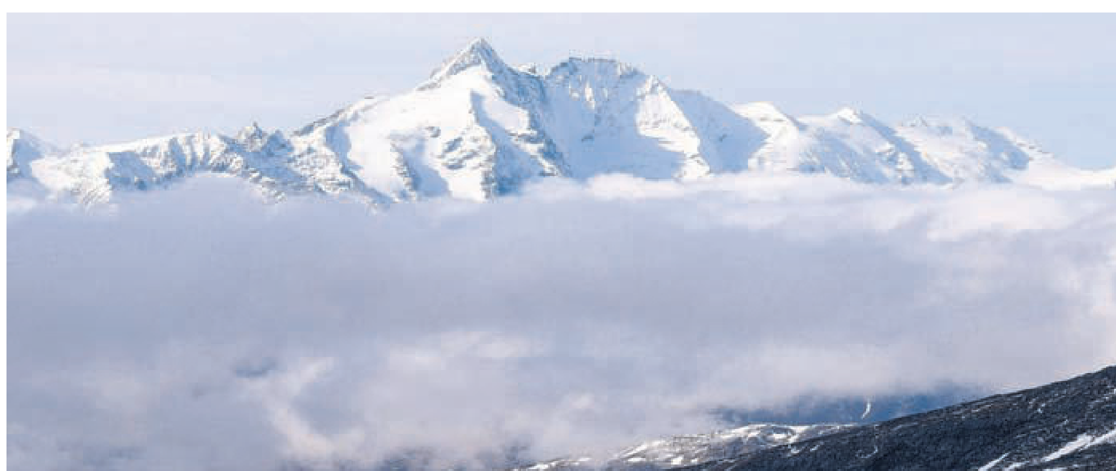
Den un caso cu a gara atencion global, e muher di 33 aña, identifica pa corte como Kerstin G., a muri na januari 2025 ora su pareha a purba haci un subida nocturno di e montaña Grossglockner, esun mas halto na Austria.

Un corte na ciudad di Innsbruck a declara su pareha di 37 aña culpable pa su morto y a impone un condena suspendi di cinco luna den prison, segun e agencia noticiero APA.

E caso a hala atencion di media internacional, creando debate riba e limitacionnan di responsabilidad pa otro hende y con mester reacciona ora naturalesa bira peligroso.

E hues a bisa den su decision cu e escalacion di e peak di 3.798 meter tabata "1.000 liga mas avansa" di e muher su e nivel di experiencia di montanismo, y cu el a pone su mes "bao responsabilidad" di su pareha mas experencia, kende no a ser nombra pa corte.

El a determina cu e pareha no tabata bon prepara ni bon equipa pa e subida, y cu nan no a tuma accion apropia ora condicionnan di tempo a bira extremo.

E homber, kende a declara su mes inocente, ta bisa cu e situacion a sali for di control durante e subida ora su pareha a haya cu e no por a sigui mas.

Segun su relato, e pareha a acorda cu e lo lag'e atras y baha e montaña su so pa bay busca ayudo. Su curpa a ser haya e siguiente mainta.

Analisis di laboratorio despues a mustra cu e tabatin un infeccion viral.

Un ex-pareha a testifica den corte cu e sospechoso di 37 aña un biaha a subi Grossglockner cune y "a laga mi mi so anochi" pasobra el a bisa cu mi tabata demasiado slow.

El a bis'e pa "no haci un gran cos di dje," segun su declaracion.

E homber, kende por apela, tambe a ricibi un multa di 9.400 euro ($11.060).

Cameroon ta detene 3 soldad pa asesinato di civilnan den 2020

(AFP) - Cameroon a duna sentencia den prison na 3 soldad haya culpable di involucra nan mes den e asesinato di 21 civil den 2020, e abogado di e victimanan a bisa diabierna,

E abogadonan a bisa cu corte militar na Yaounde a otorga e sentencia diahuebs en conexion cu violencia cu a tuma luga den februari di 2020, cual Human Right Watch a bisa a mira tropanan di gobierno y militia etnico Fulani drenta e pueblo di Ngarbuh y aseisna "por lo menos" 21 civil.

13 di esnan asesina den e actonan separatista tabata mucha y un di nan tabata un muhe na estado, segun e grupo defensor di derechonan. E instigadornan a kima 5 cas y a horta ademas di agredi e residentenan, HRW a bisa den un declaracion publica e siman despues di e violencia.

Gobierno inicialmente a rechasa e tesis cu su tropanan a deliberadamente participa den e violencia, ademas di HRW su conteo di fayecimento.

Sinembargo, Yaoune na final a habir un caso legal, habriendo caminda pa loke ta marca un condena poco mira di personal militar.

"Sargento Baba Guida a ricibi sentencia di 8 aña den prison. Gendarme Haranga Gilbert a ricibi un sentencia di 10 aña den prison. Corporal Sanding Sanding a ricibi un sentencia di 5 aña den prison," e victimanan su abogado a declara.

E eventonan a sucede durante un operacion militar den un pueblo, Nort-West, un di Cameroon su dos region cu ta papia Ingles y a sufri casi 1 decada di violencia na man di resto di Cameroon.

Conflicto a surgi den fin di 2016 or cu Presidente Paul Biya, ken ta na mando di Cameroon pa mas di 42 aña caba, violentamente a combati manifestacionnan pacifico di esnan cu ta papia Ingles den loke ta mas tanto un pais cu ta papia Frances.

Por lo menos 6.000 ciudadano a keda asesina pa e forsanan di gobierno y luchadornan separatista desde cu e conflicto a cuminsa, segun HRW.

Hamas ta tuma control back di bida diario na Gaza

(AFP)—Hamas a reafirma su control riba gran parti di Gaza for di cual e ehercito Israeli a retira bao di e alto-al-fuego patrocina pa Merca, eherciendo poder via polis y trahando pa reinicia e administracion publico.

Durante e reunion inaugural di presidente Mericano Donald Trump su "Directiva di Paz" diahuebs, a inclui e anuncio tocante reclutamento di un forsa policial Palestino nobo na Gaza cu mester tuma control di seguridad for di movemento Islamista Palestino Hamas.

E reunion tambe a mira varios pais compromete pa manda tropa pa e Forsa Internacional di Stabilisacion na Gaza Strip, sin ningun fecha defini.

Hamas ainda ta nenga pa desarma bao condicionnan estableci pa Israel, pero a priminti pa entrega poder, insistiendo cu e no kier administra e teritorio mas cu el a tuma via forsa casi 20 aña pasa.

"Tur hende sa cu Hamas ta posee e poder real na Gaza," Jaber Shaaban a bisa, un Palestino desplasa cu ta biba den un tent na Gaza City.

"Hamas ta e entidad organisa mas grandi y mas fuerte y e tin poder, polis y un gobierno," e homber di 64 aña a agrega.

"Sin Hamas, e comite no por traha," el a bisa, referiendo na e comite Palestino tecnocratico di 15 miembro forma pa maneha gobernacion diario di Gaza.

Desde cu e alto-al-fuego entre Hamas y Israel a drenta na vigor 10 di october, Gaza a keda dividi pa un asina yama "Yellow Line", un tiki leu di unda e forsa Israeli ta staciona, lagando e ehercito cu control di mas cu mitar di e teritorio.

"Aworaki nos ta operando solamente den areanan bao control di Hamas," Abu Ashraf Barbah a bisa, un comerciante cu prome cu guera tabata suministra cuminda pa mas di dos miyon Palestino den henter e teritorio.

"Ministerio di Hamas ta esun cu ta trata cu comerciantenan y ta controla mercado, mientras polis di Hamas ta haci campaña contra esnan cu no ta paga impuesto," el a agrega.

E cuerpo tecnocratico Palestino recien forma tin e mandato principalmente pa supervisa servicionan civil manera salud, educacion y asunto municipal.

Den mercado y riba caya

Fase dos di e plan di alto-al-fuego di Trump pa Gaza, cual e Conseho di Seguridad di UN a respalda na november, ta stipula cu Hamas mester desarma y cu gobernacion diario di Gaza mester pasa pa e comite tecnocratico.

Pero oficialnan Israeli ta bisa cu Hamas ainda tin rond di 20.000 combatiente na Gaza y varios mil misil.

Reestablecemento di algun forma di orden publico ta un di e retonan den e segunda fase, cual Merca a lansa luna pasa.

Resultado concreto a tarda pa materialisa.

Mientras ta wardando e autoridad transitorio tuma forma, forsa polis existente na Gaza—cu ta responde na autoridadnan di Hamas—a subi caya atrobe desde cu e alto-al-fuego a drenta na vigor.

Periodistanan di AFP a reporta cu polis uniforma y arma tabata desplega na crusada principal, entrada di hospital y edificionan gubernamental, dirigiendo trafico y regulando mercado.

Cu hopi warda polis destrui durante atakenan aereo Israeli, algun unidad a reanuda operacion for di tentnan temporal, segun residentenan.

Pa comerciantenan, influencia di Hamas ta mas visible.

"Esun cu ta controla tur cos den economia di Gaza ta Hamas," Samir Abu Adnan, comerciante di 41 aña, a bisa.

"Hamas a cuminsa cobra impuesto, ministerio di Economia ta publica lista diario di prijsnan, y polis y ministerionan ainda ta afilia cu Hamas," el a bisa.

Varios comerciante a confirma na AFP cu funcionarionan publico tabata cobra impuesto den mercado y tienda, usando aplicacion di polis den caso di incumplimento.

'Hamas ta controla tur aspecto'

Den testimonio na media, un capitan di polis na Gaza City a bisa AFP cu e forsa lo mantene ley y orden sin importa ken oficialmente ta goberna e teritorio.

"Nos ta un forsa polis cu ta ehecuta instruccionnan di gobierno," e oficial di 44 aña a bisa, nengando pa ser identifica pa motibo di seguridad.

"Nos no ta worry ken lo ta den liderazgo politico di gobierno," el a agrega.

"Loke ta importante pa mi ta cu e gobierno entrante no ta afilia cu e ocupacion," el a bisa, referiendo na Israel.

"Si e comite tuma control di Gaza, nos lo yuda."

Pero tin incertidumbre riba con e comite tecnocratico transitorio lo ser desplega den e teritorio y kico lo pasa cu e forsa polis actual.

Amani Ashtiwi, un maestra cu ta biba den un tent den centro di Gaza, a bisa cu e comite lo mester di "apoyo hopi fuerte for di e Autoridad Palestino, Egipto y Merca pa por goberna Gaza."

"E comite ta enfrenta un caminda largo y dificil pasobra Hamas ta controla tur aspecto di bida na Gaza," Ashtiwi a agrega.

Pa comerciante Abu Adnan, Hamas ainda "tin poder."

"Si e comite tuma control, e lo mester di aprobacion di Hamas pa cada decision," el a bisa.

BONDIA ARUBA

Decision riba tarifa ta pone Trump den caos politico y economico

(AFP)—Apenas algun ora despues cu Donald Trump a bisa simpatisantenan cu "tarifanan" tabata su "palabra faborito den henter e diccionario Ingles," e Corte Supremo di Merca a bisa cu loke el a haci tabata ilegal, poniendo su presidencia den un crisis economico y politico.

E decision di e corte mas halto di Merca ta bin apenas algun dia prome cu su discurso di Estado di Union diaranson—un momento crucial pa cualkier presidente.

Esaki ta bin mientras eleccion di medio termino na november ta cuminsa haya atencion, den cual su Partido Republicano ta defende un mayoria estrecho den Congreso—durante un momento cu votadornan ta mustra cada biaha mas descontento cu e estado di economia.

"Sin tarifanan, e pais aki lo tabata den hopi problema awor mes," e biyonario Republicano a bisa simpatisantenan na Georgia diabierna anochi.

"Nos ta ricibiendo cien biyones di dollar," el a bisa. "Proximo aña nos lo ta ricibi $900 biyon cu tarifanan, al menos cu e Corte Supremo bisa bo no por haci esey."

Diabierna mainta, e Corte Supremo a bisa exactamente esey.

Tabata un reprimenda extraordinario for di un institucion cu e mes a forma, nombrando huesnan cu inclinacion conservador cu a cambia e composicion di e panel.

Un mayoria di 6 contra 3 di e huesnan a bisa cu e decision di Trump pa impone loke el a yama tarifanan "reciproco" tabata un exceso di autoridad—un echo di loke hopi experto legal a bisa tocante e politica.

Liberacion

Advertencia for di pensadornan legal no a logra frena Trump den su careda directo pa impone impuesto riba importacion di productonan cu ta drenta Merca, mientras cu e tabata pusha e limite di poder presidencial y surpasando poder hudicial y di Congreso.

El a presenta su tarifanan na Cas Blanco na april, un evento cu el a nombra "Dia di Liberacion" pa un pais cu el a bisa cu a ser "explota" pa su partnernan comercial pa decadas.

El a priminti beneficio espectacular pa famianan Mericano cu, segun e, lo ricibi un recorte generoso di impuesto.

Y el a afirma cu companianan Mericano y stranhero lo core habri fabrica na Merca pa evita paga tal impuesto, anunciando un epoca di oro nobo di manufactura den un pais di cual su base industrial a ser debilita durante e ultimo decadanan.

E presidente a afirma cu su politicanan proteccionista lo resulta den $18 triyon di inversion nobo den economia di Merca—un cifra cu a causa skepticismo entre economistanan.

Eleccionnan y diplomacia

Votadornan Mericano tampoco ta completamente convenci.

Trump a haci un campaña fuerte riba e promesa pa baha costo di bida pa consumidornan, pero a nota cu prijsnan no ta keda solamente mescos, sino cu tarifanan ta haciendo cosnan mas caro.

Esaki ta mal noticia pa e Republicanonan cu ta enfrentando e eleccion di november ora tur asiento den Camara di Representantenan y un tercio di esnan den Senado ta bay pa eleccion.

Un Congreso controla pa Democratanan—y frustra cu e politica agresivo di inmigracion di Trump—por lansa un otro intento di impeachment contra dje.

E repercusionnan di e decision di Corte Supremo diabierna probablemente lo ser sinti rond mundo.

Tarifanan ta un instrumento principal di politica exterior di e administracion, hermentnan cu Trump ta bisa ta sostene e esfuerso di construi paz cu e hopi biaha ta gaba.

"Mi a resolve ocho guera. Di e ocho gueranan aki, por lo menos seis a ser resolvi pa motibo di tarifanan," el a bisa Fox News siman pasa.

Diahuebs, durante un reunion inaugural di su Directiva di Paz, el a bisa cu tarifanan a baha e tension entre India y Pakistan.
"Mi a bisa, 'Scucha, mi no ta haci un acuerdo comercial cu boso dos si boso no resolve esaki' ... Y nan ta haci hopi negoshi cu Merca, y diripiente nan a calma.

"Diripiente mi a lesa cu tabatin un tiki resistencia di tur dos banda; diripiente nos a logra yega na un acuerdo."

Combersacionnan comercial den e ultimo 12 luna bao menasa di tarifanan—manera esnan cu Union Europeo of cu Reino Uni—tambe por keda stanca awor.

Riba frente domestico, plannan presupuestario di e administracion ta den desorden cu e eliminacion di un fuente grandi di entrada menasando e recortenan grandi di e impuesto cu Trump a priminti.

Y lo e mester debolbe e placa?

Gobernador di California Gavin Newsom a bisa diabierna cu e lo mester paga.

"E tarifanan aki no tabata nada mas cu un recaudacion ilegal di placa cu a subi prijsnan y a trece daño na famianan di clase medio," el a bisa.

"Tur dollar cu a ser cobra ilegalmente mester ser reembolsa inmediatamente—cu interes. Paga!"

Cushinando cu Bon Dia

Bacalao

Ingrediente
1 liber di Kabeljouw (Bacalao)
2 Cuchara di azeta di oleifi
1 Tomati
½ Cup di Siboyo
¼ Cup di promenton berde
2 Tenchi di conoflok
2 Cuchara di pasta di tomato
¼ Telep peper

Preparacion
1. Laga e pisca sinta den awa pa 5 ora pa kita e exceso di salo. Cambia e awa un biaha durante e oranan aki.
2. Den un wea, tapa e pisca cu awa limpi y lag'e herbe. Ora e bira moli, kita e weso y cuero pa despues kibra of corta den pida chikito chikito.
3. Corta e tomato, siboyo, promenton y conoflok den bloki chikito.
4. Den un wea, agrega azeta di oleifi y hasa e berdura hunto cu condimento pa 3 minuut.
5. Ora e siboyo parce un tiki transparente, añadi e pasta di tomati, peper y awa.
6. Agrega e bacalao den e wea y lag'e sinta riba candela abou pa 15 minuut.
7. E bacalao a cla di cushina ora cu e bacalao haya color y smaak.

ARUBA VANDAAG®

Zaterdag 21 FEBRUARI 2026 www.bondia.com Email: noticia@bon dia.com Tel: 582-7800 Fax: 582-7044

Eerste zitting in zaak Caret: rechter bevraagt noodzaak van 20 schoten

Pagina 2

SKOA moet meer dan Afl. 300.000 betalen aan voormalige docent na ernstig ongeval

Pagina 3

Aruba zou de Shoco en Cascabel binnen 20 jaar kunnen verliezen

Pagina 6

Editor
Caribbean Speed Printers N.V.
Aruba Bank N.V. Acc. #332668
Caribbean Mercantile Bank N.V. Acc. #23951903
RBC Royal Bank Acc. #13307728

Operations Manager
Mariette Engelhart-Boekhoudt

Redactie
noticia@bondia.com
Pilar Flores (Hoofdredacteur)
Angenette Figuereo (closer editor)
Leo Maduro
Dilma Arends
Raisa Montilla
Oriana Geerman

Sales
Sulaika Croes
sulaika.croes@cspnv.com
Mark Gomes
mark.gomes@cspnv.com

Advertenties/ Kunstontwerp
Sandra Loefstop
Lisa Tromp

Digitaal
Juan Luis Pinto

Administratie
accounting@bondia.com
Martha Arteta de Ariza

Distributie
Jenny Kelly

incasso
Evelinda de Cuba - Tromp

Pre Press
Luis Fernando Arenas (Hoofd)
Pablo Libre

Press
Roland Schenker (Hoofd)
Omar Ramirez
Martin Boekhoudt
Francis Dirksz

Samenwerking
Assiociated Press
Ret Karibense
Data Key

Aansluiting
Sociedad Interamerica di Prensa (SIP)

Directie
Adres: Weststraat #22
Tel: 582-7800
Email: noticia@bondia.com
aviso@bondia.com
info@bondia.com
Website: www.bondia.com
Facebook: @bondianoticia
Instagram:bondiaaruba

ARUBA VANDAAG is een krant geschreven en gedrukt op Aruba en is verkrijgbaar op zaterdag. Geen enkele inhoud mag worden gereproduceerd zonder toestemming van de uitgever.

Eerste zitting in zaak Caret: rechter bevraagt noodzaak van 20 schoten

Vandaag vond de eerste inhoudelijke zitting plaats in de zaak Caret tegen twee politieagenten, R. Dirksz en M. Violenes, die betrokken waren bij het schietincident dat op 9 februari 2025 leidde tot de dood van Ayden Lanoy. De zitting trok veel publieke belangstelling. De hoofdzaal was volledig gevuld en de rechtbank opende één van twee extra zalen zodat aanwezigen de behandeling via een videoverbinding konden volgen.

De zaak Caret houdt verband met een incident dat plaatsvond op 9 februari 2025, toen twee politieagenten twintig schoten losten op de auto bestuurd door de 19-jarige Ayden Lanoy. Eén van de kogels trof Lanoy met fatale gevolgen. De gerechtelijke behandeling richt zich op het gebruik van het vuurwapen en de omstandigheden die hebben geleid tot de beslissing om te schieten. Bij de opening van de zitting legde de rechter uit hoe de procedure zou verlopen en benadrukte dat het om een zware en gevoelige zaak gaat. Hij verzocht alle aanwezigen om kalmte en respect gedurende de zitting. Hij gaf aan dat iedereen die merkte dat emoties te hoog opliepen, tijdelijk de zaal kon verlaten en terugkeren wanneer men rustiger was.

De rechter nam de gebeurtenissen van de bewuste nacht/ochtend door en beschreef dat het een drukke nacht was voor de politie met verschillende incidenten op het eiland. De twee agenten hadden de instructie gekregen om langs Lekker Restaurant te rijden, dat bijna zou sluiten, om te controleren of alles in orde was. Tijdens hun ronde in de omgeving van Palm Beach merkten de verdachten op dat een achterlicht van de auto bestuurd door Ayden Lanoy niet werkte. Volgens hun verklaring volgden zij het voertuig en activeerden zij hun zwaailichten om een stopteken te geven. De auto stopte niet. Via de microfoon gaven zij mondelinge instructies om te stoppen, maar ook daarop kwam geen reactie van de bestuurder. Bij de rotonde van Superfood, zo verklaarden de verdachten, leek de auto aanvankelijk rechtsaf te slaan richting Eagle Beach, maar draaide vervolgens om in de richting van Bubali. R. Dirksz verklaarde dat hij op dat moment vermoedde dat de bestuurder mogelijk onder invloed van alcohol of een andere substantie was, waarop werd besloten een achtervolging te starten. Volgens informatie uit het dossier, zoals door de rechter aangehaald, vond de achtervolging niet plaats met hoge snelheid. De verdachten gaven aan zich de exacte snelheid niet te herinneren, maar dat zij hun snelheid hadden verhoogd ten opzichte van hun oorspronkelijke tempo. De rechter verduidelijkte dat uit camerabeelden blijkt dat de voertuigen op dat moment niet harder reden dan 80 kilometer per uur. De agenten stelden rond 5:10 uur 's ochtends de meldkamer op de hoogte dat zij een achtervolging waren begonnen.

De achtervolging duurde voort tot Madiki Kavel, waar het fatale incident plaatsvond. Volgens de verklaring van M. Violenes stopte de auto van Lanoy toen deze een doodlopende weg bereikte. Hij zag een licht aangaan in de auto en nam de silhouet van een man waar die bewegingen maakte. Hij stapte uit zijn dienstvoertuig om de auto te benaderen, maar volgens zijn verklaring begon de auto van Lanoy vervolgens te bewegen en in zijn richting te rijden. Hij verklaarde te vrezen dat hij zou worden aangereden en dat hij zijn leven in gevaar voelde, waarop hij zijn wapen trok en op de auto schoot. Tijdens zijn verklaring toonde hij emotie bij het beschrijven van dat moment. R. Dirksz verklaarde dat hij eveneens uitstapte toen zijn collega uit het politievoertuig stapte. Hij hoorde het geluid van een motor en zag vervolgens dat de auto in hun richting bewoog. De rechter vroeg herhaaldelijk of er op dat moment andere alternatieven waren geweest, zoals opzij stappen om de auto te laten passeren, opnieuw instappen in het politievoertuig en de achtervolging voortzetten, of afwachten hoe de situatie zich zou ontwikkelen. R. Dirksz hield vol dat er naar zijn mening geen andere optie was en dat de beslissing om het wapen te trekken en te schieten was ingegeven door de perceptie van direct gevaar. Ook M. Violenes werd gevraagd of hij had overwogen opzij te stappen of had nagedacht over de gevolgen van het schieten. Hij antwoordde dat alles zeer snel gebeurde en dat hij op het moment dat de auto in zijn richting bewoog niet nadacht over de gevolgen, maar reageerde op wat hij als een bedreiging ervoer. In totaal werden twintig kogels afgevuurd tijdens het incident. M. Violenes loste drie schoten, terwijl R. Dirksz zeventien schoten afvuurde.

De rechter vroeg naar het motief en de intentie achter het schieten. M. Violenes verklaarde dat hij op de motorkap schoot met als doel het voertuig tot stilstand te brengen en het door hem waargenomen gevaar te neutraliseren. De rechter vroeg hoe schieten op de motorkap een bedreiging kan uitschakelen, waarop de verdachte aangaf dat zijn intentie was de snelheid van de auto te verminderen, waarbij hij erkende dat een auto niet onmiddellijk stopt door een schot. R. Dirksz verklaarde dat hij een schot hoorde maar niet wist waar dat vandaan kwam. Volgens zijn verklaring reageerde hij door zelf te schieten. Hij gaf aan dat hij tijdens het spanningsmoment een "black-out" ervoer en dat toen hij weer bij bewustzijn kwam, hij alle zeventien kogels uit zijn wapen had afgevuurd. Tijdens de zitting werden beveiligingsbeelden bekeken. De rechter verzocht het publiek tijdelijk de zaal te verlaten zodat hij de beelden kon analyseren samen met de verdachten, hun advocaten en de ouders van Lanoy, zonder aanwezigheid van publiek. Daarna werd het publiek opnieuw toegelaten en kreeg het de gelegenheid het audiovisueel materiaal te bekijken. Volgens de rechter hadden twee camera's het incident vastgelegd. Hoewel er zowel beeld als geluid was, waren deze niet gesynchroniseerd. Om die reden heeft de Landsrecherche vastgesteld dat de primaire beoordeling gebaseerd zou worden op de beelden en niet op het geluid.

Na het bekijken van de beelden lichtte de rechter toe dat daarop te zien was hoe beide auto's de doodlopende weg bereikten, waarna de auto van Lanoy draaide, bijna tegen het politievoertuig tot stilstand kwam en vervolgens een stukje achteruit reed. Beide agenten stapten snel uit hun voertuig en namen positie in met hun wapens gericht op de auto. Volgens de rechter is het eerste schot zichtbaar op minuut 05:15:05 van de opname, waarbij rook zichtbaar is uit een wapen. Uit de gepresenteerde analyse blijkt dat M. Violenes zich meer aan de voorkant van de auto bevond, gericht op de motorkap, en daar ook op schoot, terwijl R. Dirksz zich aan de zijkant bevond en begon te schieten op de zijkant van het voertuig en later ook op de achterkant. De auto bleef bewegen totdat deze tot stilstand kwam. De rechter gaf aan dat uit de beelden blijkt dat het voertuig niet met hoge snelheid reed. Hij voegde eraan toe dat hij een beweging van de auto zag die naar zijn oordeel eerder duidde op een poging om aan de situatie te ontkomen dan op een gerichte actie om een agent met de auto aan te rijden. Op basis van het onderzoek naar de kogelbaan en de positie van de agenten tijdens het incident blijkt dat de kogel die Lanoy trof waarschijnlijk afkomstig was uit het wapen van verdachte R. Dirksz.

De rechtbank heeft SKOA opgedragen om de voormalige docent meer dan Afl. 300.000 aan schadevergoeding te betalen

De Rechtbank van Eerste Aanleg van Aruba heeft een voormalige schoolmedewerker Afl. 110.000 toegekend aan immateriële schade en Stichting Katholiek Onderwijs Aruba (SKOA) opgedragen een totaalbedrag van Afl. 306.837 aan schadevergoeding te betalen naar aanleiding van een ernstig arbeidsongeval dat plaatsvond op 24 maart 2022.

De beslissing, uitgesproken op 11 november 2025 en onlangs gepubliceerd, betreft een zogenaamde "schadestaatprocedure," een juridisch proces waarbij de rechtbank het bedrag van de schadevergoeding vaststelt nadat de aansprakelijkheid reeds is vastgesteld.

De rechtbank had eerder in januari 2024 verklaard dat SKOA verantwoordelijk was voor de schade die de eiser had geleden als gevolg van het ongeval. Die eerdere uitspraak werd in hoger beroep bevestigd, waarna geen cassatieberoep werd ingesteld, waardoor de aansprakelijkheid van SKOA definitief is geworden.

Volgens het proces-verbaal van de rechtbank liep de eiser ernstige verwondingen op, waaronder een gedeeltelijk ruggenmergletsel en een gebroken arm die een operatie vereiste. Door complicaties in verband met het ruggenmergletsel kon de armoperatie niet onmiddellijk plaatsvinden, wat leidde tot een langdurig ziekenhuisverblijf. Na ontslag in april 2022 onderging hij nog steeds revalidatie.Medische documenten die in de uitspraak werden aangehaald beschreven aanzienlijke beperkingen in mobiliteit en dagelijks functioneren, waaronder verminderde kracht in arm en been, beperkte schouderbeweging, verzwakte handfunctie, evenwichtsproblemen en de aanwezigheid van een ernstige doorligwond die voortdurende wondzorg vereiste. Op een gegeven moment werd hij omschreven als volledig afhankelijk van zorg en niet zelfredzaam.

In deze schadestaatfase verzocht de eiser om betaling van gemaakte revalidatiekosten uit het verleden, toekomstige revalidatie-uitgaven, juridische kosten en immateriële schade, ook wel bekend als compensatie voor "pijn en lijden." De rechtbank merkte op dat er geen vordering was ingediend voor inkomensverlies, aangezien SKOA zijn volledige salaris bleef doorbetalen tot zijn pensioendatum in 2025. De rechtbank benadrukte verder dat een definitieve medische toestand wettelijk niet vereist is voordat schadevergoeding wordt toegekend. Zij verwees naar medische updates die een langzaam maar gestaag herstel lieten zien, in lijn met revalidatie na een chronisch ruggenmergletsel. De rechtbank hield ook rekening met de wens van de eiser om de zaak af te sluiten en zijn gevorderde leeftijd als redenen om het schadeloosstellingsproces niet te vertragen.
Bij de beoordeling van de revalidatiekosten van de eiser tot september 2025, onderzocht de rechtbank verschillende betwiste kostencategorieën, waaronder de kosten van een thuishulp, professionele zorgdiensten en fysiotherapie aan huis. SKOA betwijfelde of sommige van deze diensten noodzakelijk of voldoende gedocumenteerd waren.

De rechtbank ging mee met het argument van de eiser dat een verzorgende essentieel was nadat hij uit het ziekenhuis was ontslagen, gezien zijn toenmalige onvermogen om zelfstandig te wonen. Hoewel SKOA stelde dat de gevraagde maandelijkse vergoeding van Afl. 1.500 te hoog was in vergelijking met het minimumloon, oordeelde de rechtbank dat de functie medische thuiszorg betrof en geen gewone huishoudelijke taken. De rechtbank kende het volledige gevraagde bedrag toe voor die periode van zorg. Andere revalidatiegerelateerde kosten werden eveneens grotendeels toegewezen. De rechtbank oordeelde dat de bezwaren van SKOA onvoldoende gedetailleerd waren en dat facturen in het dossier waren opgenomen. Ze merkte herhaaldelijk op dat de argumenten van SKOA grotendeels ongefundeerd waren.
In totaal kende de rechtbank Afl. 81.397 toe voor gemaakte revalidatiekosten.

Wat betreft de proceskosten paste de rechtbank de procedurele regels van Aruba toe, die de terugvordering van juridische kosten beperken. Hoewel redelijke juridische kosten die vóór de rechtbank zijn gemaakt, vergoed kunnen worden, worden de voorbereiding en werkzaamheden van advocaten met betrekking tot de gerechtelijke procedure doorgaans vergoed via het standaard systeem van proceskosten. De eiser verzocht om vergoeding van meer dan Afl. 9.000 aan vroege juridische kosten, maar de rechtbank beperkte het vergoedbare gedeelte tot Afl. 6.000, vanwege onvoldoende duidelijkheid over uurtarieven en overlap met werk dat reeds via de gerechtelijke procedure werd gedekt.
Het grootste betwiste punt waren de toekomstige revalidatiekosten. De eiser stelde dat hij voor de rest van zijn leven doorlopende fysiotherapie nodig zou hebben, en berekende zijn vordering op basis van drie behandelingen per week, waarvan twee sessies niet door de verzekering werden gedekt. Zijn verzoek was gebaseerd op een verwachte levensduur van 86,3 jaar, wat resulteerde in een totale toekomstige vordering van Afl. 218.880.
De rechtbank accepteerde dat voortgezette fysiotherapie medisch gerechtvaardigd was, maar ging niet volledig mee in het gevraagde bedrag. Uiteindelijk kende zij de helft van het gevorderde bedrag toe voor toekomstige revalidatie, namelijk Afl. 109.440. De rechtbank stelde dat de zaak valt binnen het juridische kader van Aruba en dat het bewijsmateriaal niet duidelijk de noodzaak ondersteunde van drie fysiotherapiesessies per week voor de rest van het leven van de eiser. Ook werd meegenomen dat ouderen van nature te maken hebben met hogere zorgkosten die niet verband houden met ongevallen. Het meest opvallende onderdeel van de uitspraak was de toekenning van Afl. 110.000 voor immateriële schade. Bij het bepalen van dit bedrag hield de rechtbank rekening met de ernst van de verwondingen, het langdurige en zware revalidatieproces, het verlies van zelfstandigheid van de eiser en de langetermijneffecten op zijn dagelijks leven en fysieke mogelijkheden.

De rechtbank merkte op dat de eiser zijn werk als basisschoolleraar niet meer kon uitvoeren, niet meer aan sport kon deelnemen, geen auto kon besturen, niet zelfstandig boodschappen kon doen en gedurende een aanzienlijke periode niet zonder hulp kon leven. Hoewel zijn toestand verbeterde, bleef hij permanent beperkt en zou hij zijn eerdere gezondheid niet terugkrijgen.

De uitspraak behandelde ook het gedrag van SKOA na het ongeval. De rechtbank merkte op dat de organisatie, afgezien van een bezoek in verband met het invullen van een schadeformulier, slechts beperkte persoonlijke betrokkenheid toonde en tijdens de procedure vooral werd vertegenwoordigd door juridische vertegenwoordigers. Volgens het verslag was de directeur van SKOA slechts aanwezig bij de eindzitting, waarbij hij zijn spijt betuigde over de situatie van de eiser. SKOA stelde dat haar overheidsfinanciering geen voorziening bevatte voor aansprakelijkheid bij arbeidsongevallen. De rechtbank verwierp dit argument en waarschuwde dat het accepteren hiervan de last van schadevergoeding zou verschuiven naar de getroffen werknemers. Zij stelde dat SKOA dit had kunnen regelen via een aansprakelijkheidsverzekering, budgetonderhandelingen met het Ministerie van Onderwijs, of door een garantie van de regering van Aruba te vragen, waarbij werd opgemerkt dat financiering van onderwijs een verantwoordelijkheid van de overheid is onder de Grondwet van Aruba.

In haar definitieve beslissing wees de rechtbank SKOA aan om Afl. 196.837 aan materiële schade en Afl. 110.000 aan immateriële schade te betalen, naast wettelijke rente. De rente over immateriële schade zal lopen vanaf de datum van het ongeval, 24 maart 2022. De rente over de materiële kosten zal lopen vanaf de vervaldatums van de betreffende facturen. De rechtbank bevestigde tevens dat eerdere betalingen door SKOA, ter waarde van in totaal Afl. 40.000, van het eindbedrag moeten worden afgetrokken. Bovendien werd SKOA opgedragen om proceskosten te betalen van Afl. 450 voor griffiekosten en Afl. 9.000 voor advocatenhonorarium volgens het standaard tariefsysteem van de rechtbank.

ARUBAVANDAAG

Parlementariërs gebruiken nu... De route bedoeld voor de burger...

Het parlement is aandacht aan het besteden aan een kwestie die op het eerste gezicht meer op de gebruikelijke 'minidrama's lijkt die langskomen bij gebrek aan meer serieuze zaken. De minister belast met onder meer koninkrijkszaken en onderwijs is niet van plan tegemoet te komen aan de wens van de oppositie om verantwoording af te leggen over een buitenlandse reis die vermoedelijk betaald is door derden. Zij blijft erbij dat zij haar reis zelf had betaald en dit leidde tot een opmerkelijke stap van haar tegenstanders: een verzoek van de sociaaldemocratische fractie, aan haar gericht, op grond van de Landsverordening Openbaarheid van Bestuur (LOB). Deze verordening geeft aan iedere persoon het recht om de overheid om informatie te verzoeken en die te krijgen, behalve als het zaken betreft die onder de in de wet vermelde uitzonderingen vallen, die te maken hebben met de belangen van het land of het Koninkrijk. Daarmee is de procedure nog niet ten einde; men kan nog altijd de kwestie voor de rechter brengen om in geval van weigering alsnog een meer bevredigend resultaat te krijgen.

De verrassing in dit geval was niet dat het een verzoek tot informatie betrof, maar meer het feit wie het verzoek deed. Jarenlang heeft de betrokken wet (LOB), naar onze mening in Aruba goedgekeurd en ingevoerd onder grote Nederlandse druk, niet kunnen rekenen op enig enthousiasme van onze bestuurders in diens uitvoering. De verrassing is juist dat nu een parlementaire fractie van de wet gebruik maakt om meer duidelijkheid te krijgen in een zaak waarin de betrokken bewindspersoon niet bereid is nadere informatie te verschaffen.

Wanneer een minister geen nadere informatie wenst te geven over een bepaalde zaak, welke wettelijke regels zijn hier van toepassing? De Staatsregeling van Aruba zegt, voor wat betreft het verschaffen van inlichtingen aan de Staten, het volgende: Artikel III.18, tweede lid: "Zij (de ministers; red.) kunnen door de Staten worden uitgenodigd om ter vergadering tegenwoordig te zijn ten einde de verlangde inlichtingen te geven, voor zover het geven daarvan niet strijdig geoordeeld kan worden met het belang van het Land of van het Koninkrijk." Of de minister in dit concrete geval al of niet heeft verwezen naar de vertrouwelijkheid van de gevraagde informatie, vanwege de belangen van het Land of het Koninkrijk, feit blijft dat zij de informatie niet heeft willen verstrekken en dat de genoemde fractie naar een andere weg zoekt om aan die inlichtingen te komen en gebruikt hiervoor een route die in principe gecreëerd is voor de burger. Maar kan een politieke fractie, of wellicht een individuele parlementariër, hiervan gebruik maken? De betreffende wet staat dit toe, dat lijkt ons niet een probleem. Echter, als de bewindspersoon ter vergadering van de Staten vindt dat zij niet gebonden is aan de verplichting om die inlichtingen te verschaffen, dan zal zij die houding ook handhaven in het geval van een LOB-verzoek. De onenigheid over de vraag of er een geldig verzoek is gedaan, wat kennelijk het – voorlopige – argument is, lijkt ons niet meer dan vertragingstactieken, waardoor de zaak steeds meer in de richting van de rechtbank lijkt te gaan.

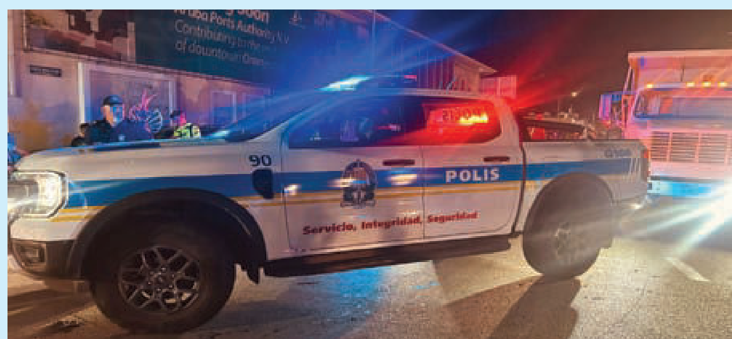
De verrassing die we eerder hebben genoemd heeft alles te maken met de praktijk die we hebben gezien in de uitvoering van de wetten die in de loop van de jaren negentig van de vorige eeuw werden ingevoerd, zoals gezegd onder grote Nederlandse druk. Die druk was het gevolg van zaken die in die tijd in Aruba binnen de overheid plaatsvonden, die het daglicht niet konden verdragen. Naast de genoemde wet (LOB) betrof het o.a. ook de Landsverordening Administratieve Rechtspraak (LAR) die het maken van bezwaar tegen besluiten van de overheid stroomlijnde en de wet op de Ombudsman. Tot kortgeleden nog was de laatstgenoemde wet voortdurend onderwerp van kritiek en wellicht zelfs gêne tijdens besprekingen op koninkrijsniveau, omdat Aruba geen antwoord kon of wilde geven op de vraag waarom de Ombudsmanwet in Aruba, als enig gebied binnen het koninkrijk, het levenslicht niet te zien kreeg. Het is te hopen dat we deze kwestie achter ons kunnen laten en dat we geen herhaling te zien krijgen van de negatieve ervaringen elders opgedaan; we kunnen van het (gezamenlijke) verleden leren. De wet invoeren is niet het moeilijke werk, het is de daaropvolgende praktijk die al of niet zal bewijzen of het opeenvolgende regeringen ernst is met het garanderen van deze burgerrechten.

Dit geldt dus ook voor het betreffende LOB-verzoek. Nu een of meerdere parlementariërs gebruik maken van dit recht van de burger om bepaalde overheidsinformatie te verkrijgen, is het te hopen dat er een einde komt aan de gewoonte om als regering al te gemakkelijk informatie achter te houden, met het argument dat de gevraagde inlichtingen van vertrouwelijke aard zijn, wat dus zou inhouden dat verstrekking van de informatie schadelijk zou zijn voor het Land of het Koninkrijk. We gaan niet speculeren over de afloop van deze controverse, maar het lijkt ons in ieder geval moeilijk om een rechter een geloofwaardige indruk te geven van de betrokken vertrouwelijkheid die in het spel zou zijn. Anderzijds lijkt niet onmogelijk dat, niet voor het eerst, een rechter ervoor zal kiezen zich niet over de zaak uit te spreken omdat deze – politieke – kwestie in de politieke arena thuishoort, waar men maar gebruik moet maken van de bevoegdheden en verplichtingen die daarvoor in de Staatsregeling zijn vastgelegd.

Dat zou ons weer terugbrengen bij de regels van de Staatsregeling over de verschaffing van inlichtingen. Hierbij kan een eventuele meerderheid van de Staten stappen ondernemen tegen een minister die voor zichzelf een al te ruime interpretatie van 'staatsbelangen' zou hebben geformuleerd. Dit kan er natuurlijk toe leiden dat de kwestie niet verder komt dan de alom bekende 'motie van wantrouwen', die moeilijk een meerderheid zal kunnen vinden in de huidige Staten. Hoe dan ook zijn we oprecht blij dat eindelijk sommige politici de waarde erkennen van de rechten van burgers, een verantwoordelijkheid die zij wellicht zelf in het verleden hebben getracht te ontlopen. Kunnen we dus voortaan rekenen op een positievere benadering van ons recht op openbare inlichtingen?

Er waren 25 arrestaties tijdens de Grote Parade in Oranjestad en 4 tijdens de Grote Parade in San Nicolas

Aruba keek terug op een levendig Carnaval 72, gevuld met kleurrijke en luxueuze optochten, en ongetwijfeld een onvergetelijke roadmarch met "The Lizard Kacking." Aan de kant van de wetshandhaving werd opgemerkt dat er dit jaar in Oranjestad 11 arrestaties minder waren, terwijl San Nicolas één arrestatie meer registreerde tijdens de Grote Parade.

De festiviteiten begonnen om 11.00 uur, toen de politie samen met SMAC de Grote Parade in San Nicolas opstartte. Er waren 8 groepen, een laatste ronde, en ongeveer 4.500 deelnemers.

De politie meldde dat er 110 medewerkers ter plaatse waren. Verschillende politiedepartementen werkten samen, waaronder Uniformed Police, ME, Motor Unit, Flex Team, K-9, Mobile Commando, O.C.C., Planning, de Recherche, administratief personeel, en ook personeel van CEA.
Om 16.25 uur bereikten de kopstukken van de parade het Joe Laveist Sports Park, en om 19.20 uur was de laatste ronde voltooid. Dit jaar waren er 4 arrestaties. Deze betroffen: het niet opvolgen van politiebevelen, weerstand tegen de politie, bezit van wapens (mes en schroevendraaier) en bezit van drugs. In 2025 waren er 3 arrestaties.

Ondertussen meldde de Motor Unit dat zij 10 bestuurders had aangehouden voor rijden onder invloed na de Grote Parade in San Nicolas. De Motor Unit had controleposten opgezet op verschillende strategische punten in San Nicolas om bestuurders te controleren vóór, tijdens en na de Grote Parade. Ongeveer 500 motorvoertuigen werden gecontroleerd en 10 bestuurders werden aangehouden voor rijden onder invloed. In 2025 waren 8 bestuurders aangehouden. Voor de afsluitende parade van Carnaval 72 begon op zondag precies om 11.00 uur SMAC samen met KPA aan de Grote Parade in Oranjestad. Het Korps Politie Aruba telde 200 medewerkers ter plaatse. Verschillende afdelingen van het Korps Politie werkten samen, waaronder Uniformed Police, ME, Motor Unit, K-9, Mobiel Commando, O.C.C., Flex Team, Verkeer, Planning, de Recherche, administratief personeel en ook personeel van CEA.

Om 17.46 uur bereikten de kopstukken van de parade ex-DOW en om 20.20 uur kwam de laatste ronde tot een einde. Om 21.44 uur in de Harbour Arena werd de Momo verbrand en zo kwam Carnaval 72 tot zijn einde. In totaal werden 25 personen gearresteerd. De arrestaties betroffen onder andere vechtpartijen, het niet opvolgen van politiebevelen, belediging van de politie, openbare dronkenschap, bezit van drugs en bezit van wapens. In 2025 waren er 36 arrestaties.

Ondertussen meldde de Motor Unit dat zij 9 bestuurders had aangehouden voor rijden onder invloed na de Grote Parade in Oranjestad.

De Motor Unit was actief op de belangrijkste wegen van Aruba en voerde verkeerscontroles uit met de focus op alcoholgebruik achter het stuur vóór, tijdens en na de Grote Parade in Oranjestad. Meerdere bestuurders werden gecontroleerd en in totaal werden 9 personen aangehouden. In 2025 waren er 13 arrestaties.

Cultuur is zoveel meer... Dan feesten en eten...

Dezer dagen vieren we twee belangrijke evenementen die onderdeel zijn van wat we doorgaans 'onze cultuur' noemen: het carnaval en onze taal het Papiaments. Het ene evenement is afgelopen week ten einde gekomen en het andere krijgt aanstonds aandacht omdat op 21 maart de Internationale Dag van de Moedertaal wordt gevierd. Het carnaval is het tastbare bewijs van hoe snel culturele invloeden van buitenaf kunnen worden ingelijfd en vanaf dat moment ook eigen bezit zijn geworden. Dat is positief, de momenten waarop feest wordt gevierd zijn voor elk volk heel belangrijk, als het maar zo is dat het volk zelf kiest en het niet de internationale commercie is die bepaalt wat er gevierd gaat worden, domweg omdat men het materiaal verkoopt voor bepaalde feesten.

De viering van de genoemde internationale dag heeft voor ons iets bijzonders. Onze belangrijkste moedertaal is een reden tot trots, ook al omdat het Papiaments, in beide schrijfwijzen, beschouwd kan worden als de meest succesvolle creoolse taal die op ons continent is ontstaan. In andere landen worden ook pogingen ondernomen om de talen, die in de laatste eeuwen zijn opgekomen in de ontmoeting tussen verschillende culturen, hun verdiende plaats te bieden. Maar het betreft nergens een situatie waar de taal zo'n centrale plaats heeft bemachtigd, onder andere erkend als officiële taal, gebruikt in het parlement en met een verworven plaats in het onderwijs van de betrokken eilanden.

Iets dat gevierd moet worden? Ja, als we maar onthouden dat dit niet alles zegt en dat daarmee het werk nog niet gedaan is. De beslissing om te strijden om onze taal formeel erkend te krijgen brengt een zekere verplichting met zich mee, die tot nu toe niet helemaal wordt nagekomen. Een van de wensen die we vaker naar voren hebben gebracht is het beschikken over een verklarend woordenboek, waarin niet alleen maar woorden in alfabetische volgorde zijn samengebracht, maar waarin ieder woord een beknopte achtergrond meekrijgt. Een dergelijk woordenboek, met de vertaling naar de andere voor ons belangrijke talen zou voor de communicatie zorgen die we nodig hebben om ons verder te ontwikkelen. Dit ook vanwege een bijzondere reden. Het Papiaments is uiteindelijk geworden wat het vandaag is, een soort natuurlijke 'Esperanto', juist door die interactie met die andere talen. In de toekomst zal dat ook zo verder gaan. Onze economische toekomst is afhankelijk van vloeiende communicatie tussen die vier talen onderling. We weten dat dit een immens werk is, maar als medium, waarbij we iedere dag onderdeel vormen van de verdere ontwikkeling van onze taal, zijn we ervan overtuigd dat de nodige capaciteit om deze taak te volbrengen aanwezig is. En we denken ook, sans rancune, dat het helemaal niet nodig is om te zitten wachten tot de overheid iets gaat doen; het initiatief kan ook van de andere kant komen.

Maar, ons begrip van wat cultuur inhoudt kan niet beperkt blijven tot zaken als taal, tradities, muziek, poëzie en traditioneel eten. Cultuur is zoveel meer dan dat. In de sociologische definitie van de term cultuur wordt deze verbonden aan de 'structuur'. De structuur is de wijze waarop een samenleving georganiseerd is en de cultuur is de wijze waarop dit wordt ingevuld in een bepaalde samenleving. Dat brengt ons bij andere aspecten van onze levenswijze, die ook belangrijk zijn om te overleven, in het dagelijks leven maar ook en zeker in extreme omstandigheden. Cultuur houdt dan bijvoorbeeld ook in: hoe we leven, hoe we vormgeven aan onze fysieke omgeving. Onderdeel daarvan is hoe we onze woningen bouwen. Beantwoordt ons systeem van (woning)bouw aan bepaalde voorwaarden en kenmerken en welke zijn die dan? Moet het aardbevingsbestendig zijn? Ja, maar wat als we een orkaan moeten doorstaan? We bouwen al zowat een eeuw huizen met een dak dat geen orkaan van een hogere categorie kan doorstaan. Was dit altijd al zo? Nee, onze voorouders bouwden goed doordachte woningen, gebruik makend van de windrichting in plaats van het – nu - scheppen van ventilatieproblemen. Ze bouwden daken waarvan de randen binnen de muren vielen, om te voorkomen dat sterke rukwinden daar vat op zouden krijgen. We zien hebben nu de trieste situatie waarin terecht wordt betreurd dat steeds meer oude huizen en gebouwen verdwijnen, terwijl dat verlies niet alleen het feit betreft dat dit monumenten zouden moeten zijn, maar bovendien ons iets waardevols voor de toekomst zouden kunnen leren. Het investeren in monumenten betreft niet uitsluitend het behouden van gebouwen omdat ze mooi zijn en een waardevolle herinnering aan ons verleden, maar zijn ook bijzonder belangrijk in educatief opzicht.

En in deze moderne tijd is er een belangrijk aspect bijgekomen. De hele wereld is bezorgd over de wijze waarop de mens ons milieu wijzigt en gebruikt, zelfs misbruikt en schaadt. We zijn ons ervan bewust dat het waarschuwen van mensen dat over vijftig jaar de zeespiegel een meter hoger zal zijn, of dat de gemiddelde temperatuur 2 graden zal zijn gestegen, weinig indruk zal maken. We kunnen eerder de reactie verwachten van: "O, we zullen die brug wel oversteken als het zo ver is." Uiteraard zullen velen van ons tegen die tijd er niet meer zijn, maar ontslaat dat ons van de verplichting om ons vandaag af te vragen wat goed of niet goed is in onze huidige leefwijze?

Als het ons vandaag geen zorgen maken de juiste strategie is, is dat dan de 'cultuur', de denkwijze die we op de volgende generaties willen overbrengen? Nee, maar waarom pakken we dan niet vandaag de problemen aan die we nu hebben? Bijvoorbeeld, dat we geen oplossing zoeken noch vinden voor de enorme afvalhoop die 120.000 inwoners plus meer dan 25.000 toeristen op dagelijkse basis het hele jaar door produceren. Het voortdurend niet aanpakken van bepaalde problemen en die uitstellen tot een 'morgen' die nooit arriveert, moet dat dan ook onderdeel zijn van 'onze cultuur'?

15 makelaars zijn gecertificeerd als Declarant om de import- en exportprocessen te versnellen

Afgelopen vrijdag was de Minister van Financiën, Economische Zaken en de Primaire Sector, de heer Geoffrey Wever (Futuro), aanwezig bij de officiële certificaatceremonie voor 15 vertegenwoordigers van verschillende makelaars op Aruba die met succes de Declarant-cursus hadden afgerond. Deze cursus werd voor de 8e keer georganiseerd door het Douanekorps in samenwerking met ATIA.

Deze certificering is niet alleen een persoonlijke prestatie voor de deelnemers, maar ook een belangrijke strategische stap voor Aruba als land. Onze economie is grotendeels afhankelijk van de import van goederen en producten uit het buitenland. Van voedsel, bouwmaterialen, medicijnen, industriële apparatuur tot producten voor dagelijks gebruik – praktisch alles wat onze burgers gebruiken, passeert een importproces.

Luisterend naar het verlangen en de behoefte van de handelssector om het douaneaangifteproces te versnellen en te stroomlijnen, werkt het Ministerie van Financiën samen met het Douanekorps actief aan het opleiden en certificeren van meer professionals op dit gebied. Met meer gecertificeerde Declaranten kan het importproces efficiënter, sneller en nauwkeuriger worden afgehandeld, terwijl strikt wordt voldaan aan de douaneregels. Het directe resultaat hiervan is een sneller proces

in de haven en op de luchthaven, minder vertragingen bij de vrijgave van vracht en een stabielere toeleveringsketen voor bedrijven en consumenten. Dit draagt rechtstreeks bij aan de concurrentiekracht van Aruba als een open en veerkrachtige economie. Tijdens zijn toespraak verklaarde minister Wever: "Een snel en efficiënt importproces is niet alleen belangrijk voor de handel, maar heeft direct invloed op het dagelijks leven van onze burgers. Met meer professionals opgeleid als Declarant versterken we onze economische infrastructuur en bouwen we meer vertrouwen in ons systeem."

Minister Wever feliciteerde alle 15 deelnemers die de cursus met succes hadden afgerond en benadrukte dat de verantwoordelijkheid die zij nu op zich nemen van groot belang is voor de economische ontwikkeling van Aruba. Tegelijkertijd bedankte minister Wever de Douanedirecteur, de heer Ricky Croes, en de heer Pablo, voorzitter van ATIA, de heer Werleman, en alle instructeurs van de Douane die deze cursus hebben georganiseerd en gefaciliteerd. "Goede technische voorbereiding en nauwe samenwerking tussen publieke en private sector zijn essentieel voor een moderne economie. De investering in professionele opleiding is een investering in de toekomst van Aruba," besloot minister Wever.

ARUBAVANDAAG

2025: 1,5 miljoen toeristen... Maar nu, 2026...?

In het jaar 2025 dat werd gedomineerd door grote politieke en economische internationale turbulentie, kan toch worden geconstateerd dat de economie van Aruba daar goed doorheen is gekomen, waar het de toeristen betreft. We hebben de mijlpaal van 1,5 miljoen verblijvende toeristen bereikt en terwijl dat reden kan zijn voor tevredenheid, zeker vanuit ondernemersoogpunt, hebben we de verplichting te bekijken tot waar we willen reiken, gezien de signalen van 'toeristische overbevolking' die duidelijk waarneembaar zijn. Maar dat is een thema dat steeds terug blijft komen, zeker als we geen initiatief vanuit de overheid kunnen waarnemen om deze tendensen aan te pakken.

In ieder geval is de eerste indruk van de gegevens van de Centrale Bank over de economische ontwikkeling, gebaseerd op de inkomsten van de Arubaanse overheid, dat de resultaten dicht bij de prognoses in de begroting 2026 zijn gebleven. De meerjarenbegroting, onderdeel van de begroting 2026, voorzag zelfs een lichte teruggang in de directe belastinginkomsten van 2025 in vergelijking met het voorgaande jaar, terwijl de indirecte belastingen op hetzelfde niveau van 2024 zouden zijn gebleven.

Dit laatste bleek dus niet het geval, de BBO/BAVP-inkomsten hebben een gezonde 9,17% toename laten zien, een aanwijzing van stevige economische groei. De algemene belastinginkomsten zijn met 2% toegenomen, terwijl enkele posten wellicht nog niet de uiteindelijke resultaten te zien gaven.

Wat betreft de prognoses voor de komende jaren is het goed om te onthouden dat de jaren van forse economische groei na de coronacrisis voorbij zijn en dat we nu in de periode van een gematigder economische groei verkeren. De genoemde gegevens van de Centrale Bank tonen overigens voor 2025 een lager totaal niveau van inkomsten van de overheid dan voor 2024, ondanks de genoemde 2% groei in belastinginkomsten. Dit zegt al veel over de mogelijkheden om bepaalde politieke wensen te realiseren, zo die bestaan, want elke florin kan zoals altijd maar één keer uitgegeven worden. Dus over het geheel genomen is de overheid bepaald niet tot de bedelstaf veroordeeld, maar anderzijds is er ook geen ruimte voor niet strikt noodzakelijke uitgaven.

Het afgelopen jaar had dus geen negatieve gevolgen voor onze economie, maar dat was ook de algemene ervaring in onze regio. Een groot deel van de andere eilanden heeft een behoorlijke toename gezien van hun toeristische sector, onder andere Curaçao en de Dominicaanse Republiek. Een land dat wel klappen heeft gekregen was Cuba, waar de energiecrisis voorheen al ernstig was en begin 2026 is dit alleen nog maar kritieker geworden na de Amerikaanse invasie in Venezuela, die heeft geleid tot het afsnijden van de olietoevoer.

Mogelijk heeft de toename van het toerisme in de regio te maken met de toeristen uit Canada, die vanwege de conflicten tussen Canada en de Verenigde Staten wellicht hebben gekozen voor een andere bestemming en bovendien niet terecht konden in Cuba, onder normale omstandigheden een van de voorkeursbestemmingen voor de Canadese toerist. De gegevens van de toeristische sector van Aruba wijzen daar in ieder geval niet op, zowel het aantal toeristen uit de VS en uit Canada zijn op hetzelfde niveau gebleven, met een groei van 11,9%.

Ondanks deze positieve berichten is het toch zaak de eerdergenoemde negatieve tendensen, ook wat betreft de internationale ontwikkelingen, nauwlettend te blijven volgen. Dit vooral omdat het land dat het meest betrokken is bij deze tumultueuze ontwikkelingen ook onze belangrijkste toeristenmarkt en onze belangrijkste handelspartner is. In de afgelopen week zijn er al enkele gebeurtenissen geweest die voor ons continent en onze regio gevolgen kunnen hebben. Het conflict tussen de VS en Canada is tot een uitbarsting gekomen, met een breuk die beide landen aanzienlijke schade kan berokkenen. De eerste ontmoeting om overleg te plegen over de voortzetting van het vrijhandelsakkoord tussen de VS, Canada en Mexico (USMCA of CUSMA in het Engels) is geëindigd met het voortijdige vertrek van de Canadese premier, die weigerde in te gaan op het Amerikaanse ultimatum dat president Trump op tafel legde. Een definitieve ontbinding van het akkoord zal behoorlijke gevolgen hebben voor diverse sectoren, waarin de productieactiviteiten verdeeld zijn over de drie landen, naargelang de bedrijfsmatige voordelen van elk, gebruikmakend van de mogelijkheid om meerdere keren de grens over te steken zonder dat dit importheffingen met zich meebrengt, zoals bijvoorbeeld in de auto-industrie. Een handelsoorlog met hoge invoerheffingen zou een bijzonder ernstige situatie scheppen, met een hoge inflatie als gevolg die ook onze economie zou kunnen treffen. Het is nog geen kwestie van de alarmklok luiden, maar voortdurende waakzaamheid is wel geboden.

Een andere ontwikkeling die onze aandacht zal vragen is de formatie van een nieuw kabinet in Nederland. Uit de regeringsplannen valt op te maken dat er een aanzienlijke bezuiniging zal worden doorgevoerd in sociale en arbeidsaangelegenheden. Onder andere komt er een verhoging van de 'eigen bijdrage' voor medische kosten en een verkorting van de werkloosheidsuitkering tot één jaar. Dit om meer te kunnen investeren in onder meer defensie en onderwijs.

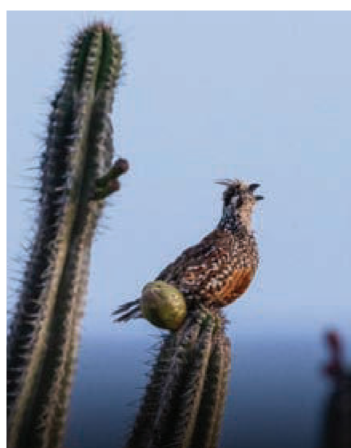
Ook wordt gesleuteld aan de pensioenleeftijd, die met een jaar zal worden verhoogd wanneer de levensverwachting met een jaar omhooggaat. Wij brengen dit onder de aandacht omdat we via het Landspakket in het nabije verleden al de pressie vanuit Nederlandse hoek hebben ervaren om de pensioenleeftijd in Aruba minstens tot 66 jaar op te trekken. Het zou ons niet verbazen als binnenkort de Nederlandse regering opnieuw deze discussie zal aanzwengelen. Het gaat hier niet om aan te geven wat er uiteindelijk zou moeten gebeuren, maar het kan ook niet zo zijn dat we als goede struisvogels de kop in het zand blijven steken, in de hoop dat dit vraagstuk vanzelf zal overwaaien. We beschikken over de nodige statistische gegevens, inclusief van de illegaal aanwezige bevolking die we kennelijk al als 'fait accompli' hebben aanvaard.

Dan zullen we onze toekomst moeten bespreken, daarbij inbegrepen hoe de vergrijzing van de bevolking aan te pakken, maar dan met de reële cijfers op tafel, inclusief de 20.000 mensen waarvan we tot nu toe doen alsof ze er niet zijn. We zeggen niet dat we de Nederlandse optie dienen te volgen, maar we kunnen niet blijven zwijgen...

Aruba zou de Shoco en Cascabel binnen 20 jaar kunnen verliezen; het beheer van Aruba moet zich verder ontwikkelen

Alle nesten van Shoco (Arubaanse woelmuisuil) op Tera Cora, achter Tierra del Sol, zijn verdwenen. Het ongeremde gebruik van het gebied voor UTV/ATV- en andere offroad-activiteiten heeft zichtbare sporen achtergelaten. Zelfs de weinige families van Patrishi (Arubaanse zweepspinnenhagedis) die nog overblijven, hebben een deel van hun leefgebied verloren door de uitbreiding van de luchthaven, waardoor ze nog kwetsbaarder worden. Cascabel (Arubaanse ratelslang) verliest dagelijks ook zijn leefgebied.

ACF hoopt dat de overheid zo snel mogelijk de populatie zwerfhonden en -katten op straat en in natuurgebieden zal reguleren, en regels zal invoeren om verantwoord eigenaarschap van huisdieren (zoals honden en katten) te waarborgen. "We houden niet van regels, maar met meer mensen op Aruba zullen er meer conflictsituaties ontstaan. We kunnen niet doorgaan zoals we vroeger deden. Als we deze conflicten willen verminderen, moeten er regels zijn waaraan iedereen zich houdt."
"Het niveau van ecologisch begrip, of 'ecologische geletterdheid', van onze beleidsmakers in het algemeen moet verbeteren. Ze moeten verantwoordelijk handelen

en beslissingen nemen die onze natuur op de lange termijn beschermen. Dit omvat volledig begrijpen wat de natuurbeschermingswetten van Aruba (Natuurbeschermingsverordening) betekenen," legde Silva uit, die ook

bioloog en cultureel antropoloog is.
ACF roept iedereen op Aruba op zichzelf de vraag te stellen: "Accepteren we het verlies van onze Shoco – een endemische uil en nationaal symbool? Dit zal in ons leven gebeuren. Accepteren we het verlies van onze Patrishi? Dat gebeurt al. Accepteren we het verlies van onze Cascabel? Dit zou over 20 jaar kunnen gebeuren, zowel de Shoco als de Cascabel. Ze zullen uitsterven als we doorgaan met 'business as usual.' We moeten echt beginnen na te denken over verantwoordelijkheid. Het is waar dat we overleven, maar we hebben de verantwoordelijkheid om voor onze omgeving en onze inheemse planten en dieren te zorgen, zoals dat vroeger werd gedaan. En in ruil daarvoor zal de natuur iets teruggeven. Zodra we bewustzijn en verantwoordelijkheid terugbrengen in ons leven, zal dat alles veranderen."

Aruba wordt expliciet genoemd in het Nederlandse klimaatbeleid, maar een concreet plan ontbreekt nog

Aruba lijkt bereid om tijdens de volgende kabinetsperiode van Nederland een duidelijkere rol te zoeken binnen het bredere klimaatbeleid van het Koninkrijk. Het is echter nog niet duidelijk hoe deze betrokkenheid zal worden vormgegeven of welke middelen beschikbaar zullen worden gesteld. Dit blijkt uit een officiële lijst met vragen van de Permanente Commissie Financiën van de Tweede Kamer over het coalitieakkoord 2026–2030, "Aan de slag. Bouwen aan een beter Nederland," waarin expliciet wordt gevraagd hoe Aruba, Curaçao, Sint Maarten en het Caribische deel van het Koninkrijk zullen worden opgenomen in de Nederlandse klimaataanpak.

Deze vragen maken deel uit van een uitgebreid document waarin de Financiëncommissie van de Tweede Kamer honderden technische en politieke vragen stelt over het coalitieakkoord en de bijbehorende begrotingstabel. Ze beslaan een breed scala aan onderwerpen, van gezondheidszorg en sociale zekerheid tot defensie, digitalisering en energie. Onder deze onderwerpen is ook een directe verwijzing naar het Caribische deel van het Koninkrijk opgenomen.

De Tweede Kamer wil weten "hoe Aruba, Curaçao, Sint Maarten en het Caribische deel van het Koninkrijk zullen worden betrokken bij de totstandbrenging van klimaatbeleid, gezien hun hoge kwetsbaarheid voor klimaatverandering."

Die formulering zegt veel. Het vermeldt niet alleen expliciet Aruba, maar erkent ook dat het eiland bijzonder kwetsbaar is voor de effecten van klimaatverandering. Dit is een belangrijk politiek signaal, vooral in een document dat zich primair richt op financiële verantwoording en begrotingsbeslissingen.

Klimaatverandering is vandaag de dag een zeer concreet probleem voor Aruba. Hogere temperaturen, langere droogteperiodes en druk op de watervoorraden zijn realiteit. Stijgende zeespiegels vormen bovendien een risico voor kustgebieden, terwijl het toerisme—de economische motor van het eiland—sterk afhankelijk is van stabiele natuurlijke en klimatologische omstandigheden.

Ook de energievoorziening speelt een sleutelrol. Aruba is sterk afhankelijk van geïmporteerde brandstoffen, waardoor het eiland kwetsbaar is voor prijsstijgingen en schommelingen op de internationale markt. Tegelijkertijd heeft Aruba ambities op het gebied van duurzame energie, waaronder zonne-energie en andere hernieuwbare bronnen.

In deze context is het betekenisvol dat het Nederlandse parlement expliciet vraagt hoe de eilanden zullen worden betrokken bij het klimaatbeleid. Deze vraag impliceert dat het klimaatbeleid binnen het Koninkrijk niet uitsluitend vanuit een Europees-Nederlandse invalshoek kan worden vormgegeven, maar rekening moet houden met de specifieke omstandigheden in het Caribisch gebied.

De lijst met vragen laat zien dat klimaat en energie een prominente plaats innemen in het nieuwe coalitieakkoord. Kamerleden hebben gevraagd naar CO_2-reductiedoelstellingen voor 2030, 2040 en 2050, evenals naar investeringen in windenergie op zee, groen waterstof, de circulaire economie en energie-infrastructuur. Ze informeerden ook naar de financiële omvang van verschillende klimaatmaatregelen en hoe deze in de begroting zijn verwerkt.

Hoewel veel van deze maatregelen voornamelijk van toepassing zijn op het Europese deel van Nederland, kunnen ze Aruba ook indirect beïnvloeden. Immers, het Koninkrijk opereert als één staat onder internationale klimaatovereenkomsten. Bovendien kan Nederland duurzame projecten in het Caribisch deel van het Koninkrijk beïnvloeden via fondsen, subsidies of technische samenwerking.
Het document laat echter onduidelijk of er een specifiek budget of programma voor Aruba zal worden gereserveerd. De vraag van het parlement toont een behoefte aan duidelijkheid, maar het document zelf bevat nog geen concrete antwoorden.

Het is opvallend dat de vraag over Aruba wordt geformuleerd in termen van klimaatgevoeligheid. Dit betekent dat de Kamerleden erkennen dat het eiland zich in een andere positie bevindt dan Europees Nederland. Tropische stormen, extreme hitte en kusterosie hebben over het algemeen ernstigere en snellere gevolgen voor het Caribisch gebied.

Deze erkenning kan de basis vormen voor op maat gemaakte oplossingen binnen het Koninkrijk. Klimaatadaptatie op een eiland als Aruba vereist andere benaderingen dan in een dichtbevolkt land als Nederland. Denk aan investeringen in kustbescherming, duurzame waterproductie, hittebestendige infrastructuur en kleinschalige, gedecentraliseerde energieopwekking.

Erkenning betekent echter niet automatisch dat er extra middelen beschikbaar zullen komen. De vragen van het parlement zijn bedoeld om het kabinet te bewegen tot nadere toelichting. De reactie van de regering zal moeten bepalen of de betrokkenheid van Aruba beperkt blijft tot overleg en coördinatie van het beheer, of dat het eiland daadwerkelijk financiële en technische ondersteuning zal ontvangen.

De vragen in het document benadrukken het belang van deze betrokkenheid: Aruba en de andere eilanden moeten worden meegenomen in de ontwikkeling van het klimaatbeleid, juist vanwege hun kwetsbare positie.
De expliciete vermelding van Aruba wijst op een groeiend bewustzijn in Den Haag dat het klimaatbeleid binnen het Koninkrijk niet los kan worden gezien van het Caribisch gebied. De eilanden maken deel uit van dezelfde nationale entiteit en delen uiteindelijk internationale verplichtingen.

Het Caribisch deel van het Koninkrijk – Bonaire, Sint Eustatius en Saba – wordt in dezelfde vraag genoemd als Aruba, Curaçao en Sint Maarten. Dit suggereert dat er mogelijk wordt nagedacht over een meer samenhangende Caribische strategie binnen het Koninkrijk. Voor Aruba biedt dit zowel kansen als uitdagingen.

Enerzijds kan samenwerking met Nederland toegang bieden tot expertise, kenniskringen en financiële instrumenten die anders moeilijk te verkrijgen zouden zijn. Anderzijds is het belangrijk dat Aruba voldoende beleidsvrijheid behoudt om eigen prioriteiten te stellen en rekening te houden met de lokale economische en sociale context.

Een belangrijk aspect van het document is de nadruk op begrotingsrechtvaardiging. De Financiëncommissie stelt niet alleen politieke vragen, maar wil ook begrijpen hoe de maatregelen financieel zijn berekend. Dit geldt ook voor klimaatmaatregelen.

Voor Aruba is de financiële dimensie essentieel. Klimaatadaptatie en de energietransitie vereisen investeringen die zwaar kunnen drukken op de begroting van een klein eiland. Als het Koninkrijk serieus is over een gezamenlijke klimaataanpak, zal ook de vraag naar financiering beantwoord moeten worden.

De huidige lijst met vragen bevat echter nog geen specifieke bedragen voor Aruba. Hoewel er aandacht wordt gevraagd voor het eiland, zijn de middelen in het document nog niet duidelijk gedefinieerd.

De opname van Aruba in de Kamervragen kan worden gezien als een politiek signaal. Het onderwerp ligt nu op tafel in Den Haag, wat een kans biedt voor meer dialoog binnen het Koninkrijk. Dit kan een gelegenheid zijn voor Aruba om haar eigen prioriteiten duidelijk te definiëren en actief bij te dragen aan overleggen met Nederland.

Dit zou specifieke projecten kunnen omvatten, zoals uitbreiding van zonne-energie, verbetering van energieopslag, bescherming van kwetsbare kustgebieden of modernisering van water- en afvalbeheer. Aruba zou zich ook kunnen richten op kennisuitwisseling en technische ondersteuning, bijvoorbeeld op het gebied van klimaatadaptatie en duurzame infrastructuur.

Het is echter duidelijk dat het uiteindelijke beleid zal afhangen van de reactie op de Kamervragen en de verdere uitwerking van het coalitieakkoord.

Wat dit document vooral laat zien, is dat Aruba niet wordt vergeten in de Nederlandse discussie over klimaatbeleid. De Tweede Kamer vraagt expliciet hoe de eilanden zullen worden betrokken bij het vormgeven van dit beleid, waarbij hun grote kwetsbaarheid voor klimaatverandering wordt benadrukt.

Dit is een belangrijk signaal van erkenning. Tegelijkertijd blijft het voorlopig een vraagstuk. Of deze aandacht zal leiden tot concrete maatregelen, financiering en structurele samenwerking, moet nog blijken.

Voor Aruba betekent dit dat de komende maanden cruciaal kunnen zijn. Politieke erkenning is er, maar de daadwerkelijke uitvoering van een Koninkrijk-brede klimaataanpak ontbreekt nog. De discussie in Den Haag is begonnen – nu resteert de vraag of dit zal leiden tot tastbare stappen voor het Caribische deel van het Koninkrijk.

Raad van Advies waarschuwt: kwaliteit van parlementaire wetsvoorstellen onder druk

(CuracaoChronicle) – Raad van Advies van Curaçao heeft gewaarschuwd dat de kwaliteit van wetsinitiatieven ingediend door parlementariërs steeds meer onder druk staat door een gebrek aan structurele wetgevende ondersteuning. Dit blijkt uit een recent advies over een parlementair initiatiefwetsvoorstel gericht op uitbreiding van het vaderschapsverlof.

Volgens Raad van Advies vertonen initiatiefwetsvoorstellen regelmatig juridische en wetgevings-technische tekortkomingen. De raad wijst erop dat dit deels het gevolg is van onvoldoende professionele ondersteuning voor leden van de Staten van Curaçao bij het opstellen van wetgeving.

Het adviesorgaan benadrukt dat het parlement alleen goed kan functioneren als medewetgever wanneer adequate juridische en wetgevingstechnische ondersteuning aanwezig is, vergelijkbaar met het niveau van ondersteuning dat de regering krijgt. Zonder deze ondersteuning rust de last van het opstellen van complexe wetgeving grotendeels op individuele leden, wat het risico op fouten en inconsistenties vergroot.

Hoewel het advies is uitgebracht naar aanleiding van een specifiek voorstel om het vaderschapsverlof uit te breiden, verbreedt de raad bewust de scope. Zij waarschuwt dat onvoldoende ondersteuning voor initiatiefwetgeving kan resulteren in wetten die onduidelijk zijn, ongelijksoortige effecten hebben of moeilijk praktisch uitvoerbaar zijn.

Volgens de Raad van Advies raakt deze situatie uiteindelijk de kern van de wetgevende capaciteit van het parlement en roept het vragen op over de algehele kwaliteit en effectiviteit van het juridische kader van Curaçao. De opmerkingen van de raad zullen naar verwachting de discussie doen oplaaien over het versterken van de institutionele ondersteuning voor wetgevers, om zo robuustere en beter uitvoerbare wetgeving te waarborgen.

VN Roept op tot Sterkere Mensenrechteninstellingen in Curaçao

(CuracaoChronicle) - De Commissie dringt er bij het Koninkrijk op aan om zonder verder uitstel een volledig onafhankelijke mensenrechteninstelling in Curaçao op te richten. Zo'n instelling moet opereren in overeenstemming met de Parijse Principes, de internationale normen die onafhankelijkheid, mandaat, toegankelijkheid en effectiviteit voor nationale mensenrechtenorganen definiëren.

Institutionele Kloof Binnen het Koninkrijk

Hoewel Aruba recent stappen heeft gezet om het mensenrechtenkader te versterken door de eerste Ombudsman aan te stellen, blijven Curaçao en Sint Maarten zonder vergelijkbare instellingen die aan internationale normen voldoen. Volgens de VN roept dit ongelijke institutionele landschap binnen het Koninkrijk zorgen op over gelijke bescherming van rechten voor inwoners van de verschillende deellanden.

De Commissie merkt op dat economische, sociale en culturele rechten—zoals toegang tot huisvesting, gezondheidszorg, onderwijs, werk en sociale zekerheid—actief toezicht en onafhankelijke monitoring vereisen. Zonder een lokale instelling die specifiek met deze verantwoordelijkheden is belast, kunnen schendingen onopgemerkt blijven of binnen administratieve systemen onzichtbaar blijven.

Beperkte Toegang tot Rechtsmiddelen

Het ontbreken van een mensenrechtenwaakhond beïnvloedt direct het vermogen van inwoners om herstel te zoeken. Volgens de VN hebben individuen die discriminatie ervaren, in onvoldoende huisvesting verblijven, belemmeringen ondervinden bij toegang tot gezondheidszorg of tekortkomingen ervaren in sociale bescherming vaak geen duidelijk en toegankelijk mechanisme om klachten in te dienen of onafhankelijke onderzoeken in gang te zetten.

Hoewel rechtbanken en administratieve procedures bestaan, benadrukt de Commissie dat deze wegen op zichzelf onvoldoende zijn. Mensenrechteninstellingen vervullen een aanvullende rol door systemische problemen te identificeren, aanbevelingen uit te brengen, onderzoeken uit te voeren en verantwoordelijkheid te bevorderen buiten individuele gevallen.

Toezicht op Beleid

De VN wijst ook op de rol die dergelijke instellingen spelen bij het evalueren van overheidsbeleid vanuit een mensenrechtenperspectief. Zonder onafhankelijk toezicht kunnen beleidsmaatregelen in gevoelige gebieden—zoals migratie, arbeidsrechten, woningontwikkeling, hervorming van de gezondheidszorg en sociale bijstand—worden uitgevoerd zonder adequate beoordeling van hun impact op kwetsbare groepen. Migranten, mensen met een beperking, huishoudens met een laag inkomen en andere gemarginaliseerde gemeenschappen worden volgens de Commissie bijzonder getroffen door het ontbreken van gestructureerde monitoring. Deze groepen beschikken vaak niet over de middelen of juridische kennis om beleid aan te vechten dat hen negatief beïnvloedt.

Parijse Principes als Referentie

De Commissie benadrukt dat elke mensenrechteninstelling die in Curaçao wordt opgericht, moet voldoen aan de Parijse Principes. Dit betekent dat het orgaan juridisch verankerd moet zijn, onafhankelijk van politieke invloed, adequaat gefinancierd en bevoegd om te onderzoeken, adviseren en publiekelijk verslag uit te brengen.

Instellingen die niet aan deze normen voldoen, lopen het risico symbolisch te blijven in plaats van effectief. De VN benadrukt daarom het belang van niet alleen het creëren van een mensenrechtenorgaan, maar ook het waarborgen dat het de nodige bevoegdheden en middelen heeft om op geloofwaardige wijze te functioneren.

Gezamenlijke Verantwoordelijkheid Binnen het Koninkrijk

Hoewel Curaçao een deelland is met een eigen regering, plaatst de Commissie de verantwoordelijkheid op Koninkrijksniveau. Zij roept Nederland op om actief de oprichting van mensenrechteninstellingen in alle delen van het Koninkrijk te ondersteunen, zodat inwoners ongeacht hun locatie gelijke waarborgen genieten.

Dit omvat technische ondersteuning, wetgevende bijstand en, waar nodig, financiële steun. Volgens de VN mag de bescherming van mensenrechten binnen het Koninkrijk niet uitsluitend afhangen van administratieve capaciteit of politieke prioriteiten.

Gevolgen voor Bestuur en Vertrouwen

De waarschuwing van de VN komt temidden van bredere zorgen over bestuur, verantwoording en het publieke vertrouwen in instellingen op Curaçao. Het ontbreken van onafhankelijke toezichthoudende organen draagt bij aan de perceptie van beperkte transparantie en zwakke checks and balances.

De Commissie concludeert dat het versterken van mensenrechteninstellingen niet slechts een nalevingsmaatregel is, maar een fundamentele stap richting beter bestuur, sociale samenhang en publiek vertrouwen. Zonder dergelijke waarborgen blijft de handhaving van economische en sociale rechten gefragmenteerd en reactief in plaats van systematisch en preventief. Naarmate Curaçao de sociale, economische en fiscale uitdagingen blijft navigeren, is de boodschap van de VN duidelijk: robuuste, onafhankelijke mensenrechteninstellingen zijn niet langer optioneel. Ze zijn essentieel om te waarborgen dat beleidsbeslissingen daadwerkelijk leiden tot afdwingbare rechten voor alle inwoners van het eiland.